

KRAMERS'
WOORDENTOLK.
1854.

洋学文庫
文庫8
C 542
2

L.

L. als rominsch getal beteekent 50.

l. c. beteekent laco citato, ter aangehaalde plaats, L

L. s. beteekent laco sigilli, in plaats van zegel; oek lectori salutem, den lezer zij heel!

L. st. beteekent Livre sterling, pond sterling.

Labiaal - letters, lipletters.

Labuur, zwaar werk; paarden van labuur, werkpaarden.

Labrant, arbeider, inzonderheid schei, kündigung, goudmaker.

Laboratorium, chemische werkplaats, stockhuis.

Laboreren - Larmoijant

laboreren, arbeiden; sikkelen; aan eene ziekte laboreren, daarmee

behebt zijn, daaraan tyden.
laborius, arbeidzaam, bedrijvig,
moeyelyk.
Labyrinth, doelhof; verwarde, duiste,
re zaak.
Lacet, rjgsnoer, rjgveter.
lachen, los maken, vieren.
Lack of Lak, gefingeerde rekenmunt
in C. - Indie, 100,000 ropjen of
120.000 gl.
laccenisch, kort in bandig, kernsp,
ruikig, pittig.
Lacrinarius, zinryke kertheid en ten,
oigheid.
Lacrymae christi, christus-tranen,
fjne wjn, die aan den voet
van den vesivius wast.
Lactatie, voeding met melk; zoging.
Lacune, geping, open vak, uit,
lating.
Lady, dame, voornamen engelsche
vrouw.

laederen, beschadigen, benadeelen.
Lactare, naam van den 4 den
Zondag in de vasten.
Lactitia, vrolykheit; verlustiging. **L**
Lage, meer, landzee.
Lagthing, mitgerend ligchaam der
noormeesche rjksvergadering of
Storting.
Lagunen, ondiepten en eilanden
in de Adriatische Zee.
Laird, schotsch edelman, landeige,
naar.
Lak, zie lack.
Lakei, looper, lyfknecht, voetknecht.
la-la, Zao Zoo, middelmatig.
Lama, tibitaansch priester, opper,
priester.
Lama of Llama, peruaansch
schaap.
Lambis, Lambusring, bischot,
paneelwerk; plistereloeving

Lamentabel, erbarmelyk, beklagenswaard.

Lamentatie, weeklacht, klaaglied.

Lamenteren, weklagen, jammeren, kermen.

Lamoen, tweearmige distelboom.

Lampas, costindische, chinesche zijden stof.

Lampit, kan of waterkruik, waschvat.

Lampion, lampje, illumineerlamp.

Lanceren, werpen, slingeren, afschieten.

Lancet, laattlijn, tweesnydend mond, heelermesje.

Lancier, speerrijter, lansdrager.

Landis, heugronden, heiden, steppen.

Lansquenet, zeker kansspel.

Lanturlu, zeker kaartspel, lantier, lügen.

Laotieur, laaiw, onverschillig man,

sch.

Lapis infernalis, helsche steen.

Lapidair - schrift, in steen geschreven letters, lapidairstyl, de styl der opschriften, die kort en kernachtig is. **L**

Lapidatie, steuning.

Larderen, met spekreesjes oprullen.

Laren, huislyke beschermgoden.

Larifari, gewavel, onbeduidende taal.

Larmogant, weenend en jammerend, in tranen wegs meltend.

Larve - Lector.

Larve, het insect vóór zyne ontwikkeling, pop; ook masker, mom.

Lascaren, indiaansche masrozen of kanonniers, in dienst van de eng. Compagnie soldaten

des keizers van Gejlon.

lascief, ontuchtig, wellustig, geil

latent, verborgen, heimelijk, oock ge-
bonden; latente warmte, warmte,
die nog niet door verbranden
vrij geworden, maar nog aan
de stof gebonden is.

lateraal, ter zijde, zijdelings, lote,
raal-vernanten zijverwanten.

Lateraan, het paleis van den paus
te Rome naast de johanniskerk,
k, de zetel van de regering der
roomsch. kath kerk

latereren, bij rjen samen tellen.

latynsch ziel, driehoekig ziel.

Latiniteit, de latynsche taal of taal,
kunde.

Latitüde, geographische breedte.

Latitudinair, die zedeleeraars, welke
als ware 't een ruim geweten
hebben, en het alker met recht
zedelykheid en godsdienst zoo

naauw nemen

Latoen, geel koper, messing.

Latus, zijde, bladzijde, bladzijde-
bedrag.

Laudabel, loffelijk prijzenswaard.

Laudanum, slaapwikkend, pünstil-
kend middel, iemand laudanium
geren, hem bovenmate prijzen.

Lauderen, prijzen, loven.

Laudes, lofzangen in de r. k.
kerk.

Lauréaat, gelauwerde, bekroonde
dichter.

Laus deo, God lof; oock schuldre,
kening maanbrief.

Lava, stoffen, die in vürig vloeyen,
den staat uit de vulkanen
worden geworpen en by afkee-
ling tot steen verharden.

Lavement, darmbespiüting, klister.

laveren, wasschen (eene teekening);
by tegenwind zigzagsnijde optui,

L

二百四

len; ook dralen, behoedzaam voortgaan, uitslugten zoeken.
Lavine, Lawine, sneeuwal, sneeu, wstorting.
Lavis, gewasschen tekening.
Lawine, zie Lavine.
Lax, nijd; los, slap, ongebonden.
Laxans, Laxatief, buiksruiverend middel.
Laxeren, oplossen, afvoeren, ontlasten.
Lazaret, Kranken- of ziekenhuis.
Lazaroni, straatgepeupel, bedelaars in Napels en Sicilië.
Lazarus, melaatsch, besmet met lazarij of lazarus; zeer, - arm als lazarus, straatarm.
Leading article, vooropgaand, eerste of voornaamste artikel of opstel in een dagblad, leading articles, gangbare waren.
Lectie, voordlesing; leerjaar; leertaak.

Lector, voorlezer; bijleeraar op hooge scholen en gymnasien.
Lectoraat, de post van lector.
Lectuur, het lezen; de belezenheid; gesch, rift, boek.
Lega, verbond, verbindtenis, b. v. Lega paska, polenverbond.
Legaal, wettig, regtmatic, overcenkoms, tig de bestaande wetten.
Legaat, titel der gevolmatigden van de roomsche Curie, pauselijk gezant of boodschapper; erfmaking, schenking by uitersten wil.
Legaliseren, wettigen; geregteijk bekrachten, geldig in regten maken.
Legatiteit, wettigheid.
Legatarius, een by testament begiftigde, nevenersgenaam.
Legatie, pauselijk gezantschap; provincie van den Kerkelyken Staat.
Legator, erfmaker.
Legende, levensdeschryving van een

heilige; wonderwerk, verdichting, sage; het omschrijft eener munt of medaille.

Legeren, aandeelen in eene nalatenschap toewijzen, vermaken; twee of meer metalen door smelting met elkander vermengen.

Legering, metaalmengsel, allieusel, allooï.

Leges, wetten; bepaalde vergoeding of betaaling voor zekere werken, zaamheden.

Legio, Legioen, groote schaar, onbepaalde menigte.

Legion d'honneur, legioen van eer (fransche orde).

Legislatie, wetgeving, wetgevende magt.

legislatief, wetgevend.

Legislatuur, wetgevende magt, wetgevend ligchaam.

Legist, wetkundige, inzonderheid een

leeraar van het wereldlijk recht. Legitiem, wettelijk, wettig; echt, in echt geboren; legitieme portie, regtmatic erfdeel.

Legitimatie, eekverklaring; volmagts erkenning.

Legitimèren, wettigen, voor echt verklaren.

Legitimisten, aanhangers der grondstelling, dat de vorstelyke waardigheid, even als andere privaatrechten, een erfelyk recht is, onafhankelijk van den wil des volks.

Legitimiteit, wettigheid; eerlyke geboorte.

Lemma, voorloopige stelling, lew- of hulpstelling.

Lenticulaire, lens- of linsvormig.

Lepros, melaatschheid, leproosdy.

leproos, melaatsch, ruidig.

Leprosenhuis, huis ter verzorging van

L

二百六

melaatschen.

lese majeste, geknietste majesteit.

letaal, doodelyk. — Letaliteit, doodelykheid.

Lethargie, slaapzucht; ongewoeligheid, zorgeloosheid.

lethargisch, slaapzuchtig; zorgeloos, gevoelloos.

Lethe, vergetelheid.

Letten, de hoofdstam der bevolking van Lëtland.

Lettres de cachet, de beruchte heimelyke bevelen tot inhechtenis-neming, krachtens welke een ieder naar willekeur door de voormalige Baubons van Frankry ingekerkerd of naar een zekere plaats verbannen kon worden.

Leucopathie, bleekzucht.

Levant, het Oosten, Morgenland; Klein-Azië of Aziatisch Törkye.

Levantine, oostersche effen zyden stof.

levantsch, levantsch; oostersch levantschaffy, arabische koffy. L

Levants, Levants, soldaten van de türksche gallegén.

Leverancie, levering aflevering.

Leverancier, leveraar, die het hof leger enz. met waren voorzien.

Levee, heffing; ligting; trek in 't kaartspel, levee en masse volksopstand, algemeene oproeping te wapen.

Lever, morgenopdracting bij grooten en vorsten.

levèren (een protest), over eenen missel geregelyk een protest laten opmaken.

Leviathan, monsterachtig waterdier.

Levitet, lid van den stam Levi; priester, priesterhelper; iemand de levieten lesten hem scherp door,

kalen.

Lexicom, woordenboek.

Lü, chineesche afstandsmaat; chine,
sche kopermunt.

Liaison, verbindtenis, inzonderheid
van minnenden.

Lianen, slingerplanten der keerkruin,
gslanden.

Lias, brevensnaar, bundel aaneenge,
regen papieren.

Liassieren, papieren aan een snoer
of veter rügen.

Libatie, drank- of plengoffer der
Ouden.

Lipel, kraagschrift, smeekschrijft;
schotschrijft (met den naam des
schrijvers).

Libellist of Libelschrijver, schotschrij
ver, schimpeschrijftmaker.

liberaal, onbevooroordeeld, edel van
denk- en handelwijze, ingenomen
voor de volkswijze en een

vrijen staatsvorm.

Liberaal, vrijheidsvriend, voorstander
der volkswijze.

Liberalismus, vrijheidsmin, liefde voor
vrije staatsvormen, voor onbe,
vangen denkbeelden in wetenschap,
godsdienst en staatkunde.

Liberaaliteit, onbevooroordeelde denk
- en handelwijze; milddadigheid.

Libertie, bevrijding, verlossing.

Liberteit, Liberti, vrijheid; Liberte
et Egalite, vrijheid en gelyk
heid.

Libertin, lichtmis, wildzang; vrij,
geest

Libitum, het believen; ad libitum,
naar welgevallen.

Libraire, boekverkooper Librairie,
boekwinkel.

Libry, boekverzameling stadsboeke,
rij.

Licentie, verlof, volmagt, vrijheid;

berijst van vergunning patent;
ook ongebondenheid, onbeschaam-
dheid, uitspatting.

Licentiaat, een toegelaten, bevoegd,
de, iemand, die de bevoegd-
heid heeft verworven om doc-
tor te worden en zijne weten-
schap uit te oefenen en te
onderwijzen.

Licituur — Litispudentie.

Licithm, veroorloofde zaak.

Lictor, bylbundeldrager in 't oude
Rome.

liëren, verbinden, vereenigen.

Lieüe, fransche myl.

Lieutenant, Luitenant, plaatsbek,
leider, naaste officier na den
kapitein.

Ligament, band, verband, zwachtel,
windsel.

Ligieren, verbinden, vermengen vereeni-
gen.

Liorianen, Ligoristen of Redemptoris-
ten, eene naar die der jesuïten **L**
gelijkende orde in italie en Oosten-
rijk, naar haren stichter Liguori
zoo geheeten.

Ligue, verbond; eedgenootschap, Zamen-
spanning.

Liguïsten, Ligisten, verbondene eedge-
nooten.

lilas, lila, lichtblaaune, roodachtige
kleur.

Lilliput, fabelachtig land, welks be-
woners zoo groot als een vinger
zijn.

Limbus, afgezonderde plaats by de hel
voor ongedoopt gestorren kinderen
(naar het roomsch-kath. geloof.)

Limiet, grens, scheidpaal; hoogste bod,
naartoe men gemagtigd is; grens
van crediet.

Limitatie, beperking, begrenzing.
limiteren, begrenzen; naauwkeurig
begaren, voorschrijven.
Limonade, citroenwater met suiker.
Linea, lyn; Lineaal, werktuig om linnen
te trekken.
lineair, lynvormig.
Lineamenten, gelaatstrekken, handlynen.
Linguïst, taalkenner taalgeleerde.
Linie, streep, lyn, evenaachtslyn; staan,
d'leger; Linieroeper, staande, gere-
gelde troepen; Linieschip, grootste
soort van oorlogschip.
linieren, linnen trekken.
Lion, leeuw, overdreven modekeertje, toon-
gever.
Lionne eene uitgelaten vrouw uit de
grootte wereld.
Liquieur, fyne brandwyn; geestryke
drank.
Liquidatie, uiteenzetting, vereffening, af-
rekening.

liquide, vloeibaar, helder; bewezen,
uitgemaakt.
liquideren, klaar maken, bewijzen; in
orde brengen; afbetalen, vereffe-
nen.
Lira, italiaansche rekenmunt.
Litane, smeekegang of gebed, dat in
de kerken om afwending van alge-
meen nood wordt afgezongen;
langwylige klagt.
Lithocromie, gekleurde steendruk.
Lithoglyfiek, steensnykunst.
Lithographie, steenschrýfkunst, steen-
teekenkunst.
lithographieren, op steen schryven
of tekenen.
Lithotomie, de steensnyding, operatie
van den steen.
litigieus, betwisbaar, pleitziek.
Litispendentie, de tyd, gedurende welken
een proces hangende is.
Litru, kan of kop, 10 maatjes.

litteraal, letterlijk.
litterair, geleerd, wetenschappelijk.
Litterator, boekenkenner, letterkundig.
Litteratuur, gezamentlijk schriftelike voortbrengselen van den geest; boekenkunde, letterkunde, kunde in taal en wetenschap.
Liturg, kerkdinaar.
Liturgie, kerkgebruik, kerkinorde, kerkformulier.
Liverie, dienstkleeding, kinnelike bedie, noendragt.
Livraison, levering, affivering.
Livre, als fansche rekenmunt zooveel als franc; als engelsche (livre sterling, L. st.) = 12 gl.
Llama, zie Lama.
Llanos, de ver uitgestrekte Zuid-amerikaansche vlakten, die meest zonder boomen en heuvelen zijn.
Lloyd's, vergaderplaats van de scheeps- en assurantiemakelaars der

londensche beurs koffyhuus van Lloyd; ook in Oostenryk is zulk eene instelling, en wel te Triest. Lloyd's lijst, nieuwsblad voor handel en scheepvaart te Londen. **L**
locaal, plaatselyk, tot eene plaats behoorende.
Locaal, Localiteit, ruimte, begrensde ruimte, plaatsgesteldheid.
loco citato (l. c.), ter aangehaalde plaats.
locomobil, plaatsveranderend, vryoewe, gelijk.
Locomotief, de stoomwagen, stoomtrek, ker.
loco sigilli (l. s.), in plaats van zegel.
Locutie, uitdrukking, spreekmanier.
Locus Communis, gemeenplaats, dikwyls gebruikte uitdrukking.
Loderyen, verbastering van L'Éau de

la reine zie Eau).
Loep, zie Laup.
Logarithmen, verhoudingsgetallen, kun-
stgetallen ter verkorting van de
berekeningen.
Loge, cel, kykvertrekje, schoonbier,
geel; vergaderzaal der vrymetsel-
aars; ook gezamentlyke leden
van zulk eene loge.
Logè, Logie, hy of zy, die iemand
bezoekt en by hem huysvest.
Logement, woning, herberg, nachtver-
blyf.
logeren, huysvesten, wonen, iemand
eene verblyf by zich geven.
Logiek, Logica, denkleer, denkkunst,
redeneerkunst.
Logis, Logys, huiking, nachtverblyf,
matrozenverblyf op schepen.
logisch, redeneerkundig, op redeneer-
kunde gegrond.
Logogryph, woordraadsel, letterraadsel.

Logos, woord, rede; overlevering;
denkvermogen.
loisir (à), op gemak, in ledigen tyd,
onverhaast.
Lombard, Lommerd, bank van leening,
pandhuys.
Longanimiteit, lankmaedigheid.
Longitude, lengte, geographische lengte.
Loguaciteit, spraakricht. snapachtigheid.
Lord, titel des hoogen adels in Engeland,
zitting- en stemhebbende in het
Hoogerhuis.
Lord-lieutenant, titel des standhoude-
rs of onderkoning van Ierland.
Lord-mayor, eerste burgemeester van
Londen.
Lorgneren, begluren; door oogglazen
bekyken.
Lorgnet, tuinglas, zakkykertje, too-
neelkyker.
Lotto, Lottospel, nummer-of getallen,
lotery.

Louis d'or, fransche gouden munt,
de nieuwe = 9 gl. 62 ct.; de dubbele
na 1786 = 22 gl. 80 ct.

Loup, Loupe, handvergrootglas.

Louvre, oud koninkelyk paleis te
Parys.

Loyal, regelmatig, echt, getrouw, rond
en eerlyk.

Loyaliteit, pligtmatigheid, gehoorzaam,
heid aan de wet.

Lubriciteit, grove zinnelykheid.

lubriek, geil.

Lübsch, van Lübeck, b. v. maarken
Lübsch.

Lucifer, lichtaanbrenger, morgenster,
vorst der duisternis; ook wyf,
zwavelstokje, wyfshoukje.

lucratief, winstbelovend, winstaanbre-
gend.

Lucubratie, nachtwerk, nachtstudie.

lucullisch, weelderig, overvloedig (als
Lucullus).

Luddieten, vernielers der machines
(zoo geheeten naar hinnen aan-
voerder Ludd in Engeland).

Ludificatie, bespottig, foppery
luguader, treurig, somber, jammer,
lyk, naar.

Luitenant, zie Lieutenant.

Lumen mundi, licht der wereld,
groot verstand.

lunair, lunaris, de maan betre-
ffende.

lunatiek, maanziak, eigensinnig,
grillig.

Lunette, oogglas, bril; ooglap der
paarden; brilschans.

Lupus in fabula, als men van
den wolf spreekt, is hij niet
ver meer of.

Luster, zie Lustrum.

Lustre, glans, pracht; kroonkande-
laar; ook zekere glanzige
fraaye stof.

L

二百三

Lustrum, tydvuimte van 5 jaren.

Lutum, kleetdeeg.

Luscatie, verdekking, verstuiking.

Luxæ, weelde, overdaad, prachtliefde; overvloed.

Luxuriëus, weelderig, overvloedig, ontuchtig.

Lyceum, geleerde school, hooger gymnasium.

Lycapodium, wolfsklauw.

Lympha, waterige stof in het bloed.

Lynx, losch, Lynx-oogen, scherp, ziende oogen.

Lyrisch, tot de lier behoorende; lyrisch dichter, lierdichter, gevoeldichter.

M.

M., als Romeinsch getal, beteekent 1000.

M. A. L. beteekent Magister artium liberalium, & ald.

M. i. beteekent mie conto, & ald.

M. D. beteekent Medicinæ Doctor, & ald.

Mlle. beteekent Mademoiselle, Meisjevrouw.

m. m. beteekent mutatis mutandis, & ald.

Mme. beteekent Madame, Mevrouw.

Mr. beteekent Monsieur, Master, Meester, ook docter in de letteren, advocaat, Mijnheer.

Mrs. bet. Messieurs, Mijne heeren, ook Mistress, Mevrouw.

M. S. beteekent manuscript.

Maarschalk, stal knecht; oppertoeziener over den hofen kragtstaat; stafdrager, opziener bij openbare plechtigheden, inzonderheid een vorstelijke hofmeester; — reidmaarschalk, opperveldheer.

Mac, steen (voor schotsche namen), afgekort M.

macadamiseren, eenen weg met klein gestooten granietkiezel

of kalksteen bedekken (naar
 Mac-Adam's handelwijze).

Maccaroni, meelrepen, deegdraden,
 een geliefde volksspijs in Italië.

Macchiavellesmus, staatsleer van
Macchiavel, slinke arglistige
 staatkunde.

macereren, laten meekken, doen meek
 worden, ook afmatten, knellen.

machinaal, werktuigelyk; onnadenkend,
 volgens sleur.

Machinate, kuiperij, meesel van
 slink berekende plannen.

Machine, kunstwerktuig, ook kunst-
 greep, list.

machoneren, iets kwaads bedenken,
 slinke plannen op het toev
 zetten, kuiperijen maken.

Machinerie, vervaardiging van
 machines.

Machinist, kunstwerktuigmaker; be-
 stuurder van machine.

Mackintosh, waterdichte overjas of

mantel.

Macon, metselaar; vrijmetselaar.

Macconnerie, vrijmetselarij.

Macrobietiek, kunst om het leven te
 verlengen, getrouwheidsleer.

Macilatiër, misdruk.

Madame, Mevrouw; Mademoiselle
 Meisjevrouw.

Madonna, de heilige, Maagd, onze
 lieve vrouw.

Madras, stof uit zyde en katoen,
 doek van Madras.

Madrigal, klein Lyrisch zinryk
 gedicht.

Maccenas, vriend en beschermer
 van kunst en wetenschap.

maïstoso, plegtig, verkeren, met
 waardigheid

Maestro, meester, leermeester, meesters-
 meester.

Magazijn, pakhuys, voorraadhuis;
 tijdschrift voor een bepaald
 vak.

Magie, tooverkunst, tooverij.
Magiër, oostersck geleerde, enker „
derheid sterrekundige.
magisch, tooverkrachtig. betoove „
rend.
Magister, meester, leermeeſter, inã.
magister artium liberalium
(M. A. L.), meester der vrije kunsten.
Magistraat, overheidsambt stadsregering.
Magnaat, ryksgroote, oud-ade „
lyke in Hongarije en Polen.
Magna charta, de grondwet van
den engelschen staat.
magnaniem, grootmoedig, verheven.
Magneet, yzererts dat ijzer tot zich
trekt.
magnetisch, aantrekkend, met magneet „
kracht begaafd.
Magnetiseur, hij, die door het
(dierlyk) magnetismus geneking
zoekt te bewerken.
Magnetismus, magnetische kracht
en toepassing.

Magnificentie, pracht, heerlijkheid,
waardigheid.
magnifiek, prachtig, luisterrijk,
kostbaar.
Magyaren, oorspronkelyke naam der
Hongaren.
Mahratten, een indisch volk op het
schiereiland aan deſte zijde van
den Ganges.
Maïan, renbaan, inzonderheid die
te constantenopel.
Mail, valies, rydenie post, brieu „
renpost.
maintenieren, handhaven, in stand
houden; kameren, eene byzit
houden, je maintiendrai, ik
zal handhaven.
Mais, turksche tarw, turksch
koren.
Maire, gemeente-hoofd, birge „
meester.
Maitre, meester, heer, gebieden.
Maitresse, meesteres; vrouw des

huides; bijt, matres
maîtreseren, den meester spelen,
beheerschen.
Majesteit, waardigheid, hoogheid,
heerlykheid, titel der keizers
en koningen.
majestueux, heerlijk, koninklyk,
prachtig, verheven.
Majoor, opperwachtmeester, batail,
lonschoofd.
major, grootere; oudste van 2
broeders (senior).
Majoraat, voorregt des oudsten
eener famelid.
Majoriteit, meerderjarigheid,
mondigheid.
Majoriteit, meerderheid der
stemmen.
Makuba, fijne soort van
snuiftobak.
Maladresse, onhandigheid, lomp-
heid.
Malaise, ongemak, onbehaaglyke

toestand.
mal-à-propos, ten ontijde, ongele-
gen.
Malaria, de door moeraslicht in
Italië, vooral in Romes omstre-
ken vernichte koorts.
Malbrock, zie Marlborough
malcontent, ontevreden; Malcon,
tenten, misnoegden.
Maledictie, vloek, vernensching,
ook achterklap.
Malentendu, misverstand, misvat-
ting.
malgré, ongaarne, onvrijwillig, on-
danks.
Malheur, ongeluk, rampspoed.
malhonnêt, onbeleefd, onbetamelyk,
slecht.
Malice, boosheid, arglistigheid,
schalke streek.
malicieux, boosaardig, verrader-
lyk; moedwillig.
Malle, Italië; post, brievenpost.

malleabel, hamerbaar, smeebaar.
malproze, ontindeflyk, morsig.
Maltixer, inwoners van het eiland
Malta, ook zoo veel als
Maltixer ridders.
maltraiteren, mishandelen.
Malversatie, ontredene waarneming
van zijn post.
Mama, moeder, deftige hijlige
vrouw.
Mameluk, Mammeluk, een uit
christen ouders geboren, in de
muhamedaanseke godsdiens
opgebragte slaaf en lijfwach,
ter van den egyptischen sultan,
afvallige, geloofsverzuiker.
Mammesel of Mamsel, zamentrek,
king van Mademoiselle.
mammen, geloged, aardseke goeden
en rijkdommen.
Mammouth, ontzuggelyk banier
uit de noordereld.
Mamsel, zie Mammesel.

Manchester, katoenflunkeel (naar de
engelsche stad Manchester).
Manchetten, handludden; Manchetten,
keorts, kradhoorts, Manchetten
hebben lang zyn.
Mancipatien, overgaaf ener zaak als
eigendom.
Manco, gebrek, te kort by koopwaren.
Mandaat bevel last, volmagt, last,
brief.
Mandaryn, ieder staatsbeambte in China.
Mandator, mandant, last. volmachtgever.
Mandement, meer vermanende, dan
gebiedende bepaling of beschik,
king.
Manege, rytschool; rijkunst; listige
handelwyze.
Manen, zitten der afgestorvenen,
schimmen.
Maneuire, maneuireren. Zie Man,
oeuvre, manoeuvreren.
manieabel, handelbaar. lenig. gezeg,
gelijk.

Manichæer, ketter in de eerste ehu-
sten-kerk; ook wel scherpsen,
derwijze voor een onstuimig
maner.

Manie, ziekte, overdreven neiging
waanzin.

Manier, handelwijze, levenswijze, kunst,
greep; gemaaktheid.

Manifest openlijke bekendmaking,
verklaring van eenen vorst of
eenen staat over eene staatsaan-
gelegenheid; een staatschrijven.

Manifestatie bekendmaking; open-
ning van een voornemen.

manifestieren, openbaren, bekend
maken, kend doen.

Manille, 2de troep in het ombre-
pel.

Manick, broodmoriel; caspare.

Manipulatie, kunstmatige behande-
ling, betasting.

manipuleren, behandelen, betasten,
bestrijken.

Mannegüm, ledelop; onzelfstandig
mensch.

manoeuvreren, oefeningen houden (bij
vloten, legers), maatregelen
nemen.

Manoeuvre, handeling, handgreep, kunst,
matige besturing van een
schip, van krijgsvolk; krijsoefe-
ning, slinksche wegen, listen en
lagen.

Manquement, gebrek, nalatigheid.
fout, verdien.

mangaeren, feilen, te koet komen,
in gebreke blyden, zijne beta-
lingen staken, faillie zijn

Mantille, vrouwenmanteltje

Mandaal, handboek, dagboek, toe-
tsenry.

Manufacturen, hand-kunstvoorloereng
els, insonderheid van zijde,
katoen linnen, wol.

Manufacturier, die kiltke voornem-
pen maakt, verkoopt.

M

音九

Manifacuur merkplaats, maar de stoffen
zonder vuur en hamers, alleen door
mensenhanden of mensen in menig-
te vervaardigd worden.
manu propria, met eigen hand (gesch.
rezen).

Manuscript (M S), handschrift, gesch.,
rezen boek.

Mappe, omslag teken- of brieven tasch.

Marabout, mohamedaansch priester
eener moskee.

Marchand, koopman, handelaar.

Marchandisen, handel drijven; dingen;
och dralen.

Marcheren, te voet gaan, op sollicitat.,
mijns oprukken.

Marchese, in Italië zoo veel als
markgraaf of als het fransche
Marquis.

Marcipain, gewoonlyk Marsipain,
suikerbroodje; gelakt uit aman,
delen en suiker.

Maréchal, maarschalk.

Marchandise, veiligheid ~~acht~~, po-
licie - riiter.

marginale aanmerkingen, xaxdaanmer-
kingen, kantteekeningen.

Marriage, kumelijt; heer en vrouwe
(in 't haartopel).

Marine, Zeevetten, Zeemagt.

marinieren, gebraden visch inmaken

Marinier, Zeesoldaat, Zeeman

Marionetten, daad- of ledepoppen poppen
spel.

maritaal, mannelijk, wat den man
toekomt.

Mark, merkteken; geens; genigts,
eenheid voor guld, silver en
edelgesteenten.

markeren, zie marquieren.

Marktentster, veld- of legerkraamster.

Markies zie Marquis.

Marlborough beroemd fransch volks-
lied (Malbroek).

Marmelade, gesuikerd, verdikt
vruchtensap, ooftmoes.

M

三四十

Marode, plundering, strooppartij.
maroderen, heimelijk plunderend rond,

Zoverven.

Marodeur, achterblijver, landlooper,
plunderaar,

Marokijn, gekleurd bokken- of geiten,,
leder

marginaal, in 't oog vallend, uitstekend.

Marque, merk, speelmerk.

marquieren, merken, stempelen, aanschrijven.

Marqueur, teller bij 't biljart; oppasser.

Marli, licht gaasachtig meepel, half,,
zijden stof.

Marquis, in Frankrijk en Engeland
de titel van den tweeden adellij,,
ken rang, markgraaf, markies.

Marquise, gemalin of dochter van
een' marquis markiedin.

Mars, Marsos, de krijgsgod; oorlog,
eene der planeten.

marsch! voortwaarts! voort! weg!

Marsch, krijg- of legeroptocht; dag,,
reis te voet.

Marschland, laag gelegen moerasfig
en wet land.

Marschroute, reisweg, rigting van
den togt.

Marseillaise, fransch patriottisch
krijgslied van 1799.

martiaal, krijgschachtig, strijdbaar.

Maryland, bekende tabaksfoort uit de
gelijkenamige landstreek der Ver,,
eenigde staten.

Masque, Masker, mom, momaangezigt;
vermomd persoon; waarmensel,
uitvlugt.

Masquerade, gemaskerd bal, mommen,,
dans.

masquieren, bedekken, het uitzigt bene,,
men.

Masfa, koop, menigte, stof, klomp;
het geheel; in de negertaal:
meester.

Masfacre, gruwelmoord, nedersabe,,
ling, bloedbad.

masfacieren, neder kóunen, afma,,

M

11041

gen een bloedbad aanrigten.
massief, (van gebouwen) sterk,
vast, uit murenwerk bestaande;
(van metalen) dicht, vol, niet
hol; (van menschen) grof, ruw,
onbehooven.
Master; meester, heer.
Masticatie, het kaanven.
Mastik, zekere gom; stopverm; kleef-
deeg.
Masurka, poolsche nationale dans.
Matador, doodslager, stierendoorder.
in spanje; uittekenend man, eerste
kans; een der hoogste titelen
in het kaartspel.
Mater, moeder, maiderkerk; ook mo-
erschraaf.
Materialen, het Materiaal, Materiel,
ruwe stof tot enig werk, bestand-
deelen; het Materieel geslacht.
Materialismus, stofleer, geestlooshe-
ning.
Materialiteit, stoffelijheid, eigen,

schap der stof.
Materieel, lichamelijk, stoffelijk, meken-
lijk, bakelijk.
Mathemeticus, wiskunstenaar, meet-
kundige.
Mathematiek, wiskunde; naauwkeurige
wetenschappen.
mathematisch, wiskunstig; overtuigend,
uitgemaakt.
Mathesis, het zelfde als Mathematiek.
Matres, kleinkinderschoolhoudster; zie
verder matres.
Matrijs, metaalmalder, koperen vormdoos
het inslaan van den stempel ontstaand.
Matrimonium, echt, kunnelijk, kunnelijks,
leden.
Materie, stof, grondstof, onderwerp; ook ether.
Matrone, eernaardige, bedaagde vrouw.
matieren, mat, dof maken, wit koken.
Maturiteit, rijpheid, volwassenheid.
Mausoleum, praalgraf, eertombe.
Mavors, zie Mars.
Maxime, grondstelling, maatstaf, leerspreuk.

M

11041

Maximum, het hoogste, grootste; de grootste prijs.
mea culpa, mijne schuld, door mijn
toedoen.

Meander, kromming, bogt.

Mechaniek, bewegingsleer, werktuig,
kunde; enrichting, samenstel,
ling der machines.

Mechanicus, werktuigkundige; hand,
werksman.

mechanisch, werktuigkundig, hand,
merkmatig; zonder nadenken
(s. v. iets verrigten).

Mechanismus, innendige samenstel,
ling van een werktuig, drijf,
merk; bemerkting.

Medaille, gedenkpenning.

Medaillon, groote gedenkpenning;
ljetje, ring om schilderstuk,
jes, portretten, naamcijfers
enk. in te plaatsen.

mediaan, middelgroot, middel,
matig (ink. van papier).

mediar middenst, in't midden zijnde.

Mediar, de bemiddeling, tussentkomst.

Mediateur, middenpersoon, scheids,
man.

Mediatie, bemiddeling, tussentkomst.
mediatief, bemiddelend.

mediatiseren, middelbaar maken, eenen
vroeger onmiddellijken, soerde
reinen vorst in een middelba,
ren of afhankelijk veran,
deren.

Medicament, artseng, geneesmiddel.

Medicijn, geneesmiddel.

medicinaal, geneeskundig, geneeskrach,
tige, tot de artsenigen behoorende.

Medicint, Doctor, die Medicus.

medicineren, artseng innemen.

Medicus, Medicinae Doctor (M. D.),
geneesheer

Mediocriteit, middelmatigheid, juiste
middelen.

medisch, tot de geneeskunde behoor,
kende.

Meditatie, overpeinking, bespiegel,

M

三四十三

ling.
mediteren, bepeinden, mikken en
wegen, stille gebeden of vrome
bespiegelingen houden.
Medium, midden, middenstof, hulp,
middel.
Meeting, vergadering, publieke
bijeenkomst.
Megera, helsche furie, boosaardig
wijf.
Melancholie, zwaarmoedigheid,
draefgeestigheid
melancholiek of melancholisch,
zwaartgallig, zwaarmoedig.
Melange, mengsel, mengelmixt
Melasse, suikersap suikersiroop.
Mêlie, strijd gemaek, handge-
meenschap; ook heftige moor-
denstrijd.
mêleren, mengen, vermengen; be-
moegen.
Melioratie, verbetering.
Melis halffijne broodsuiker.

Melisse, byenkruid, konigbloem.
Melodie, zangwijs, toongang, mel,
luidendheid.
melodisch, melklinkend liefelyke
luiden.
Melodrama, toneelspel met be-
geleiding van muzyke zom-
der zang.
Melomanie, overdreven zucht voor
toonkunst.
Membranen, teedere huiden, vlie-
zen.
memento! gedenk! memento mori,
gedenk te sterven; een
Memento, herinnerig, ge-
achtenisteecken.
Memoire, zie Memorie.
Memorandum, herinneringsboek,
gedenkbloek.
memorabel, gedenkwaardig.
Memoriaal, herinneringsgesch,
rijs: verzoekschrift, inge-
leerd stuk; aanteecken - of

M

115 B + B

herinneringsboek der koop,
lieden.

Memorie, Memoire, aandenken,
geheugen, herinneringsvermo-
gen; herinnerings- of gedenk-
schrift, schriftelijke ontvou-
wing, openlegging.

memorieren, memoriseren, van buiten
leeren.

Menage, huishouding, huishoude-
lijkheid, gemeenschap van disch
en woning; ook soldatenspijs,
van daar Menagketels, spijs-
ketels der soldaten.

menageren, ontkien, met verschoo-
ning behandelen; huishoudelijk
met iets te merk gaan; zich
Menageren, zich matigen, in
acht nemen.

Menagerie, diergaarde.

menagelijc, huishoudelijk; met omzig-
tigheid.

Menestrel, dienaar en begeleeder

der troubadour.

Mennoniet, Mennist, doopsgezinde.

Mensis, maand; -ejusdem mensis,
van de zelfde maand.

Mensurabiliteit, meetbaarheid.

Mensuur, maat, tijdmaat.

mentaal, in den geest, in de ge-
dachte.

Mentie, vermelding, getag.

mentionneren, vermelden, gedenken,
aanroeren.

Mentor, leidsman, hofmeester,
raad gever.

Menuet, langzame, afgemeten, sta-
tije dans.

mephitisch, stinkend, verstikkend, ver-
pestend.

Meprise, misvatting, dwaling,
misverstand.

mercantiër, den handel betreffend.

mercenair, loon-, baatruchtig,
reid.

merci! dank, hel dank!

M

三四十五

mercurialien, mercuriaal middelen, knik midde-
len artsenyen met knik.

Mercurius, de koopgod; eener der planeten knik.

Meridiaan, middagcirkel, hoogte graad, top.

merdionaal, zuidelyk.

Merinos, spaansche schapen met zeer fijne
wol; ook eene soort van molten stof.

merveilleus, wonderbaarlyk onvergelykelyk.

Mesallancee, ongelijk huwelyk manverblindtenis.

Mesmerismus, dierlyk magnetismus.

Mesquinerie, vrekkingheid, betrom-
penheid.

Messias, getalfe, verwachte Ver-
loosfer.

Mestizen, afstammelingen van Eur-
opeanen en Indianen (Ameri-
kanen).

mesurabel, meetbaar.

Metachronismus, zoo veel als Ana-
chronismus.

Mesures, maatregelen, voorzorgen.

Metalliques, staatschuld-brieven die,
op metaal op silver luiden.

metallisch, metaal of erts bevattende.

Metallisatie, vercrtsing, metaalvor-
ming, het ontstaan der ertsen.

Metallurgie, bergwerkkinde.

Metamorphose, gedaanteverwisseling
metamorphoserer, van gedaante veranderen.

Metaphoor, overdraging, gelijkenis,
verbloemde uitdrukking.

metaphorisch, zinnebeeldig, overdrag-
telijk.

Metaphysiek, bovennatuurkinde.

Metempsychose, zielsverhuizing.

Meteoor, lichtverschijnsel, lucht-
teeken.

Meteorologie, leer der lichtverschijn-
selen, weerkunde.

Meter, Metre, nederlandse el.

Methode, wijze of manier, handelmijde,
leermijde.

Methodik, voordragtsleer.

methodische, planmatig, geregeld,
ordelyk.

Methodisten, aneepende christen-

M

三四六

secte in Engeland.

Metier, handmerk, handtering, merk,
stoel getuim.

Mètre, zie Meter.

metriek, metrisch, wat tot den
meter behoort; ook in verden,
in gebonden stijl.

Metropole, Metropolis, moederstad,
hoofdstad; aartsbisdom.

metropolitaansch, aartsbischop,
pelyk.

Metrum, maat, versmaat.

Meubelen, roerende huizen, huusraad.

meubleren, met huusraad voorzien.

meum et tuum, het mijn en dyn (urke.)

Miasma, smetstof, in de lucht ver,
spreide ziektestof.

Midas, rijke domkop; -Midas-
ooren, lange of exels-ooren.

Midshipmen, kadets of jongste
zeeofficieren op de engel-
sche vloot.

Migratie, verhuizing, uittrekking.

Mijter, bisschopsmuts; Mijterstad,
bisschopszetel, inzonderheid
Utrecht.

Mikmak, list, streek, kuiperij;
ook voor feil, gebrek.

Mikrokosmos, de wereld in 't klein;
de mensch.

Mikrometer, werktuig om kleine
doormerpen aan den semel
te meten.

Mikroskoop, vergrootglas.

mikroskopisch, alleen door vergroot-
glazen zichtbaar.

Militien, soldaat der militee.

Militair, krijgsmansstand; soldaat.

militair, wat tot het krijgsmeten betrek-
king heeft; -militaire akademie, school
voor de vorming van officieren.

militairement, op soldaten - wys; stept, ordelyk.

Militie, krijgsmeten, manschappen,
soldaten, inzonderheid de land-
militie, ingezetenen, die voor
éenen veldstugt opgeroepen

M

三四十七

en gewapend worden.
Miliard, duizend millioen.
Millard, duizend millioen.
Milliase, duizend milliarden.
Milligramme, duizendste van een
megtje.
Millilitre, duizendste van een
kop of kan.
Millimetre, duizendste van een el, streep.
Millionair, zeer rijk mensch.
Millistere, duizendste kubiek el, kubiek palm.
Milreis, portugesche rekenmunt,
gelijk 1000 reis (2 gl 85 ct).
Mimen, gebarenspekers, gebaren.
Mimicus, meester in 't gebaren,
maken.
Mimiek, gebarenkunst, gebarenleer
mimisch, tot de gebarenkunst be-
hoorende.
Minaret, moskee-toren.
Mine, gelaat, uitzigt; onderaard-
sche gang, mijn, bergwerk, kruit-
mijn, springkuil; heimelijke

aanslag.
Mines maken, den schijn van iets
aannemen; gekigten trekken.
Mineraal, delfstof, bergstof; -
Mineralen, ledenloze (onbe-
merkthigde) natuurvoort +
brengselen, delfstoffen.
mineraal, mineralisch, erts- of
steenhoudend; minerale mate-
ren, zulke materen of bron-
nen, waarin eene of andere
delfstof is opgelost, gezond-
heidsbronnen.
Mineralogie, bergstofkunde, leer
van de onbenmerkthigde na-
tuurlijgheden.
mineren, ook ondermynen / kruitmynen / aanleggen.
Minerva, godin der wijsheid, ook
des oorlogs (Pallas).
Minervalien, leergeld, schoolgeld,
honorarium.
Mineur, mijnwerker, bergwerker,
ertsgraver.

M

110818

Miniatuur-schilderkunst, klein-
of fijn-schilderkunst met
gomwater-vermen; in minia,
tuur, in 't klein, verkleind.

Minimum, het kleinste, minste;
de laagste prijs.

Minister, dienaar; hoogste staats-
ambtenaar, hoofd van een
der afdelingen of departe-
menten van het staatsbe-
stuur.

Ministerie, dienst; staatsbeheer;
bijzondere afdeling of departe-
ment van bestuur onder
eenen minister; gezamenlijke
geestelijkheid; openbaar Mi-
nisterie (O. M.), openba-
re aanklager of eischer bij
eene rechtbank.

ministerieel, ambtschalre; al wat
van eener minister uitgaat.

ministeren, de kerkdiert verrig-
ten, kerken verrigten.

Minor, jongere; minderterm
eener sluitrede.

Minoraat, erfopvolgingsrecht der
jongeren.

Minoreniteit, minderjarigheid, onmondigheid.

Minorieten, minderbroeders of franciscanen.

Minoriteit, minderheid, stemmen,
minderheid.

Minotaurus, fabelmonster, half men,
sch half stier.

minus, min; een Minus, een te kort.

minuteren, ontwerpen, ten papiere
brengen.

minuticus, klengeestig, onbeduidend.

Minuut, 60 ste deel van een uur,
van een graad.

Minuut, Minute, eerste schriftelijk opstelblad.

Mio conto, (m. c.), mijne rekening.

Mirabellen, kleine roodachtig bruin-
ne of gele ronde pruimen.

miraculeus, wonderbaar, verbazing-
wekkend.

Miradsch, het hemelwaartsfeest van

M

三四十七

Mihamed.
Misanthroop, menschenhater, onge-
tellig mensch.
Misanthropie, menschenhaat, men-
schenschijnheid.
misanthropisch, menschschijn,
terugstootend.
Mirakel, wonderwerk, iets wonderbaarlijks.
Miscellaneen, gemengd opstellen, allerlei.
Miscrediet, knaede naam, gedaald
vertrouwen.
Mise, inzet, inleg bij spel, loterij
enk.
miserabel, ellendig, armzalig, jam,
merlijk
Misère, ellende, nood; het spel,
waarbij men opzettelijk niet
eenen slag haalt.
Miserere, zeker v. katholyk kerkge-
sang, doodenkang; darmijcht.
Miss, mejufvrouw.
Missaal, misboek; groote druklet,
tersoort.

Missie, zending, bekeeringsgenoot-
schap.
Missionair, zendeling, heidenbekeerder.
Missive, zendbrief, brief, boodschap.
Mistress (Mrs.), mevrouw, meesteres,
gebiedster.
Mitigatie, versachting verlichting.
Mitra, de bisschopsmuts; met de
mitra bekleeden, tot bisschop
verheffen.
mitrilleren, met schroot schieten,
doodschieten.
mitteren, zenden afzenden.
Mixture, mengsel, artsengemengsel.
Mnemoniek, Mnemotechniek, herin-
nering- of geheugenkunst.
mobiel, bewegelyk, marsch- of togt-
vaardig.
Mobilereu, bewegelyke hare, gekan-
mentlyk zarend goedmeubel-
len.
Mobiliteit, bewegelykheid, vlyg-
heid.

Mode, wijze, tijdsgebruik, veran-
derlijk gebruik, dat van den
smaak en de grilligheid afhan-
gt.

Model, voorbeeld, monster, voorch,
rijs.

modellieren, navormen, in't klein
voorstellen.

moderaat, gematigd, gebaten, billijk.

Moderados, de gematigden, eene
politieke partij in Spanje.

Moderantisme, of Moderantismus,
matigingsstelsel, gematigd rege-
ringstelsel, grondstellingen en
gezinsheden der matiging en
zachtsinnigheid in staatszaken.

Moderatie, gematigdheid, bezadigd-
heid.

modereren, matigen, versachten, beperken.

modern, hedendaagsch, nieuwernietisch.

moderniseren, naar den nieuwen
smaak of styl inrichten.

modest, zedig, eerbear, bescheiden.

Modestie, zedigheid, eerbearheid,
schaamte.

Modificatie, verandering, wijziging,
beperking.

modificeren, vorm of gedaante geven;
wijzigen, beperken, versachten.

modisch, naar de mode, naar't geb-
ruik van den dag.

Modulatie, stembuiging, toonleiding.

Modus, wijze, manier, verander-
lijke vorm van het meerkwoord.

Modulus, modul, maat, maatstaf, giet-
vorm, muntmaat.

Mogol, mongoolsch heerscher in Hindoestan.

Mohamedaansche godsdienst, de Islam.

mairé, gewaterd, gemaard.

Motie, helpt, mededanser, disch,
genoot; - Motie maken, menst
en verlies met iemand deelen.

Moleculen, deeltjes, bolletjes,
kogeltjes.

Molesten, Molestatie, overlast,
ongelegenhed; - iemand male,

M

音辛一

sten aandoen, hem kniellen,
plagen, schaden.
molestelen, beïnvaren, overlast aan,
doen, kniellen.
Molla, in Turkije de opperregter
eener stad of van een geheel
district, wetverklaarder.
Mollisten, neekdieren.
Molton, Mal, Bachte, dikke wollen
stof.
Moment, oogenblik, tijdmint; be-
neeggrensd; hoofdomstandigheid.
momentaneel, oogenblikkelijk, ras
voorbygaand.
Momus, god der satyre; bespat,
ter, kekelaar.
Monaden, eenheden, onafscheidelijke
stofbestanddeelen.
Monarch, alleenheerscher, zelfbe-
heerscher.
monarchaal, alleenheerschend, der
monarchie toegedaan.
Monarchie, alleenheerschappij,

zulk een regeringsvorm, maar,
bij de opperste magt in den
staat aan een' enkelen per-
soon is toevertrouwd. Zij is **M**
onbepaald, als de hoogste staa-
tsmagt, namelijk de wetge-
vende, regterlijke en iet,
voerende magt in de handen
van den monarch vereenigd
is, of bepaald (constitutioneel),
als de monarch de oppermagt
met de vertegenwoordigers van
het volk deelt.
Mondaniteit, wereldgezindheid, ijdel-
heid.
mon Dieu, mijn God! goede hemel!
moneren, herinneren, vermanen,
waarschijnen.
Moniteur, herinneraar, vermaner;
schoolkelder in Frankrijk en
België; officieel courant.
Monogamie, enkelvoudige, niet her-
haalde echt.

Monogram, ineengevlochten aanvan-,
gletters van een naam; elke
eenvoudige omtrek bij de
Ouden.

Monographie, verhandeling over een
enkel of bijzonder voorwerp.

Monoraat, alleenkeerscher

Monocratie, alleenkeerschappij.

Monoloog, alleenspraak, zelfgeop-,
rek

Monomanie, eene soort van waan-,
zinnigheid, die zich slechts
aan een enkel voorwerp houdt
en daaruit voedsel put.

Monopolie, alleenhandel, uitsluitend
recht om een zeker bedrijf of
een bepaalden handel in den
staat alleen te drijven.

Monosyllabe eenlettergrepige woord.

Monothéisme, het geloof aan éénen
God.

Monotonie, eentonigheid, eenvor-,
migheid.

Monsieur, Mijnheer.

Monseigneur, doorliechtige heer, hooge,
dele, titel van hooge geestelijken
(vroeger ook van niet regeren-
de vorsten) in Frankrijk.

Monster, zie Monstruum.

Monstrans, Monstrantie, de prack-
tische den-vormige kostervaas.

monstreus, zie monstrueux.

Monstruum, Monster, gedrogt, wan-,
schepsel, al het onnatuurlijke
en zeldzame in zijne soort. Zoo
als het monsterbanket in
Parijs, de monster-petitie in
Ierland enz.

monstrueux, monstreus, gedrogtelyk,
manschappen.

Montagnard, bergbewoner.

Montant, bedrag, beloop eener rekening.

Montanen, bergbewoners, berglieden.

monteren, stijgen, oprukken; kleden,
bemannen; de versprellende deel-
len vereenigen, inein zetten;

M

三四十三

bijzetten (de verrijking).
Montering, Montuur, militaire dienstkleiding.
Montgolfier, lichtballon (naar de uit,
vindersgebr. Montgolfier).
Montisten, renteniers die hun geld alleen
op onroerende goederen uitzetten.
Montuur, zie Montering,
Monument, gedenkteeken, gedenk stiel.
moguaat, bespottend, konend, schert,
send.
Moraal, zede-, plichten- en deugden,
leer.
moraliseren, zedelijke bes koutingen
maken.
Moralist, zedeleeraar schryver over
de zeden.
Moraliteit, zedelykheid, het zedelyk
-gaede.
morbid! verdurverd! drommels!
morbant, bytend, scherp, schamper,
Mordant, bytmiddel.
Mores, zeden, gebruiken; - iemand mores lee,
ren, hem te recht zetten, tot zyn

pligt brengen.
more, majorum, naar oud gebruik.
Morganatisch handelyk, kumelyk met
de linkerhand, waarbij een vor,
stelyk of hoogadellyk persoon
Zich met iemand van lage geboor,
te in den echt begeeft en aan
deze eene hoogenaamde morgen,
gave uitzet (zoo b. v. het kumel,
lyk van den tegenwoordigen
koning van Denemarcken).
Morgue, in Parijs de plaats van
tentoonstelling der drenkelingen.
Morositeit, gemelykheid, knade liim.
Morpheus, god des slaaps de slaap.
Mors, de dood; morsdood, ontruffel,
baar dood.
Mortaliteit, sterfelykheid, sterfte.
Mortier, sijdel; bommenwerper.
Mortifiant, krentkend, beschamend, ver,
nederend.
Mortificatie, dooding, tuchting,
beschaming.

marthuis, dood.
Mosaik, ingelegd werk.
Mosasmus, de mosaische of joodsche
godsdiens.
Moscovade, ruinte ungeraffineerde suiker.
Moskieten, bytuliagen, steekmuggen
in Indie enz.
Moslem, aanhanger van Mùhamed, recht,
geloovige, Mùhamedaan.
Motie, beweging, voordragt, voorslag
in kamer der volken,
vertegenwoordigers.
Motief, beweggrond, prikkel, spoorlag.
Moskee, mùhamedaansche tempel, bede
huis.
motiveren, met redenen omkleeden, staven
Motto, zinspreuk, kernspreuk als
opschrift.
motu proprio, uit eigen beweging
of aandrift.
Mouchard, kondschapper, spion.
Mousse, scheensjongen; kajuit
machter.

Mousseliën, neteldoek.
mousseren, schuimen, opbruisen.
mousser, schuimend b.v. als champagne-wijn.
Mousson; zoo veel als pasfaatruind (zie uid.) M
Moutache, knerrel snorrel aard.
Mournement, beneging, opstand.
moderen, benegen, in beweging zetten.
Muezzin, uitroep der bediënen van
de minarets.
Mufti, rechtspreker; tûrkisch opper-
priester en rechter.
Mùhamedaansche godsdiens, zie
Islam.
Mulat, menschensoort uit zwarte en
blanke menschen.
Multiplicatie, vermenigvuldiging, ver-
meerdering
multipliceren, vermenigvuldigen.
Mumie, Mummie, gebalsemd en ged-
roogd lijk.
Mundus vult decipi, de wereld wil
bedrogen zijn.
municipaal, de gemeente of de stads,

regering betreffende.
Munificentie, mildaadigheid, mildheid
Munitie, krijgsvoorraad, schiet,
behoefte.
Münster, stichtkerk, domkerk.
mürmüreren, morren, ontvreden.
Zyn en klagen.
Muschadin, saletjonker, modegeek.
Müsen, zanggodinnen; schoone
künsten en wetenschappen.
Müsenzoon, student, akademiebür,
ger.
Museum, müzentempel, künt,
kabinet.
müsicéren, künttoonon voort,
brengen, spelen.
Müsicus, toonkunstenaar.
Müsicwerk, het zelfde als Mos,
ark.
Müsket, vüürroer, oud soldaten,
genreer.
Müsketierr genreerdrager, voetsoldaat.
mütabel, veranderlijk, onbestendig.

Mütabiliteit, veranderlijkheid, on,
bestendigheid.
Mütatie, verandering.
mütatis mütan dis, (m m.), met de
noodige veranderingen.
Mütillatie, vermindking.
mütuleren vermindken.
mutueel, wederzijdsch, oder en meer.
Mükelman, rechtgeloorige, volge,
ling van Mühamed.
Müken, end, zie Müsen end.
Müsiék, toonkunst; het op toonen
gekette stuk.
mülikaal, toonkunstig; melklin,
kend.
Müzikant, speelman; müsiéts,
peler.
My lady, titel der vrouwen van
lords en baronets
Myopie, kortzigtigheid, bijkind,
heid.
Myriade, tiendüizendtal; ontelbare
menigte.

M

Myriagramme, 10 ned. ponden.
Myrialitre, 100 ned. vaten of
mudden.
Myriamètre, 10 ned. mylen.
Myriastere, 10000 kubieke ellen of meters.
Mysterieus, geheimzinnig, raadselachtig.
Mysterie, geheimenis, verborgen,
heid, geheimleer.
Mysticismis, geheimeniskrameig, in,
zonderheid in godsdienstzaken,
neiging tot het wondergeloof
of de geheime wetenschap.
mystiek, geheimzinnig, verborgen, duister.
Mystificatie, mislieding derlichtgeloovigen,
fopperij.
Mystificeren, op zijn verzonnen wys beet hebben.
Mythe, volksverleening, sage, verdrochting.
Mythos of Mythus, zie Mythe.
mythisch, verdricht, fabelachtig.
Mythologie, godenleer, fabelleer,
fabelgeschiedenis.
mythologisch, de godenleer bet,
reffende, fabelachtig.

N.

N.° beteekent numero, nommer. N
N. B. bet nota bene, let wel.
N. N. bet nomen nescio, ik weet
den naam niet.
N. T. bet novum testamentum,
nieuw testament.
Nto. bet netto, zuiver.
Nabob standhouder, bevelvoerder
in O. Indië; ook een in Jn,
die vijf gewarden en prachtig
levend man.
Nadir, voetspan, laagste punt.
naef, natuurlijk, ongekuustele, trouw,
hartig.
Nauiteit, natuurlijke, openhartig,
heid, onschuld.
Najade, water- of rivierlympe.
Namaz, het gebed der Turken, dat
dese 5 maal daags moeten

verrigten.

Nanking, chineſche geelachtige ka,
teenen ſtof.

Naphtha, bergbalsem, vloeibare
mitte aardolie.

Napoleon, franſche goëdmunt van
20 francs.

Napoleonden, nakomelingen of oek
kinderwanten van Napoleon.

Narcissus, beeldſchoon jongeling.

narcotiſch middel, slaapmekkend
middel.

nasaal, tot den neus behoorend;

Nasaalklank, neusklank;

Nasaalletter, neusletter.

Natie, volk, landsinboorlingen, in
zoo verre zy oorsprong en
taal gemeen hebben.

Nationaal, wat eener natie eigen
is, volksmatig.

Nationaliseren, in eene natie als
lid opnemen; tot een voor,

werp der gansche natie of
nationaal maken.

Nationaliteit, volkseigenaardigheid,
krankter.

Natief, nanyeboren, geboortig, af,
komstig.

Natiniteit, het geboorte-jaar, het
lot, dat den mensch volgens
den stand der sterren bij
zjne geboorte reeds te wacht,
ten staat en hem voorspeld
wordt (zie Hiroskoop).

Natuur, oorspronkelyke gesteldheid,
inrigting, aard, zichtbare
schepping.

Naturalien, natuurvoortbrengselen,
zeldzaamheden der natuur.

naturaliseren, zooveel als nationa-
liseren; ook aan eene vreem-
de lichtſtreek gewinnen
(planten); in eene taal op-
nemen (vreemde woorden).

N

二百五十六

Naturalismus, natuurgeloof, natuurlijke godsdienst, in tegenstelling met de geopenbaarde godsdienst.

Naturalist, natuurbelyder, vermerper der openbaring, natuurmensch, niet kunstmatig gevormd mensch.

Naumachie, scheepsstrijd, zeeslag, enz. spiegelgevecht te water.

Naútiek, scheepsmeezen, scheepvaartkunst.

naútisch, tot het scheepsmeezen behorende

navaal, wat tot het scheepsmeezen, de scheepvaart behoort.

navigabel, bevaarbaar, zeilbaar.

Navigatie, scheepvaart; ook stuurmanskunst.

Navigatie-akte, scheepvaart-wet, die in Engeland in 1650 onder Cromwell uitvaardigd en in 1850 opgeheven is.

Navigatie-school, zeevaartschool.

Nazareers of Nazarenen, de voormalige benaming der Christenen door hunne tegenstanders; ook eene joodschchristelijk natie in Palestina.

nebulieus, nevelig, mistig; gemelyk.

Necessiteit, noodzakelykheid.

Necroloog, doodenbeschryving, doodenbericht, levensgeschiedenis van eenen overledene.

Necomantie, geestenbesmering, geestenbanning.

ne plus ultra, zie non plus ultra.

Nectar, godendrank, uitstekend lekkere drank.

Negatie, ontkenning, loochening.

negatief, ontkennend; negatief recht, het recht om te worden, dat een ander iets onderga of lyde.

N

二百九

negeren, ontkennen, loochenen,
afslaan.

Neglectie, verwaarloozing, verzuim.

Negligè, huiskleedij, nacht-,
achtendkleed.

negligeren, veronachtzaam, niet
achten.

Negotiant, groothandelaar.

Negotiatie, handelsbeding; ver-,
handeling van een nog
niet vervallen missiel; in
staatszaken onderhandeling,
bemiddelaars werk.

Negotie, handel, koopmanschap,
handelsverkeer.

negotieren, onderhandelen; handel
drijven; tot stand brengen,
bewerken.

Nemisis, godin der merkende gereg-
tigheid; verdelging.

Neoloog, invoerder, voorstander
van nieuwigheden.

Neophiet, nieuweling nietinbekeerde.

Nepotismus, neefschap, bloedverwant-
schap; begunstiging en ver-
rijking van bloedverwanten
door hooggeplaatste personen
met achterstelling van der-
den.

Neptunisten, aanhangers van het
Neptunismus, d. i. de meening,
dat de aarde hare tegen-
woordige gedaante door het
water heeft verkregen.

Neptunus, de God der zee.

nervus, zenuwachtig; gespierd; de
zenuwen betreffende.

Nervus probandi, bewijskracht,
hoofdbewijsgrond.

Nestor, schrander, eervwaardig grijs,
aard; oudste onder zyns gelijken.

netto, zuiver, zonder aftrek.

neutraal, onzijdig, partijloos.

neutraliseren, onzijdig maken,

N

二百六十

ondeelnemend blijven, de ver-
binding van het eené voor,
merp met het andere verhinde-
ren.

Neutraliteit, onzijdigheid, onparty-
digheid.

Newgate, de groote criminele ge-
vangenis te Londen.

niabel, ontkenbaar, loochenbaar.

Niaiserie, onnoozelheid, domme
streek.

Nicotiana, tabak, de tabaksplant.

Niece, nicht, broeders of zusters
dochter.

Nigromantie, zware kunst, too-
verij.

nihil, nil, niets. — Nihiliteit,
nietigheid.

Nimbus, straalkroon, lichtkrans
om het hoofd der heiligen;
de glans, luister, die een
aanzienlyk persoon omgeeft.

Nimf, zie Nymph.

Niveau, waterpas, niveleer-
merktuig.

nivellieren, waterpas maken;
met het waterpas afmeten;
gelyk maken.

nobel, noble, edel, edelmoedig;
voortreffelyk, voornaam
adellyk.

Nobile, adellyken.

Nobilitet, edelheid, bevoemohed,
adel, ridderschap.

Nobility, de hooge adel in Enge-
land

Noblesse, adeldom, adelstand,
riddelschap.

Noctambule, slaapwandelaar.

nolens volens, goed of kwaad,
schiks, met of tegen zin.

Nomaden, herdervolken, rond,
zweruende volken

nomadisch, rondtrekkend, zonder

N

二百一十一

vast verblijft.

nomadisieren, zwerfend rantrekken.

Nomenclatuúr, naamlyst, naam,
register.

nominaal, den naam betreffende,
naar den naam; nominale
waarde, waarde van staats,
papier of geld, zoo als dat
bij de uitgifte door een
Staat is bepaald.

Nominatie, benoeming, benoemings-
recht.

Nominatar, benoemer.

nominieren, benoemen.

Nonactiviteit, toestand van een
officier, die niet in merke-
lijke dienst is en vermindert,
de solde trekt.

Nonchalance, nalatigheid.

nonchalant, achteloos.

Nonconformisten; zie Dissenters.

Noninterventie, het niet-tusschen,

beiden-treden.

Non (nec) plus ultra, het onover,
treffelijke, het toppunt, de
kroon, de grens.

Nonsens, onzin, dom gesnap.

Nonvaleur, onwaarde, onzekere
achterstand, oninverderbare
schuld, oninbare post.

Norm, Norma, regel, voorschrift.
normaal, voorschriftmatig, naar
den regel.

Normaalschool, modelschool.

Normaliteit, regelmatig, behoor-
lijke gesteldheid.

Nosocomium, ziekenhuis, hospitaal.

Nostalgie, Nostomanie, heimwee.

Nota, noot, teeken, aanmerking;
kleine rekening.

notabel, merkwaardig, aanzienlijk,
voornaam.

Notabelen, aanzienlijkste, voor,
naamste hingers.

N

二百六十一

nota bene (N.B.), let wel, geef
acht,

notam ad nemen, opletten, voor
gezegd houden.

Notaris, aangesteld en beëdigd
persoon, die zekere geregte,
lyke handelingen (testamen-
ten, volmagten, protesten
enz.) voltrekt en daarvan
eene notariële acte of ge-
loofwaardige oorkonde op-
maakt.

Notariaat, het ambt van notaris.
notiren, opteekenen, koeken; aan-
merken.

Notie, begrip, denkbeeld door 't
verstand verkregen.

Notificatie, bekendmaking, aan-
kondiging.

notificeren, kand doen, melden,
ter kennis brengen.

Notitie, kennis; aantekening,

opgaaf narigt; notitie van
iets nemen, zich iets aantrek-
ken, het zijner opmerking
waardig keuren.

notorisch, notoir, openbaar,
wereldkundig.

Notariteit, openbaarheid, wereld-
kundigheid.

Notre-Dame, Onze-liere-
Vrouw, Maria; de grootste
katechrale kerk te Parijs.

Notulen, aantekeningen; schrift-
lijk verslag van het in eene
vergadering behandelde.

Nouveautés, nieuwigheden, mode-
voormerpen.

Novell, Novell, nieuwheid,
klein romantisch verhaal.

Novellist, Novellist, schryver
van kleine vertellingen.

Novice, nieuweling; proeftelling.

Noviciaat, proefjaar, proeftijd;

nieuvelingschap.

Nüance, schadüning, kleürmen,
ging, onmerkbaar ineensmel-
ting, schakering, tint.

nüancieren, beschadünen, schake-
ren.

Nüditet, naaktheit, ontblootheid.

Nülliteit, nietigheid, ongeldig-
heid.

nümerair, naar 't getal, nume-
raire waarde, waarde, waar
voor eene munt overal ont-
vangen en uitgegeven
wordt.

Nümerair, het bare, in omloop zyn,
de geld.

nümerieren, met cyfers teekenen,
nommeren; tellen.

nümeric, door getallen uit te
drukken; nümericke waarde,
getalwaarde, waarde volgens
getallen.

nümerotieren, benümmieren, met
cyfers teekenen.

Nümmismatiek, munt-, penning-
kunde.

Nünciatie, aanzegging, aankon-
diging; aanklacht.

Nüncius, Nüntius, bode, gezant,
inzanderheid van den paus
(zonder kardinaalsrang).

nüptiaal, wat den bruiloftsdag,
het huwelyk aangaat.

nütritief, voedend, voedzaam.

Nymph, Nimp, halfgodin by de
Ouden; ligtvaardig meisje.

N

二五十四

O.

- O. M. beteekent openbaar ministe-
rie (Zie Ministerie). 0
- O. S. beteekent oude stijl.
- O. T. beteekent Oude Testament.
- $\frac{1}{2}$ beteekent per cent, ten hon-
derd.
- Oase, vruchtbare streek te midden
der zandwoestijn.
- Obducieren, lijken openen en bezig-
tigen.
- Obductie, geregtelijke lijkschooning.
- Obediëntie, gehoorzaamheid, dienst,
pligt, vooral in kloosters; ook
kloosterlijke gereidbrief voor
reizende ordesgeestelijken.
- Obediëren, gehoorzamen.
- Obelisk, spitszuil, gedenkszuil.
- Obiit, hij of zij is gestorven,
overleden.

Object, voorwerp, zaak of persoon
der beschouwing.

Objectie, tegenwerping, tegen,
spraak.

objectief, voornepelyk, buiten
zich waargenomen, werkelijk
bestaand.

Objectiviteit, voornepelykheid,
uiterlykheid, gesteldheid
eener buiten ons liggende
zaak.

Oblaat, genyd avondmaalsbrood,
oümel.

Oblie, soort van dunne wafel.

obligaat, hoofdstemmig, in eene
volstemmige miszyk tot de
hoofdstem behoorende, en die
begeleidende.

Obligatie, verpligting, gehouddend-
heid; schuldbekentenis, -land,
schuldbrief.

obligatoir, obligatorisch, verplig,

tend.

obligé! verpligt! bedank? ik dank
u!

obligéant, dienstwillig, verpligtend,
beleefd. O

obligeren, verpligten, dienst beny-
zen; noodzaken.

Obligüiteit, scheefheid; arglistig-
heid.

Obolus, Apool, oud-grieksche
pasmunt; penning.

obscene, oneerbaar, wülpseh,
ontüchtig.

Obscürant, düisterling, vyand der
verlichting, domperridder.

Obscürantismus, de verdüisterings-
zücht, het streven om door
alle mogelyke middelen het
zelfdenken en den voorgang der
verlichting te stüiten, het
volk in onwetendheid te
houden.

Obscuriteit, duisterheid; onverstaan-
 baarheid.
obscur; donker; onbekend, onge-
 roemd.
obsederen, met beden bestormen,
 lastig vallen.
 Observantie, gebruik, doorgaande
 regel.
 Observatie, waarneming, bespie-
 ding.
 Observatorium, sterretoren, sterre-
 wacht.
observeren, gade slaan, bespie-
 den, waarnemen.
 Obsignatie, verzegeling, geregte,
 lyke inbeslagneming.
 Obstakel, hindernis, tegenstand,
 belemmering.
obsteren, tegen staan, hinder,
 lyk zyn.
obstetrisch, verloskundig.
obstinaat, hardnekkig, onverzettel,

lyk; volhardend.
 Obstinatie, hardnekkigheid, koppig-
 heid.
 Obstructie, verhindering, hardlyvig-
 heid. O
obstruieren, belemmeren, verstop-
 pen, hardlyvig maken.
 Occasie, gelegenheid, geschikte
 tyd.
occasioneel, by occasie, te gele,
 gener tyd.
 Occident, het westen, avondland.
occidentaal, westelyk.
 Occult, verborgen, geheim, heim-
 lyk.
 Occupatie, besitneming, bezitting;
 bezigheid.
occupieren, innemen, bezitten; bezig,
 houden.
 Oceaan, wereldzee, ook groote
 menigte.
 Ochlocratie, gepeupel-heerschappy.

(eene onttaarding der democ-
ratie).

Octaaf, 8ste toon van den aan-
genomen grondtoon, omvang
van 8 toonen.

Octant, 8ste cirkel, hoogtemeter,
astronomisch werktuig.

Octavo, boekformaat van 8 blad-
en of 16 bladzijden per
vel.

Octodecimo, boekformaat van 18
bladen of 36 bladzijden per
vel.

Octrooi, uitsluitend recht tot het
drijven van zekeren handel,
tot het vervaardigen, in- of
uitvoeren van zekere waren
ook staats- of gemeentebelast-
ting op eetwaren.

octrooijeren, zoodanige vrijheid of
recht verlenen.

oculair, oogenschynlyk, het oog

betreffend; - oculaire inspectie,
oogenschouwen, besigtiging.

oculieren, grifferen, enten.

Oculist, oogarts, oogmeester.

Odaliskien, slavinnen van den rül,
tan, circassische of georgische
schonen.

Ode, hooglied, verheven lierdicht.

Odeum, zang- en leerraal, lierdi,
chterszameling.

odieus, hatelijk, onuitstaanbaar, ergerlyk.

Ofeconomie, geur, reuk; - ofeïers,
merliende zaken.

Odontalgie, tandpijn. kiespijn.

Ofeconomie, enz., zie Econ-

offendieren, beleedigen, knetsen;
aantasten.

Offensie, aanval, beleediging.

offensief, aanvallend, aantasten,
derrijfs.

Offerande, offer.

Offerte, aanbod, aanbieding, voor,

slag.
Office, ambt, post, dienst, ambts,
vervulling.
Officiant, dienaar, dienstdoend per-
soon.
officieel, van ambtswege; geloofwa-
ardig, echt; een officieel dag er
blaad is zulk een, dat onder de
firma of onder de bescherming
der regering verschijnt en als
haar orgaan beschouwd wordt.
Officier, bevelvoerende krijgsman,
luitenant of hooger.
officieus, gediensstig, milvaardig,
millovend.
offereren, aanbieden, opdragen,
offeren.
Oligarchie, regering van weinigen
(eene ontaarding der aristoc-
ratie).
olim, voorheen, eertyds, voor,
maals.

Olla potrida, megelmoes, poespas,
allertie.
Olympiade, tydruimte van 4 jaren.
olympisch, hemelsch; -olympische
spelen, plegtige openbare
volksspelen en strydoefenin-
gen in het oude Grieken-
land, die elke 4 jaren ge-
houden werden.
Olympus, een berg in Thessalië,
de godenzitel hemel.
ombragereu, beschadimen, verdon-
keren, aerkleinen.
Omelet, eger - of pannekoek.
Omen, voortekken; -omineus, on-
heilspellend.
Omissie, uitlating, verzuim.
omitteren, uitlaten, meglaten, over-
slaan.
Omnibus, sekere zeer groote ry,
tuigen, die sommige steden
of hare naaste omstreken

in bepaalde rigtingen door,
loopen en waarin ieder,
een tegen een matigen,
prijs plaats kan nemen.
Omnipotentie, alvermogen, almacht.
Onanie, zelfbevlekking; — Onanist,
zelfbevlekker.
Oncle, oom, vaders of moeders
broeder.
Onera, lasten; onereus, druk,
kend, lastig, bezwarend.
Onomatopocia, klanknapsing.
Ontologie, leer der wezens, — een
gedeelte der bouernatuur,
kunde.
ontramponceerd, beschadigd, bedor-
ven, gebroken.
Opaal, melkblaauw; bijna door,
schynend edelgesteente.
Opera, zangspel, toonkünstig
tooneelspel.
Opera buffa, kluchtspel, zang-

blüspel.
Opera seria, ernstige, groote
opera.
Operatie, onderneming, handerwijs; O
kunstbemerking der heelmesters,
beweging der grüggstroepen.
Operateur, opererend heelmester,
breuk-, steensnijder.
opereren, merken, bemerken; in
de heilkunde: snijden,
steken, enz.
Operette, klein zangspel.
Ophthalmie, oogziekte.
Opiat, slaapmiddel, pijnstillend
middel.
opiniater, hardnekkig, onbuig,
zaam, koppig.
Opinie, meeming, gevoelen, schat,
ting, waan.
opineren, stemmen, zyne meening
of zyn gevoelen uiten.
Opium, heilsap, oostersch slaap,

bollenvocht.

Opponent, tegenpartij, tegenspreker,
bestrijder.

opponeren, tegen spreken, bestrij-
den, verzetten.

Oppositie, tegenstand, tegenpartij,
verzettingspartij.

Opportiniteit, geschikte tijd of
gelegenheid.

Oppressie, onderdrukking; oppre-
mieren, onderdrukken.

Opprobatio, beschemping, hoon,
blaam.

Optie, vrij keus, kiesrecht.

Optiek, gezichtkunde, leer van
het licht en het zien.

Optimaten, voornaamsten, aan-
zienlijken.

Optimismus; die beschouwing van
de dingen, welke alles voor
zeer goed houdt.

Optimist, helyder van de leer der

beste wereld.

optisch, gezichtkundig.

opulent, zeer rijk en vermogend.

Opulentie, groote rijkdom, aan-
zienlijk vermogen.

ora et labora, bid en werk.

orageus, onstuimig, stormachtig,
moelig.

oraal, mondeling, woordelyk.

Orakel, godspraak; algemeen
raadgever, vraagbaak.

Orangeade, oranjewater.

Orangerie, verzameling van cit-
roem en oranjeboomen; ook
broeikas.

Orangisten, aanhangers van het
huis van Oranje in Neder-
land; ook de politieke par-
tij der zeseke Protestan-
ten (Orangemen)

Oratie, redevoering.

oratorisch, redkundig.

O

三百七十一

Oratorium, feestelyk zangstuk,
bedvertrek.

Ordaliën, godsoordeelen, vuur-en
waterproeven (in de middel-
eeuwen gebruikelijk).

Orde, stand, genootschap, broeder-
schap; eereteken.

ordinair, gewoon, gebruikelijk,
gemeen, gering.

Ordinaris (professor), gewoon
bezoldigd hoogleeraar.

Ordinatie, innigding in den priester-
stand of in het predikambt.

ordineren, tot het geestelyk leer-
aarsambt innigden.

Ordonnantie, recordering voor,
schrift; dienstvracht by hooger
officieren.

ordonneren, bevelen, recorderen

Ordere, orde; bevel, last, gebod,
orde.

oremiis, laat ons bidden; - 't is

daar oremiis, 't is er naar,
jammerlyk enz. gesteld.

Orgaan, zins-, spraakwerktuig; merk-
tuig, hulpmiddel; de plaats,
bekleeder; het hulplic, zoo
heet b. v. een minister het
orgaan van den vorst, eene
courant het orgaan van het mini-
sterie, van de revolutionnairen enz.

organiek, zie organisch

Organisatie, bemerkting, innendige
levenwekkende inrigting.

organisch, organiek; met organen of
werktuigen voorzien, bemerktingd,
levend, beziend.

organiseren, met organen voorzien;
normen, inrigten.

Organisme, organische bouw, samen-
hang der leden van een geheel
het buiten en natienstelsel.

Organist, orgelspeler.

Orgade (minder goed Ursabe),

gerstendrank, koeldrank,
amandelmelk.

Orgien, drinkgelagen, nachtelijke
zwelgpartij.

Oriënt, het oosten, morgenland.

orientaal, oostersch, morgenland,
seh.

Orientalist, kenner der oostersche
talen.

oriënteren (zich), zich in den ver-
eischten toestand plaatsen,
naauwkeurige berigten innin-
men.

Oriflamme, rijkswaam der oude
Franken.

Originaliteit, oorspronkelykheid,
eigenaardigheid.

origineel, oorspronkelyk, aangeboren,
eigenaardig.

Origineel, oorspronkelyk of eerste
stuk, geschrift of afdruk;
oorspronkelyk geest; ook een

zonderling, rare smaak.

Orkaan, herige storm, snelste
stormwind.

Orlean, schoone geelroode verf
stof.

Orleans, wollig meefsel voor dames,
kleding.

Ornaat, ambtstooi, priesterlyk
pligtgewaad.

Ornament, Ornement, sieraad,
versiersel.

orneren, versieren, troyen.

Ornithologie, vogelkunde, natuur-
lyke geschiedenis der vogelen.

Orographie, Gebergtebeschryving.

Orpheus, beroemde grieksch zanger
en lierspeler.

Orsade, beter Orgeade.

Orthobiothiek, de kunst om niet
te leven.

orthodox, regteinnig, streng-
oud geloovig.

O

二百三十三

Orthodox, reyzinnigheid, vast,
houden aan de kerkleer.
Orthoëpie, leer van de rechte uit,
spraak.
Orthographie, de kunst om wel of
juist te schryven.
orthographisch, spelkünstig, naar
de spelregelen.
orthopedisch - instituut, inrigting
maar scheefgegroeide leden,
maten meder verholpen
worden.
Oryctognosie, Oryctologie,
als Mineralogie.
Oscillatie, slingering schommeling
Osmanisch rijk, türksche keizerrijk
ostensibel, ostensief, aanschoumelijk,
handtastelijk, pralend.
Ostentatie, tentoonstelling, vertoon,
making, praalrucht.
ostenteren, ten toon stellen.
vertoonmaken, pryken.

Osteologie, leer van de been,
deren.
Osteria, herberg logement in
Italië.
Ostracismus, schervengerigt, maar,
door de Atheners hunne te
matige burgers verbanden.
Otalgie, oorpyn
o tempora, o mores? o tyden, o
leden?
Ottomane, türksch rustbed, lage
sopha.
Ottomansche Porte, türksch kei,
zerlyk hof.
Oütrage, grove, smadelijke beledig,
ging.
outrageant, outrageus, smadelijk,
honend.
outreren, overdriven, tot het uiter,
ste brengen
Ouverture, opening, aanvang,
aanvangmuisiek, inleidings-

stuk.

Cinnier, arbeider, handwerksman.

Oratie, kleine regerende inte,
gt bij de Romeinen.

Overland-mail, de post, die de
brieven, grootendeels over
land, van Bombay naar
onden brengt.

ovaal, eivond, langwerpig rond.

Oxydatie, verking, verkalking,
het verbinden met zuurstof.

oxyderen, met zuurstof verbinden.

Oxygenium, de zuurstof het hoofbestand,
deel.

P.

P. a. op adressen, beteekent par
ami, met vriend.

P. c. op adressen, beteekent par cou,
vert, onder omslag, ook per
cent, ten honderd.

p. f. v. op visitekaartjes, beteekent
pour faire visite, om setaete
af te leggen.

p. m. beteekent pro mille, per
duizend.

p. p. bet. praemissis praemittendis
(zie premissis).

p. p. c. op visitekaartjes, betee,,
kent pour prendre congé, om
afscheid te nemen.

P. s. beteekent Post scriptum,
naschrift.

Paan, vader; scheldwoord voor
de v. Katholyken.

Paagement, sleingeld, pasmunt

P

二百七十五

tot vorming eener gelisomn.
Pacha, zie Pasja.
Pacificatie, vereffening, bevrediging,
vredesonderhandeling.
Pacificator, vreedstichter, bemiddelaar.
pacificeren, bevredigen oneenighe-
den bijleggen, verzoenen.
Paciscenten of paciscerende partijen,
verzoenende partijen, vredesluiters.
Packet-boat, postschip, pakketboot
Pacotille, bijlast, bygoed, vrije
pakkegie.
Pactum, Pact, (meervoud *Pacta*), ver-
drag, over een toomst, ook ver-
bond.
Padan, eene som van 1000 millioen
ropjen in Indië.
Padissjan, heer der koningen, titel,
dien de turksche keizer ont,
want, en dien de porten aan de
keizers van Rusland en Oosten-
ryk geeft.
Paean, een loflied op den greek

sehen God Apollo; loflied,
jubellied.
Paedagogiek, op voedings leer. op,
voedingkunst.
paedagogisch, opvoedkundig, tot de
opvoeding behoorende.
Paedagoog, kinderleidsman, kinder-
opvoeder.
Paederastie, onnatuurlyke mannen,
ontucht.
Page, edelknaap, hofjonker; ook
bladzijde.
Pagina (n. of pag.), bladzijde, blad,
zijdental.
pagineren, de bladzijden met vol,
gnommers teekenen.
Pagode, afgodstempel; pop met benteeg,
baar hoofd, af godsbeeld; ook
eene indische goudmunt.
Paillasse, strozak, bultzak; ook kansenworst.
Paille, -geel of Paille, strogeel, bleetgeel.
Paillettes, loovertjes, schilfertjes.
Pair, lid van het hoogerhuis (in

Engeland); vroeger lid der eerste
kamer (in Frankrijk).
paisibel, vreedzaam, rustig, vrede,
liedend.
Pajas, Paljas, kausworst; verbasterd
van paillasse.
Pajement, zie Paagement.
Paket, pakje, bundel; ook pakket,
boot.
Pakfong, met koper, chineesch
metaalmengsel.
Paladin, ridder uit het gevolg van
karel den grooten; dapper en hof,
felijk held; dolend ridder.
Paraestina, het beloofde land,
kanaän.
Parangien, oostindisch draagbed,
draagstoel.
Paratine, pelskraag, dames-hals
bekleeding.
Paratyn, Paratinus, palts graaf,
onderkoning van Hongarije.
Paratinaat, paltsgraafschap; de

Palts.
Paratinus, zie Palatyn.
Palprenier, Palprenier, stalknecht.
paleren, opschikken, optoogen.
Pales, godin der herders, der verteelt
en des landbouwers.
Palestina, zie Palæstina.
Palit, verfbordje der schilders.
Palietot, Palletot, soort van mans overrok.
Palprenier, zie palaprenier kt
Pali, heilige taal van Achter Indië.
Parikaren, eigenlijk dappere man,
nen; vrywilligers bij de
nieuwe grieken, die onder de
leiding van eenen kapitein
stroom- en rooftogten tegen den
vijand deden.
Palingenesie, nedergeboorte, herstel,
lung.
Palinodie, gezangherkaling, heroe-
sing van lastertaal.
Paliniur, stuurman.
Palissaden, schanspalen, boom- of

P

二百七十七

paukeg.

Palissander, wit (niet Polyander),
purperhant, violet hant uit
Guyana.

Paljas, die Pajas.

Palladium, Pullasbeeld; beschermend
voornesp, beschüttend heiligdom,
beschermgod.

Pallas, griekse naam van Miner,
na.

Pallasch, lang slagwaard der ruitery.

Palletot, die Paletot.

Pallium, mantel, bisschopsmantel.

Palliatic, verzachtingsmiddel voor
een tydlang, hulp voor het
oogenblik.

Palma, Christi, kruis- of wonder,
boom.

pulpabel, tastbaar, handtastelyk,
donneklaar.

Palpitatie, het kloppen, de hart,
klopping, polsflag.

Pampas groote grasvlakten in S.

Amerika.

Pamphlet, vligskrift (meest in ver,
achtelyken zin), los blad. blaauw,
boekje, schotskript. P

Pamphletist, vligskriftschryver.

Pan, veld- en herdergod.

Panacea, Panacee algemeen genees-
of wondermiddel.

Panuche, vederbos, helmboos, pluimboos.

Panchrestum, al- of veelhelpend genees-
middel.

Panocratesie, alheerschappij, alleenig
besit.

Panocratum, algemeene medstryd, ma-
chine ter opheldering van de leer
omtrent kracht- en tyduitsparing.

Pandecten, alles omvattende boeken;
samenstelling of kort begrip van
het romeinse regt

pandemische ziekte, algemeene volks,
ziekte. 三百七十八

Pandoer, hangaarsch noetsel daat;

Pandoeren. zeker kaartspel.

Pandora, schoon meisje uit de fabelleer, dat al de menschelijke rampen, in eene doos besloten, bij zich droeg; Pandora's doos, bron van alle kwaad.

Paneel, houten beschat, wandbek, leidingdiinne plank achter een spiegel, eene schilderij; schilderplank.

Panegyricus, plegtige lofreda, lofdicht.

Panharmonicon, muzikinstrument, dat vele blaasinstrumenten vereenigt.

Pankellenion, de opperste staatsraad bij de nieuwe Grieken.

panisch, vreemkennend; panische schrik, plotselinge algemeene, maar onnoodige, ongegronde schrik of ontstertenis.

Panslavismus, het streven van alle slavonische volkstammen, om zich door politieke banden

naauw te verbinden en het te mistaajn kinner nationaliteit makker te houden.

Panorama, albeschouwing, rondtafel, reel, overzigt van een geheel oord, eene gansche stad, in melker middelpunt de aanschouwer staat.

Pansophie, alwijsheid, waan van alles te weten.

Pansfluit, herdersfluit, bevenmondig reit.

Pantalon, kansenorst; lange broek.

Pantheismus, geloof, dat het heelal of de wereld goddelijk is, wereldgod-geloof.

Pantheist, aanhanger van het pantheismus.

Pantheon, een aan alle goden gewijde tempel; eeretempel voor de overledene groote en beroemde mannen.

Pantocratie, alleenkeerschappij.

Pantograaph, werktuig tot nateekenen en verkleenen der omtrekken,

P

三百七十九

teeken-aan.

Pantomime, mienen- en gebaren- spel,
gebarenspraak.

Pantomimiek, gebarenkunde, kunst
der gebarenspraak.

pantomimisch, door gebaren uitgedrukt.

Pantomimist, gebarenspeeler.

Papa, vader, paus.

papaal, pauselijke, Papaal-systeem,
stelsel der pauselijke omverkeer,
schakelij in de kerk.

Papagano-fluit, het zelfde als Pans,
fluit.

Papaver, maankop, slaapbol.

Papier-maché, gestampt papier, pa-
pierdeeg voor doeken, kistjes,
enz.

Papeer-mecanique, papier-sans-fin
machinaal papier, papier zonder
einde.

Papillotten, papierreepen of rollitjes
om het hair ter krulling op te
rollen.

Papinaansche pot, sluitspot, door
Pasin uitgeronden.

Papismus, pausdom; Papist, paus,
gezinde

Paristerij, blinde gehechtheid aan
den paus.

Papoeus, zwarte bentoners van
Nieuw-Guinea.

Papyrus, papierplant.

Paquet, zie Paket.

par, door, uit, met, bij; par exemp,
be, by voorbeeld; par force,
met geweld; par occasion, met
gelegenheid.

Paraat, gereed, bereid, waardig.

Parabel, gelykenis, gelykenisrede.

paraberisch, bij wijze van gelyke-
nis: ook de gedaante eener
kegelsnede hebbende.

paraboreiselen, door gelykenissen
spreken.

Parabool, kegelsnede, die paral-
lel loopt met eene zijde des

P

二百十

kegels.

Parachute, valscherp aan den lucht,
stol.

Paracleet, raadgever, trooster, be-
middelaar.

par accord, door vergelyk, bij over-
eenkomst.

Parade, plegtige optoogt, inzonder-
heit van krijgsvolk, pronk,
vaalvertoon; afwering van
een' schermstoot; - Parade-
bed, vertoon-, staatsie- of pronk-
bed.

paraderen, pryken, pronken; ter
monstering staan; zich in het
beste pak laten zien.

Paradigma, voorbeeld, model, mon-
ster.

Paradijs, boomgaard' lusthof, hoogst
genoegelyk verblyf; bovenste
galerij in den schoumburg.

paradox, wenderspreukig, berreem-
dend, sonderling; het Para

dexe, het vreesde, schynbaar
strijdige, tegen de heerschende
begrippen indruischende.

Paradoxie, sonderlingheid in gevoe-
len of denkwijs.

Paragraaf, afdeeling in een ge-
schrift (S).

Paralipomena, de boeken der Chronyken
in den Bybel.

parallel, gelijklopend, evenwijdig, ge-
lykluidend.

Parallel, vergelyking, tegenover-
eander-plantsing; eene lyn of eene
vlak, of gelijkblyvenden afstand
van eene andere lyn of een ander
vlak getrokken; verbinding tusschen
twee loepgraven.

Parallelepipedum, langwerpige teerling.

Parallelogram, vierzijdig vlak met even-
wijdig en gelijke tegenoverstaande zijde.

paralogiseren, verkeerde gevolgtrek-
kingen maken.

paralyseren, verlammen; krachteloos

P

二百八十一

maken.

paralytisch, lam, aan eene beroerte onderhevig.

Paranympht, bruidgeleider, bruidjonker, speelnoot; ceremonie meester bij bruiloften; geleider van den candidaat.

Parapet, berstmering van eenen muur, leuning.

Paraske, naamtrek, pennetrek onder de naamtekening.

paraphieren, met de handtekening voorkien; zijn merk of naamtrek onder iets zetten.

Paraphrase, omschryvende overzetting, ophelderende omschrijving.

paraphraseren, omschrijven, verklaren.

Paraphrast, omschryver.

paraprastisch, omschrijvend, verklarend.

Parapluie, draagbaar regenscherm.

Parasiet, schuimlooper, pannelikker;

moekerplant.

parasitisch, schuimlooper, naar moekplanten gelijkende.

Parasol, draagbaar zonnescherm.

Parate-executie, daadlyke uitwinning van een' schulenaar.

Paratonnerre, bliksemafleider.

Paravent, windscherm of -schut, spaansche wand.

parbleu! te drommel! sakterloot!

Parcelle, deeltje, klein gedeelte landes, perceel.

parcelleren, goederen of landerijen verbokkelen of stuksgewys verkoopen.

Parcen, Parken, schikgodinnen, bestuursters van 't menschelyk leven.

par complaisance, uit wellevendheid.

par couvert (verkort p.e.), onder omslag (op brieven)

Pardon, vergeffenis, genade, strafontkef, fmg; -pardon! pardonnez! vergeef mij: neen.

pardonnabel, vergeefflyk, verschoonbaar.

P

二百八十二

pardonneren, vergeven, krijgt schelden,
door de vingers zien.

Parementen, versierselen, tooi, opschik.

Parentage, maagschap, verwantschap,
familie.

Parentese, tusschenzen, inlassching;
het teeken der tusschenstelling
() of [] ; - in parenthesi, inges,
loten, in 't voorbij gaan.

pareren, eenen hoorn of steek afmeren;
gehoordamen.

par exemple (verkort p. e.), bij voorbeeld.

par exprès, door een' opzettelijken boede.

Parfait-amour, volmaakte liefde, de
kerse sijne branderijn.

par force, gewelddadig, met geweld.

Parforce-jacht, drijf- of renjacht,
jacht met trakken.

Parfum, aangename lucht of geur, reukwerk.

parfumeren, metriekend maken.

Parfumerie-waren, metriekende
waren, reukwerk.

Parfumeur, handelaar in reukwerken.

par honneur, eershalte.

pari of al pari, gelijk, van gelijke
waarde of gehalte, zonder ongeld
en verlies.

Pari, meddingschap.

Paria, Pariah, een Hindoe uit de
laagste kaste of volksklasse in
Indië; een uitgeworpene.

parieren, medden.

parisch marmer, met marmer van 't
eiland Paros.

Parisienne, een volkslied, te Parijs gedru,
rende de revolutie van 1830 ontstaan.

Pariteit, gelijkheid, rechtsgelijkheid.

Park, ontuind veld, diergaarde; man,
delboschje, openbare wandeltuin;
artillerie-park, bewaarplaats voor
het grof geschut en noodig krijgs-
gereedschap.

Parken, zie Parcen.

Parlement, rijksraad, rijksvergadering,
vergaderde volksvertegenwoordi-
gers in Engeland. Ook de duitche

P

二百八十三

nationale vergadering in Fran-
kfort werd parlement genaemd.

Parlementair, afgevaardigd en onschon-
dbaar onderhandelaar in oorlog;
als byvoegelyk woord: tot de ver-
gadering der volksvertegenwoor-
digers of rijksstanden behoorende.
parlementeren, onderhandelen, voorstel-
len doen en aanhooren om eene
plaats overtegeven; in schikking
komen.

parleren, spreken, praten.

par malheur, bij ongeluk.

Parmezaan, eene bij Parma gemaa-
kte kaassoort.

Parnas, Parnassus, berg der zanggodin-
nen of Muzen; het gebied der
dichtkunst.

Parochiaal-kerk, parochie-kerk,
hoofd- of moederkerk.

Parochie, kerspel, kerkgemeente.

Parodie, spotachtige nabootsing van
een ernstig stuk of gedicht.

Parodiëren, spottend of schertsind nabootsen.

Parole, woord, belofte, eerewoord; leus,
herkenningwoord; — parole d'hon-
neur, woord van eer. wachtwoord,
paronim, stamverwant, van de zelfde
afstamming.

par ordre, op bevel, op last.

Paroxismus, versterkte aanval, koorts,
aanval; hoogste graad van smart,
kommer enz.

par pistolet, op het heljart: uit de
losse hand gestooten, zonder de
hand of guede op het heljart te
leggen, prikstoot

par préférence, bij voorkeur.

Parquet, afgexonuerde ruimte in gere-
chtszalen; afdeeling met gecki-
den zitplaatsen in de schouwbur-
gen; ingelegde vloer; ongelegd
merk; ook voor omstandigheid
of toestan b.v. in het zeggen:
hij is in een moerelyk parquet.

parquetteren, inleggen (eene vloer).

P

二百八十四

par raillerie, uit scherts.

Parricidium, vader of moedermoord, bloed
druwantermoord.

Parsimonie, spaarzaamheid, kargheid.

Part, deel, aandeel.

partagéren, deelen, elk zijn aandeel
geven.

partéren, deelen, afdeelen, indeelen.

Parterre, onderste verdieping; tuin
of bloembed, geveelte der scholen,
burgtulen gelijkvloers; — een par,
terre maken, een val doen, den
grond kussen.

Parthenon, Minerva's tempel op de
berg te Athenen.

partiaal, deelswijze; afzonderlijk;
partijdig.

Partialiteit, partijdigheid.

Participant, deelnemer, deelhebbende,
deelgenoot.

Participatie, deelneming, deelname.

participéren, aandeel nemen of hebben,
mede genieten.

particulariseren, op zier deelen pluis
teen of beschouwen; omstandig
vertellen.

Particularismus, zelfzuchtigemeen-
ning of handeling, b. v. die der
Joden, dat Jehova alleen hun
god is.

Particulariteiten, bijzonder, nadere
omstandigheden.

particulier, bijzonder, afzonderlijk;
omstandig.

Particulier, ambteloos-lerend per-
soon, privaat persoon, eenvoudige
burger.

Partie, partij deel, stuk, onbepaalde
hoeveelheid, gezelschap; uitstapje;
een geheel spel, b. v. eene partie
biljart; verbintenis of spijdelijk;
schuldpost, afzonderlijk uitgeschreven
stem in de muziek; aanhang, zijde.

partie blanche, op het biljart: een
nodig spel tusschen 2 perso-
nen met 2 ballen.

P

partieel, deelswijke; gedeeltelyk; enkel.
Partiaan, aanhanger; vrijbitter; -
partisane, lans, spies.
Partitie, deeling, indeeling.
Partituur, alstemmig muziekstuk.
Partner, deelhebber, handelsgenoot; mi,
dedanser of -speler, dans- of speel,
genoot.
partout, overal; ook volstrekt.
Parure, opschik, tooi, pronkstuk.
Parvenir, gelukskind, heer van giste,
ren, iemand, die niet door ver,
dienste, maar door de fortuin uit
een' lagen in een' hoogen stand
verplaatst is.
Pas, schrede, tred, danstred; naam
doortocht (bergpas); vrijbrief, ge,
leibrief, reisbrief.
Pas de charge stormpas met geweld
geleerd.
Pasigraphie, algemeen schrift
Pasja, pacha, ook *bassa*, Turksch
stadhouder.

Pasquill, schotschrift, lasterschrift
(zonder naam des schryvers).
Pasquillant, schotschriftschryver; eeroo,
ver.
Passaat, *passaatwinden*, bestendige
winden, die op zekere zeeën in een
bepaald jaargetyde geregeld waaien.
passabel, dragelyk, lydelijk, middelmatig.
Passage, doortocht, doormaart, door,
gang, doormarsch, overvaart; heen-
en weergang; het doortrekken van
mensen en rytuigen door eene
plaats; plaats, uitdrukking, vol,
zin uit een geschrift; plaats, gedeel,
te van een muziekstuk, dichtstuk enk.
Passager, reiziger op een vervoermiddel,
doortrekker.
Passant, doorreizende, voorbygaande.
Passato, verleden of laatstvoorwaande maand.
Passe, in de schemkunst: uittal, sprong.
passé, voorby, boven; *passé-dite*, boven
10 (diabelspel).
Passementen, snoeren, tressen, boordsel.

P

Passé, partout, hoofdzakelijk, loopen,
keiken.

Passé-port, verlofbrief, vrijgeleide,
paspoort.

passeren, voorbij- of doorreiken, door,
gaan, doorvaren enz.; overschrij-
den, te boven gaan; voorvallen,
gebeuren; benulligd of aangeno-
men worden; door den beugel
kunnen, aangaan; doorbrengen,
verdriven (den tijd); - voor iets
passeren, voor iets gehouden word-
den, gelden.

Passe-temps, tijdsverdrif.

passibel, lijdelijk, gevoelig.

Passibiliteit, lijdelzaamheid, gevoeligheid.

Passie, hartstocht, liefde, liefhebberij,
súcht, drift; het lijden, inzonder-
heid het laatstte lijden van Jezus.

passief, lijdende, lijdelijk, onwerkzaam.

Passief, het debet, verschuldigd.

passiere. handel, de handel met inge-
voerde producten.

passiere schulden, schulden, die men
te betalen heeft.

passiere tegenstand, tegenstand zonder
daadlyke verdediging.

Passiva, het zelfde als passiere
schulden.

Pastel, verfstift, schilderstift van
gedroogd verndieeg.

Pastel-schilderen, het schilden met
drooge vermen.

pasteus, deegachtig, meek, laacht.

Pastillen, balletjes uit meel, vrucht,
tsap en suiker.

Pastoor, herder, geestelyk, dielverzor-
ger, gemeentepriester.

pastoraal, herderlyk, landelyk; dielver-
zorgend.

Pastoraat, ambt van een' medikant
of pastoor.

Pastorale, herderadicht, landelyke, too-
nelvertooning.

Pastory, de woning van een' geestelyke,
van een' pastoor.

Patent, open brief der overheid; acte
eener aanstelling; jaarlijksche
beroeps brief, vergunningsbe-
lyfs ter uitoefening van een be-
roep, vrijbrief, waarbij iemand
de zekere voordeelen of voorrechten
moeten toegestaan.

patent (in de volkspraak), naar behoer-
ren, naar eisch, goed, form.

patenteren, bevoorrechten, een pa-
tent uitreiken.

Patent waren, welke waren, die on-
der genot van een of ander voor-
recht vermaardigd worden.

Pater, vader, kerkvader; ordesgeeste-
lijke.

Paterbier, krachtig dier door de on-
persten in de kloosters; vandaar
ook het paterwaaatje.

paternel, vaderlijk.

Paterniteit, vaderschap; vaderlijke
maandigheid.

Paternoster, Onze Vader, rozet,

rans der P. Katholijken, bids-
noer; ook handboei.

Paternosterwerk, zekere puitmachine.

Paterswaaatje, zie onder paterbier.

pathetisch, hartstochtelyk, levendig,
roerend, vol kracht en waar-
digheid.

Pathologie, ziekteleer, ziektekunde.

pathologisch, tot de ziekteleer behoer-
rende.

Pathos, hartstochtelyke verhevenheid,
hartroerende uitdrukking, nadruk.

Patiënce, zie patientie.

Patient, lydende, kranke, zieke.

patientie, patience, geduld; ook zekere
kaartspel.

patisserie, bakwerk, pastijgebak.

Patois, bedorven landspraak, boer-
enspraak.

Patres, eernaam der oud-romeinse
raadsheeren; — ad patres gaan,
sterven.

Patria, vaderland; — pro patria, voor

† vaderland.

Patriarch, oudvader, stamvader,
aartsvader, familiehoofd; hoog,
stegeestelyke waardigheid der
grieksche kerk.

patriarchaal, aartsvaderlyk, eervan,
dig.

Patricier, adelyk burger in het oude
Rome en in de voormalige duit-
sche rijksteden; in † algemeen in,
der aankienlyke, groote

patricisch, adelyk, raadsheerlyk, voor,
naam.

patrimoniaal, tot het vaderlyk erfgoed
behoorende, geerfd, aangestamd.

Patrimonium vaderlyk erfgoed, aangee-
rd vermogen.

Patrimonium Petri, het (voorgemende)
erfdeel van petrus, het gebied van
Rome.

Patriot, vaderlandsvriend volksvriend.

patriottisch, vaderlandlievend staats,
burgerlyk.

Patriottismus, vaderlandsliefde, bur-
gerzin.

Patrocinatie, bescherming, verdediging.
patrocineren, beschermen, in bescher-
ming nemen.

Patrones, beschermster, schitsheilige.

Patronaat, waardigheid van schitsheer.

Patroon, beschermer, verdediger; heer,
meester; beschermheilige; ook men-
sch, man, b. v. een vrolyke pat-
roon; ook vorm, monster, model,
voorbeeld, teekening; benooidige
hoeveelheid tot een schot, nerrat
in een houten, papieren of blik-
ken kokker.

Patroontasch, soldatentasch voor de
patronen.

Patrouille, nachtelijke soldaten loopma-
cht, ronde.

patrouilleren, de loopmacht doen.

Pauken, keteltrommen.

pauper, arm; — pauperteit, armoede.

Pauperismus, armenlezen, leer van de

verarming, hare voortaken en genees
middelen.

Palis, opperhoofd der roomsch-kathol.
lyke Kerk.

Pause, rustpunt, stilstand, ruststeeken.
pauzeren, ophouden, rusten, eene poos
knijgen.

paraneren, (rich) pronken, als een paard
daarheen stappen.

Paradette, postkist, brieuwenduif.

Pavillon, tenthuis, tentbed; bij- of bij-
gebouw, vleugel aan een paleis:
romer-, buiten- of tuinhuisje;
slag, scheepswaag.

Pat, vrede; - pat vobiscum: vrede
zij met u: - pass intrantibus:
vrede zij met de binnentredenden.

Peccadillo, kleine sonde, vergeeflijke
fout.

Peccatum, vergriep misslag, sonde.

pecieren, feilen, zich vergriepen, son-
digen.

Peculaat, kasbesteling, onder slaan

van 's lands gelden, staatsdiefstal.

Pecunia, geld, vermogen.

pecuniair, pecuniëel, geld betreffende;
in geld bestaande, baan, gereed.

Pedaal, voetklavier, voetregister.

Pedant, schoolvos, waanwijze, opgeb.,
luizen schijnweter.

pedant, pedantisch, schoolvossig, sma-
keloos, kleingeestig, bekrom-
pen.

Pedanterie, schoolvossery, letter-,
rijttery; belachelijke neiging
om alles te verachten,
behalve wat men zelf
kent en uitoeft.

Pedel, voetknecht, dienaar (op hoo-
ge scholen, bij rechtbanken).

Pedestal, zie pedestel.

Peer, lid van den hoozen adel in
Engeland (vergelijkt pair).

Pegasus, miiken- of dichterens-ros, fa-
belachtig gevleugeld paard; -
pegasus bestygen of berijden,

P

二百九十

gedichten maken, dichten.

Peine, moeite, onrust, angst, nood, - en
peine lijn, in verlegenheid zijn;
- niet der peine waard, niet der
moeite waard.

Pejoratie, meineed, eedschending.

Pejorative, verergering, verslimme-
ring.

Pelaginen, aanhangers van Pela-
gius, een' engelschen monnik
in de 5de eeuw, die de erkende
loochende en beweerde, dat de
mensch uit eigen kracht zalig
kon worden.

Pelegoskoop, deedtepte-kijker.

pèle-mèle, door elkander, gemengd.

Pelicine, vrouwenmantel of kraag.

Pelikaan, kropgans; snareltang der
wondhealers; vervaerd geschied;
glazen destilleewat.

Peloton, rot, afdeeling voetvolk, ge-
woonlijk van 20-50 soldaten, die
te gelijk schieten; van dan pe,

lotonruur waarbij in zilke klei,
ne afdeelingen wordt gevuld.

penaal, de straf betreffende, lijfs,
traffelijk.

Penaliteit, straf bepaling, straf, be-
straffing.

Perant, muurstyl, tusschenmuur.

Penaten, huis- en beschermgoden der Ro-
meinen; ook zoo veel als eigen
huis en haard.

Penchant, neiging, voorliefde tot iets.

Pendant, tegenstuk, tegenbeeld, lijfstuk,
tegenhanger.

Pendule; slinger; hangklok, slinger,
uurwerk.

Penelope, eene om hare künstlijks
troont en huisslyke künstwerk,
staamheid beroemde vrouwt.

penetrabel, doordringbaar, uitvorsch-
baar.

Penetrabiliteit, doordringbaarheid.

penetrant, doordringend, scherpzinnig.

Penetratie, doorgroonding, inlicht,

scherpzinigheid.

penetreeen, doordringen, indringen, in-
zin, doorgedonden, uitvoerschen.

peribel, moeielijk, beswaarlijk, lastig,
pynlijk.

Penitent, boeteling, berouwhabende.

Penitentie, berouwen, boetedoening;
boete; straf, pijn, marteling.

Pennaal, in de (duitsche) studententaal:
een nieuw aangekomene, een
groen.

Penny, (meervoud pence), engelsche
stuurder, gelijk aan 3 centen.

pensief, peinzend, nadenkend, dwaar,
moedig.

Pensioen, pension, eere- of genaden-
de, jaargeld; kost- of opvoeding-
skuis, ook pensionaat geheeten.

Pensionaris, noormalig eerste staats-
raad eener provincie; -raad pen-
sionaris, voorheen opperste staats-
dienaar der Algemeene staten;
van 1805-1806 het opperhoofd

der Bataafsche republiek.

Pensionnaire, kostganger, kostleerling.

pensioneren, iemand eene jaarmede
gerien.

Pensum, taak, opgave, dagtaak.

Pentagoon, vijfhoek.

Pentameter, vijfvoetig vers.

Pentarchie, regering van 5 macht-
hebbers, opperkeerschappij der
vijf europische groote mogend-
heden.

Penultieme, voorlaatste lettergreep van
een woord.

perinière, kneuk of normschool; boom-
of plantenmeekery.

per, door, doorheen megens, voor, uit, &
v. per acquit ontvangen, per ad-
resse, door aanwijking of bezor-
ging.

Peractie, voleinding.

Perceel, zie parcellen.

per cent (afgekort pct of %), ten hon-
derd.

P

Percepteur, ontvanger der belastingen.
percentibel, bemerkbaar, waarneembaar.

Perceptibiliteit, waarneembaarheid.

Perceptie, ontvangst, inkomeling, heffing,
waarneming, voorstelling met
besluit zijn.

percipiëren, ontvangen, innen; vatten,
doorgronden.

per contant, tegen baar of gereed geld.

per conto, op of door rekening.

per of par couvert (p.c.), onder omslag
(op brieven).

Percussie, stoot, slag, schok; botsing
van twee lichamen; -percussie-
geweer is zulk een. dat niet door
haan en pan, maar door een ha-
mer, die op een busje of slag,
hoedje met knalpeder slaat
wordt afgeschoten.

Perditie, eeuwig verdorpenis.

perdi, verloren.

pereat! hij ga verloren! hij sterve!
weg met hem!

Peregrinatie, omzwerving, opontkoud
in een vreemd land.

peremptorisch, peremptorisch, eindelijk,
beslissend, eens voor altijd, zonder
verder uitstel.

perennierende planten, hulke, die het
gehele jaar voortduren, overblij-
vende gewassen.

per expressum (p. ex.), door een afson-
derlyken bode.

perfect, volkomen, volmaakt, voltooid.

perfectibel, volmaakbaar.

Perfectibiliteit, volmaakbaarheid.

Perfectie, volmaking, volkomenheid,
volmaaktheid.

perfectioneren, volkomener maken,
voltoeien.

perfide, trouweloos, verraderlyk.

Perfidie, trouweloosheid, trouwbreuk.

Pergament, perkament, dun schryf,
leder.

per governo, tot naricht, tot rief,
tonoer.

P

三百九十三

Pericope, afdeeling uit de evangeliën
en brieven van het Nieuwe Testa-
ment, om op bepaalde kon- en
feestdagen in de kerk doorge-
lezen en verklaard te worden.
periculèus, gevaarlijk.

Periculum in mora, gevaar bij tal-
men of toeven, dringend gevaar.

Periode, tijdruimte, tijdvak; volkijn.

Periodiciteit, terugkeer in dezelfde
tijdruimten.

periodiek, periodisch, op dezelfde tij-
den, regelmatig wederkerend;
periodiek, voorbijgaan; peri-
odieke pers periodieke schriften,
tijdschriften (maandschriften, jo-
urnalen enz); — periodieke min-
den, misselminden, op gekette
tijden waaiende minnen.

Peripateticus, aanhanger der leer
van Aristoteles; liefhebber
van wandelen.

Peripherie, omtrek, cirkelomtrek;

omvang, gebied.

Periphrase, omschrijving.

perissabel, vergankelijk, broos.

Peristyle, zuilengang, open plaats,
met zuilen omgeven.

perjurèus, meineedig.

Perjuriùm, meineed, valsche eed.

Perlustratie, doorkage.

perlustreren, doorloopen, na aantekeuring
doorkien.

per majora nota, door meerderheid
van stemmen.

permanent, voortdurend, blijvend, on-
afgebroken.

Permanentie, voortdurend aanbly-
ven, b. v. eener nietgevenise of
uitvoerende vergadering.

permeabel, doorringbaar.

per mille (verkort p. m.) per of van
de duizend.

Permis, verlofbriefje, gelcibriefje;

ook verkorting van s' il est

permis, als 't geoorloofd is, zoo.

P

veel als: ik vraag (bij 't ombes-
spel enz.)

Permissie, verlof, vergunning.
permitteren, vergunnen, toestaan, ver-
oorloven.

Permutatie, verplaatsing, omketting.
pernicicus, schadelijk, verderfelijk
per occasie, bij gelegenheid

Peroratie, openbare redevoering,
oefeningsrede.

peroreren, eene redevoering houden.
per pedes, te voet; — per pedes aposto-
lorum, te voet als de apostelen.

Perpendiculaire, loodlijn, verticale
lijn.

perpendiculaire, loodrecht, in 't lood
rechtstandig.

perpetueel, altyddurend, levenslang,
eeuwig.

Perpetuïteit, onafgebroken voortdu-
ring.

Perpetuum mobile, een voortdurend
en zich zelf bemegend voornem.

perplet, onthutet, verlegen, bedremmeld.

Perpletiteit, besluiteloosheid, vernor-
heid, onthuttheid.

per procura, door plaatsverwaring,
bij volmaectiging.

Perquisitie, gerechtelijk onderzoek.

per saldo, als te goed, als overschot
van de vorige rekening.

perscribieren, opteekenen; overschrijven.

per se, op zich zelf.

persecuteren, vervolgen, uitroeren;
gerechtelijk vervolgen, benaau-
wen.

Persecutie, gerechtelijke vervolging,
nasetting.

persequeren, doorneel als persecuteren.
(zie ald.)

Perseverantie, volharding, stand-
vastigheid.

persevereren, volhouden, volhouden.

Persiflage, konende plagerij; fijne
bespotting, bespottende lof,
fomperij.

P

三百九十五

persifleren, zijn belachelijk maken.

Persistentie, volharding, eigenzinnig-
heid.

persisteren, volhouden, op iets blijven
staan.

personaliseren, persoonlijkheden zeggen,
op den man aan spreken, belee-
digingen uiten.

Personaliteit, persoonlijkheid, eigen-
schap van een persoon.

Personaliteiten, persoonlijkheden, per-
soonlijke beledigingen, aanrandin-
gen, sinspelingen.

personeel, persoonlijk, in eigen persoon
zelf; — personelle crediteur, wie voor
zijn schuldworiding geen onder-
pand heeft; — personelle belasting,
belasting, die men voor zijn persoon,
zijn ambt of beroep, zijn woning,
zijn consumptie moet betalen,
hoofdgeld.

Personel, aantal personen, waaruit
een collegie, bureau, eene more,

plaats enz. bestaat.

Personificatie, voorstelling eener zaak
als persoon, persoonverbeelding.

personificeren, verpersoonlijken, per-
soonlijk maken, levenlooste za-
ken sprekend invoeren en als
handelende personen voorstel-
len.

Personnage, persoon, mensch; rol,
die iemand op het tooneel te
spelen heeft; ook konvlerling
mensch.

Perspectief, verrekyker; de vergeeti-
cht-schilder of teekenkunst;
doorkichtkunde; uitzicht in de
toekomst.

Perspecaciteit, scherpsinnigheid, scher-
pe, heldere blik.

Perspiratie, onmerkbaar uitruiseming.

persuadieren, overreden, overtuigen; nlyds-
maken, overhalen.

Persuasie, overreding, overtuiging.

Pertinaciteit, hardnekkigheid, ver-

stoktheid.

pertinent, tot de zaak behoorend, doel,
matig, juist, naar den eisch.

Pertinentien, het toebehooren, de
bijstukken.

Perturbatie, storing, ontsteltenis, wan-
orde.

perturbieren, storen, verontuisten,
verwarren.

peruviaansche kast, kinabast.

Perversie, verandering, verslimme-
ring, verderf.

Perversiteit, verdorvenheid, slechtheid.

pesant, zwaar, wichtig, bezwaarlijk

Peso, gewicht, zwaarte, last; — al peso,
naar het gewicht.

pessime, allerslechtst, zeer slecht.

Pessimist, verdediger van het pessi-
mismus, of de leer, dat de me-
neld door en door slecht is.

Pestilentie, pestziekte, besmettelijke
ziekte.

Petarde, springbus, poortbreker;

klapbus, kraker.

Petent, aanzoeker, vrijer.

petit, klein, gering, kort, onbeduidend.

Petitie, verzoek, verzoekschrift, sme-
eschrift.

Petitionair, smeekende, de gene, die
een verzoek bij hooger getrag
indient.

petitioneren, een verzoekschrift indie-
nen, aankoeken.

petitio principij, het aanroeren van
iets als beginsgrond, dat zelf
eerst bewezen moet worden.

Petit-maitre, pronkertje, modegek,
windbuil.

Petrefacten, petreficatieën, versteeningen.

petrificeren, versteenen, in steen veran-
deren.

Petto, borst, boezem, binnenste; — in
petto hebben of houden, in 't
hart hebben, bij zich behouden,
verwachten.

Petulantie, moedwil, dartelheid, licht,

P

二百九十七

vaardigheid.

peù à peù, langzamerhand, allengs.
peupleren, bemolken.

Phaenomeen, zie phenomeen.

Phaëtoen, woon des konnegods, berucht
door zijnen val; looge, lichte,
onbedekte wagen, open rytuig met
een konnedak.

Phalanstereen, de algemeene merkin,
richting, zoo als zij door den
franschen socialist Fourier werd
ingesteld.

Phalanx, gesloten krijgsvende, dicht
opgesloten, met een quarré te
vergelijken troep soldaten: keur,
vende.

phantastren, met zijne gedachten rond,
zieren, zich aan levendige voor-
stellingen overgeven, in gedaach-
ten dreepen, in ziekte raaskal-
len, ylen.

Phantasie, inbeelding, verbeeldings-
vermogen; hersenschim, droom,

beeld; gril, luim, kuur.

Phantasmagorie, geestenbedwering;
schijntooverij.

Phantast, dweeper, grillig mensch.
phantastisch, op inbeelding beruis-
tend, doncepend, grillig, mal.

Phantoom, genrocht der inbeeldings-
kracht, droomschrikbeeld.

Pharao, faro, zeker kaartspel.

Pharisaeer, (eigentlijk een afgekonden,
de), schijnheilige, pilaarbijter.
pharisaeisch, huichelachtig, schijn-
heilig.

Pharmacut, artsengbereider, apotheker,

Pharmacuutiek, kunst der artsengbereiding.

pharmacuutisch, artsengkundig, de
artseng betreffende.

Pharmacie, zoo veel als pharmace-
uutiek (zie ald.).

Pharmacopoea, voorschrift of boek
der artsengbereiding.

Pharmacopola, artsengverkooper.

Pharis, rijkstoren, rijk met rijk.

P

Phasen, lichtgestalten, schijngestal-
ten, inzonderheid van de maan;
afnisseling van gedaante, van
tooneel.

Phebus, zonnegod; hoogdravende sch-
ryftrant; - phoebe, de maan.

Phenix, fabelachtige vogel, die zich
door zelfverbranding weder ver-
jongt; van daar iets zeldzaams,
voortreffelijks, onvergankelijks.

Phenix-geselschap, eene maatschap,
bij van brandwaer borg in En-
geland (omdat zij nieuwe ge-
bouwen uit hare asch doet op-
rijzen).

Phenomeen, verschijnsel, luchtver-
schijnsel; zonderling voorval,
vreemde gebeurtenis.

Philadelphie, broeder- of naasten-
liefde.

Philantroop, menschenvriend.

Philantropie, menschenliefde.

philantropisch, menschenlievend, min-

zaam, liefderijk.

Philhellenen, Grieken-vrienden.

philharmonisch, de toonkunst bemin-
nende.

Philippica, heilige strafrede; krachtige
redevocering, waarin iemand ten
toon gesteld, ontmaskerd, door-
gehaald wordt.

Philister, de duitsche benaming voor
ons philistijn; ieder niet-student;
een mensch van platburgerlijke
denkwijs.

Philologie, taalliefde; taal-en ou-
heidkunde, taalwetenschap.

Philoloog, taalvriend, taal-en ou-
heidkundige.

Philomele, hangvriendin; nachtegaal.

Philosoof, wijsgeer, verstands- of
wijsheidsleeraar.

philosophieren, over de hoogste voor-
werpen nadenken; wijsgeerig
eene stof behandelen, de oorka-
ken der dingen opsporen.

P

Philosophie, wijsbegeerte, kennisleer,
wijheids- of waarheidsleer.
philosophisch, wijsgeerig, verstands-
wetenschappelijk.

Philosophist, schynwijze waanwijze.

Philtrum, liefde- of tooverbrank om
liefde op te wekken.

Phiool, buikvormig, glazen vat.

Phlegma, slijm, natuurlijke ongeroe,
ligheid en traagheid, onverschil,
ligheid, onopgemerktheid.

phlegmatisch, slijmbloedig; onverschil,
lig, onopgemerkt; koud van natuur.

Phoebus, Phoenix, die Pho-
phosphoresceren, in het duister licht
geven.

Phosphorus, phosphor, lichtstof, licht,
drager, een enkelvoudig lichaam,
dat in het duister licht geeft

Phototype, lichtbeeld, door de dagher,
reotype voortgebracht.

Phrase, spreekwijze, uitdrukking.

Phrenesie, waankinnigheid, verstands,

verbijstering.

Phraseologie, verzameling van spreek-
wijzen.

Phrenologie, hersenleer; verstands- of **P**
gemoedsleer.

phrygische muts, roode muts van bij,
zonderen vorm, als binnenebeeld
der wijheid.

Phthisis, tering, uittering.

Phylacterion, een magtpost, schuts,
macht, een behoedmiddel of amulet,
let; naam van eene hedendaag-
sche protestantsche vereeniging,
die de snuiking van den v. kath.
invloed ten doel heeft.

Phylax, machter, beschuiter (honden,
naam).

Physica, physiek, natuurleer, natuur,
kunde; natuurwetenschap.

Physicus, natuurkundige.

Physiocratie, de kracht der natuur;
kennis der natuurwetten en
krachten.

Physiocratisch systema, dat stelsel in de staatshuishoudkunde, volgens 't welk de hoogste bloei van den landbouw de genich- tigste bron van 's volks rijkdom is.

Physiognomie, physionomie, gelaat, kunde.

Physiognomist, physionomist, gelaat, kundige.

Physiologie, leer van de natuurlijke gesteldheid en werkzaamheid der bezielde lichamen.

Physioloog, natuur- of lichaams- en, dierdoeker; kenner der menschelijke dierlijke natuur.

physisch, natuurkundig, natuurlijk, lichamelijke, dierlijke.

pia desideria, wrome menschen, waarvan de vertulling niet waarschijn- lyk is.

Pianist, piano-speler.

Piano, piano-forte, ook *forte piano*,

hamerklavier.

piano, zacht; - *pianissimo*, zeer zacht.

Piasten, afstammelingen der eerste poolsehe koningsfamilie, die se- dert hinnen stamvader Piast van de 9de eeuw tot 1885 heer- schten.

Piaster, rekenmunt van verscheidene landen: in Italië 2 gl. 25 tot 2 gl. 32 ct., in Spanje 2 gl. 60 ct.

Piazza, plaats, plein, marktplein in Italië.

Picoterie, stekelachtige rede-kekeling.

Pictura, schilderkunst; schilderwerk.

Piece, stuk, geldstuk; los blad; kamer, ije, vertrek.

Piebestal, pedestal, voetstuk voetge- stel van een beeld, een standbeeld enz.

Piekeniet, gemeenschappelijke maaltijd, waartoe ieder deelnemer bijdraagt.

Pieteit, meemheid, kinderlijke liefde,

vooral jegens overledenen, of ook
jegens voorouderlijke zeden en
gewoonten.

Piëtismus, die piëtisterij.

Piëtist, fynrome, fynman, pilaar,
bijter.

Piëtisterij, piëtismus, fynroomheid,
kneeklarij.

Pigment, verfstof, vern, kleur, blau,
ketsel.

Pignoratie, verpanding.

Pik, die onder pique.

pikant, pikanterie, piket, die piqu.

Pikol, handelsgewicht op Java, in
Madras, China enz., gelijk aan
128 oude ponden.

Pilaster, vierkante pilaar, kants,
ge tuil.

Piloot, stuurman, loods, loodsman.

Piment, Jamaica peper; specerij-
mengsel.

Pinacothek, schilderijverzameling,
kunstkabinet.

Pinas, soort van sloep met 6 riemen;
lang, smal rootschip; spiegel,
schip.

Pinebeck, goud nabootsend metaalmeng-
sel, geel koper.

Pindus, mütenberg, berg derdangganen,
nen.

pirteit, hij heeft het geschilderd.

Pion, loer of looper in't schaakspel;
schijf op het dambord.

Pionnier, schansgraver (sarpneur, mine,
ur of pontonier).

piquant, stekend, wikkeland, puintig,
stekelig, treffend.

Piquanterie, stekelachtige rede; beraer,
sjalwesij, broodrijd.

Pique, heimelijke haat, bedekte rijd;
piet, spies; - een pique (piet)
op iemand hebben, het op iemand
geladen hebben.

Piqué, kataenen stof, waarvan het
meestel gestikt schijnt te zijn.

piquieren; steken, wikkelen; beleedi,

P

三
四
二

gen, krenten, gevoelig treffen.
Piquet, veldmaakt, legermacht; be-
kend kaartspel tusschen 2 per-
sonen.
Piqueur, jager te paard; voorrijder;
paardenafrichter; ook vrouwen,
jager.
Piraat, zeeroover; piraterie,
zeerooverg.
Pirouette, draaisprong (bij dansen
en paardrijden).
Pisang, paradijs- of Adams-rijge,
boom.
Pisé, gestampte aarde tot bouwen.
Pistache, groene amandel; rimmeroot,
klammeroot.
Piston, zuiger; stemmel; slaghoedje
der gemeren.
Pistool, goudmunt van verscheidene
landen, ter waarde van 9 of
10 gulden.
Pittoresk, schilderachtig, schoon,
bekoorlijk.

placieren, plaatsen; uiteen zetten; beleg-
gen.
Placet, koninklijke toestemming, invel-
liging der landregering, inzon-
derheid tot bekendmaking en uit-
voering van maatselijke verordenin-
gen; ook: verzoekschrift; nog: een
stoeltje zonder leuning.
Plafond, kamersoldering, gipsbolde-
ring; dekstuk; dekschilderstuk.
plafonnieren, de soldering eener kamer
bekleeden.
Plagiaat, menschenroof, boekenplun-
dering, onregelmatige toeëigening
van eens anders letterarbeid.
Plagiarius, plagiator, menschenroover;
boekenplunderaar, lettervief.
Plaid, geruite wollen mantel der Ber-
geschotten.
plaideren, pleiten, een rechtsgeding ma-
ken, door't gerecht eene zaakverdedigen.
Plainte, klacht.
plaisant, vermakelyk, grappig, zonder,

ling.
plaisanteren, kortswijlen, schertsen,
gekscheren.
Plaisanterie, scherts, kortswijl, boer,
terij; - plaisanterie à part,
scherts ter zijde.
Plaisir, plezier, vermaak, verlusti-
ging.
plait-il? wat belieft u? wat zegt
gij? - ook euphemistisch gebe-
zigd voor geheim gemaakt, secreet
(de platie).
Plakkaat, openbaar afgekondigd en
aangeplakt bevel van de regè-
ring.
Plan, vlakte; ontwerp; platte grond.
Planeet, draalstar
planeren, effenen, gelijk maken.
Planetarium, lijst der planeten; kin-
stuerktuig, dat den loop der
planeten voorstelt.
Planimetrie, vlaktemeetekunst.
Planisscheer, afbeelding van den

aard- of hemelbol op een plat
vlak, wereldkaart.
Plantaadje, plantagie, beplanting,
plantsoen; streek land door de
Europeanen in o.- en w.-Indië,
met tabak, rijst, suikerriet enz.
beplant.
planteren, planten, stellen, zetten.
plagüeren, zoo veel als plateren.
Plastiek, plastische kunst, boets-
erkunt in gips, leem, was
enz.; lichamelijk vormende
kunst, ook de beeldhouwkunst
en beeldgieterij omvattende.
plastisch, lichamelijk vormend, ge-
daantegerend, scheppend, boet-
serend.
Plastographie, nagebootst schrift;
schriftvervalsching.
Plateau, bergvlakte, verhevene,
vlakke plaats, tafelplank,
theeblad.
Plate bande, smal tuinbed langs

een heining of muur of om
een bloemstuk.

Plated, pleet, met goud of silver,
plaatjes overtrokken metaal,
geplateerd metaal.

Plate-forme, plat huisdak, plat
op een huis; geschutbedding
op eene hoogte; ongekogde,
vlakke plaats met vrij uitdicht,
terras.

platèren, plattèren, ook slagquèren,
met goud of silver blaadjes ver,
gilden of versilveren.

Platie, die plait il.

Platina, wit goud, het zwaarste me-
taal.

Platitùde, gemeene, lage uitdrukking.

Platmenage, afelstel, met velerlei
vatwerk voor zout, peper end.

platonische liefde, louter geestelyke,
van al het zinnelyke ontdane
liefde.

platonische repùblich, voorbeeld eener

volkomene staatsinrichting, gelyk
Plato die ontwierp.

plattèren, die platèren.

plausibel, toejuichenswaard; aannemelyk,
geloofwaardig, waarschynlyk.

Plausibiliteit, waarschynlykheid, aan-
nemelykheid.

Plebejer, burger, niet-adelyke in het
oude Rome; de burgerlyke, ge-
meene man.

plebejisch, onadelyk; gemeen, tot het
graain behoorende, aan het
gepeusel eigen.

Pleet, die plated.

Pleiaden, het zevengsternte.

Pleidoos, pleit, rechtsgeding, proces.

Plein-pouvoir, plenipotentie, volle
macht, onbepaald gezach; schref-
telijke volmacht.

Pleit, die pleidoos.

Pleixier, die plaisir.

Plenum, de gezamentlykheid; volle
vergadering.

P

三百五

Plenipotentiaris, gevolmachtigd gekant.
Pleonasmus, woordenovervloed, ophoo-
ping van gelijkbeduidende woer-
den.
pleonastisch, overtollig, overladen met
gelijk beteekenende woorden of
uitdrukkingen.
Pleurésie, pleuritis, borstvliesontste-
king, drooge hoest met koorts.
Pleuréuse, treur- of rouwband,
rouwfloers.
pliëren, vouwen, buigen; denken, ^{richten}
Plombe, lood, kegellood.
plomberen, met lood stemmen, verze-
gelen; met lood aanvullen of
volgieten (holle tanden).
plongeren, duiken, onderduiken.
ployeren, buigen, plooiën, samenroe-
gen.
Plûche, volflûweel, halfflûweel.
Plûralis, meervoud.
Plûraliteit, meerderheid, de meeste
stemmen.

plus, meer (+); - een plus, een over-
schot, te veel, meerder bedrag;
- plus-ménus, meer of minder,
ongeveer. P
Plusmakery, overdrevene vermeerde-
ring der staatsinkomsten tot
nadeel der onderdanen; gelde-
noeyery.
Plûto, de hellegod, koning der on-
derwereld.
Plûtocratie, geldeheerschappij, heer-
schappij der rijken.
Plûtus, de geldgod, god des rijkdoms.
Plûviometer, werktuig om de hoe-
veelheid van gevallen regen
te bepalen.
Pneumatiek, luchtbenegingsleer;
ook geestenleer.
pneumatisch, tot de leer van de drûk-
king en beneging der lucht
behoorende, luchtvaardig; tot
de geestenkunde betrekking
hebbende, ook het ademen bet,,
三百六

reffende.

pneumatische machine, lucht pomp.

Pneumonie, pneumonitis, longziekte,
longontsteking.

Pocaal, bokaal, beker, dekselglas.

Poculum, beker; - poculieren, bekeren,
kuipen.

Podagra, voeteivel, voetycht, roosje.

podagris, met de voetycht bekebt.

Podagrist, voetychttyder.

Podestaat, machthebber, ambtman, land,
voogd.

Poët, dichter.

Poëma, dichtstuk, gedicht.

Poëna, straf.

poënaal, de straf betreffende.

Poenitentie, die pen-.

poëtisch, dichtterlyk, in versmaat.

poëtiseren, dichten, verken maken.

point, niets; - deût à point, tuel om
niets.

Point, punt, steek, stoot, oog op dob,
belsteenen, op kaarten; - point

d'honneur, siert van eer, eergevoel

pointeren, stippen, bespreukelen; richten
(geschut); bedoelen, op 't oog

hebben; toonen, nijken; in hazard,

spelen: op ene kaart zetten,
wagen.

Pointeur, kaartbezetter; geschutrichter.

pointillieren, bestippen; beuzelen; ste,
kelige zetten doen.

polair, den pool betreffende, tegenover,
gesteld.

Polariteit, neiging van vry kme,
rende magneten naar de mag,
netische polen der aarde.

Polimiek, twistleer, kunst des Moor,
denstrjds; verdediging van zijn
geloof, zijne inzichten, meenin,
gen enz. tegen andersdenkenden.

polemische schriften, twistschriften,
inzonderheid in sake van ge,
loof.

polemiseren, metenschappelyk twis,
ten.

P

三百七

poli, glad gemaakt, gepolijst; -poli of
poliet, beschaafd, met gemanierd,
sierlijk; ook listig.

Polichinel, kansvoorst, grappenmaker.

Polis, verzekering of assurantie be-
nijs (polis van assurantie).

Polissonnerie gutterij, jongensstreek,
straatschenderij.

Politesse, gladheid, hoffelijkheid, met,
gemanierdheid, toon der groote
wereld.

Politicus, staatkundige, staatsman;
schrande, gewat mensch.

Politie, handhaving der openbare
orde en veiligheid, der perso-
nen en eigendommen; staats of
stadsorde, volksticht.

Politiek, staatswetenschap, staat,
kunde, wereldkennis, geslepen-
heid.

politiek, staatkundig, tot de staat,
kunde behoorende, staatsburger,
lijk; ook schrande, doorslepen,

sluiv.

Politoer, politieër, glansing, glans;
ook zoo veel als politesse.

Polka, naam van een' bekenden pool-
schen dans.

Pollicitatie, eentijdige belofte.

Polonaise, poolsehe dans; zekere vrou-
wenmantel.

Poltron, bloodaard, lafaard.

Poltronnerie, lafhartigheid, bangheid.

Politie, onnillekeurige beulekking.

Polyarchie of polycratie, heerschap,
rij van velen.

Polygamie, veelvoudige echt, veel,
mannery, veelvuldery.

Polyglotte, een in vele talen gesch,
reken boek.

Polygoon, veelhoek.

Polygraaf, veel schryver.

Polyhistor, veelveter.

Polyp, veelvoet, waterinsect, plant,
dier; vleeschgewas in of aan het
menschelyk lichaam.

P

三頁

Polyphaag, veeleter, veelvraat.
Polytechniek, leer der kunsten en in-
dustriële verrichtingen.
polytechnische school, hogere beree-
ns of ambachtschool.
Polytheïsmus, veelgodendom, veree-
ring van vele goden.
Pomade, pommade, haarkalf, lippen,
zalf.
pomadéren, met pomade stryken;
zalven.
Pommerans, elastiek knopje of stook,
inde aan de biljartgoude.
Pomona, ooft of tuingodin; beschry-
ving der tuinvruchten.
Pompadoir, brev of madesakje der
vrouwen.
pompéus, prachtig, pronkend, met ma-
lvertooning (pompe); hoogdra-
vend.
Pompernikkel, grof, & hart nestpkaal,
sch brood.
Pompier, pompmeester; brandspuitgast.

Pompon, mollen kuif op de soldaten - czako;
zijden geneer overtreksel.
ponctueel, stiptelyk, nauwkeurig.
ponceau, hoograad.
ponderabel, meegbaar.
Ponderabiliën, meegbare lichamen.
pondericus, & maar, nictig; nadrukkelyk;
de overneming waardig.
Pond sterling (L. st.), engelsche gefin-
geerde munt, gelyk 12 gulden.
Pond vlaamsch (L. vl.), nederlandsche
gefingeerde munt gelyk 6 gulden.
Ponjaard, korte spaansche dolt.
Ponny, rekenmunt in Bengalen, Calcut-
ta, Surat.
Pons asinorium, ezelsbrug, verlichting,
smiddel voor minkundigen, on-
wetenden, & makken.
Ponsch, zie pinch.
Pont, brug; ook veerschuit voor
rytuigen.
Pontifex, opperpriester, paus.
pontificaal, priesterlyk, hoogepriester,

lyk, bisschoppelyk.

Pontificaal, pontificale, bisschoppelyk
slichtenboek; pauslyk of bisscho-
ppelyk plechtgewaad; het beste
pak; - in pontificalibus, in bis-
schoppelyke kleeding, priester-
gewaad; in staatskleed.

Pontificaat, opperpriesterschap, paus-
lyke waardigheid.

Ponton, vlotbrug, bruggeschuit, vlak-
ke schuit voor den schipbrug,
genboort.

Pontonier, schipbrugmaker, soldaat
tot het bouwen der schipbrug,
gen.

Pool, draairint, aspunt der aarde;
trekpunt des magneets.

Pope, priester der grieksche kerk in
Rusland.

populair, volkmatig; algemeen nuttig,
verstaanbaar, bij het volk be-
mind, volksbelievend, gemeen-
zaam.

populariseren, iets algemeen bevattelyk,
verstaanbaar of nuttig maken; -
Zich populariseren, zich bij het
volk bemind maken. P

Populariteit, algemeene verstaanbaar-
heid, nuttigheid; volksbelieving,
genaakbaarheid; minzaamheid
jegens geringeren.

Populatie, bevolking, volksmenigte.
populeus, volkryk, sterk bevolkt.

porous, met kleine tusschenruimten of
openingen, sponsachtig.

poriën, poren, openingen of kleine
tusschenruimten der lichamen,
kneetgaatjes.

porositeit, poreusheid, eigenschap der
poreuse lichamen, sponsachtigheid.

porphyre, purpersteen.

port, haven, zeehaven; doerluchtsoord;
ook vrachtgeld, briefgeld; ook
gebruikt als verkorting voor
portrujn.

Portaal, hoofdingang van eene kerk

of ander groot gehouden; ruimte
voor de gangen bij de deur.

portabel, portatief, draagbaar.

portant (*à bout*), van zeer nabij, b.v.
op een doornwerp schieten.

Portaten, lijsten der dagelijks in de
zeehaven aankomende waren en
de ontvangers daarvan.

Porte-crayon, potlood of stifthouder.

Porte-écée, draagband voor een zijde,
gemeer, degenknaaf.

Portefeuille, brievenstasch; ook het am-
bt van staatsminister.

Porter, sterk engelsch bier.

portieren (*à la* voor iemand), voor ie-
mand in de bres springen, zijne
zaak verdedigen.

Porteur, drager, brenger; houder van
een' missel.

Portie, deel, aandeel; erfdeel; mondig,
deelte, spijsgift.

Portier, deurnachter, voortbenaarder.

Portique, zuilengang, gemeelede of

overdekte gang tot mandelslaan,
tsen, samentkomsten, galerij.

Porto, macht, noer- of draagloon; brie-
vengeld; *porto franco*, franco de
port of *porturij*, *porturij*, franco.

Porto-franco, vrijhaven; - *Porto-rio*,
Rijke-haven, naam van een west-
-Indisch eiland en van den rook,
tabak, die van daar komt.

Portrait, portret, beeltenis, door pen,
seel, teeken- of graveerstift voort,
gebracht; levendige, juiste voor-
stelling of beschrijving van een
persoon.

Portraiteur, portraïst, schilder van
portretten.

portraïeren, op doek, paneel enz. afbeel-
den.

Portret, zie *portraït* enz.

posé, geket; ernstig, bedachtzaam.

Positie, stelling, ligging, stand, gestel,
akeid; wetenplaatsing bij het
dansen; - *positie-kanonnen*, *kwaa*

P

三百十一

geschikt.

positief, vastgesteld, aangenomen; vast,
genis, berestigend; - positief recht,
het stellige recht, het recht om
te vorderen, dat iemand iets doe.

Positief, eerste trap, stellende trap der
bijvoegelijke naamwoorden; het
onbetwistbare; ook kamerorgel.

posito, voorondersteld, gesteld of aan-
genomen.

Positief, stelling, stand of houding
des lichaams.

possederen, bezitten, in eigendom
hebben.

Possessie, bezit, bezitting, have.

possessief, het bezit betreffende, bezit-
ting aannijkend.

Possessor, bezitter, eigenaar.

possibel, mogelijk, doenbaar.

Possibiliteit, mogelijkheid, uitvoer-
baarheid.

post, na, later dan; - et post, achter
aan.

Postament, postement, voetstuk, onder-
stel.

postateren, later dagteekenen; een reeds
verloopen dag onderteekenen. P

Postdirecteur, bestuurder van het post-
kantoor.

posteren, plaatsen, stellen, op een' be-
paalden post stellen; eene plaats,
bediening aannijken.

Poste restante, op de post te blijven
(om afgehaald te worden).

posterior, jonger, nieuwer, later; als
hoofdmoord zoo veelvuls.

Posteriora, achterdeelen, achterste.

posteriori (a), van achteren, uit de er-
varing genomen.

Posterioriteit, het later-zijn, jonger-
zijn.

Posteriteit, nakomelingschap.

post festum, na het feest, te laat,
achteraan.

post hoc, ergo propter hoc, daarna, en
derhalve daarom, of: wat op

elkander volgt, volgt ook uit elkander
(Walsche stelregel).

Posthūmis, posthūma, nakomende, na's
vaders dood geboren zoon of doch-
ter; opera posthūma, oeuvre post-
hūmes, na des schrijvers dood ver-
sekenen werken.

Postille, predikboek.

Postillon, postknecht, postrijde.

Postlūdium, naspel.

postnumerando, nabetalend.

postnumereren, nabetalen.

postponeren, achterzetten; uitstellen.

Post-scriptum, postscript (P. S.)
naschrift.

Postulaat, vereischte, zonder berys
aantemenen stelling; vordering,
opgave.

Postulant, aanzoeker om eenen post,
eene bediening enz.

Postuleren, vorderen, als voormaars,
de voorop stellen; naar iets
dingen.

Postuur, zoo veel als positiue.

Potage, soep, groente-, vleeschsoep.

potent, vermogend, machtig.

Potentat, magthebber, gekroond-hoofd.

Potentie, magt, vermogen, geweld.

Paterna, sluippoort in eene vesting
tot het doen van uitvallen.

Potestaat, kracht, magt, vermogen; door,
malig regent van Friesland.

Potpourri, mengelmoes mengsel, allegaav,
tje; een uit vele bekende stukken,
samengesteld muziekstuk.

Poule, biljartspel om een inket, pot,
spel.

Poundage, pondcyns, een engelsch tol,
geld van alle uitgaande waren.

pair, om, door, tot; - pair acquit,
door ontvangst, als berys van
ontvangst; - pair la bonne bou-
che, door lekkerbekken; iets mel,
smakends; - pair rendre con-
ge (verkoort P. P. C.), om afsch,
cid te nemen.

P

三百三

paardruieren, voortolgen, najagen;
aan- of volhouden.

paüssieren, stooten, voortdrijven; bevoe-
deren; voorthelpen; - lich paüs-
sieren, door eigen kracht en in-
spanning tot fortuin geraken.

Paüvoit, magt, kracht, vermogen,
beraad.

poüer, arm, armzalig, jammerlijk.

practicabel, uitvoerbaar, aanwend-
baar, doelmatig, bruikbaar.

Practicus, een iets uitoefenend en
daarin ervaren man, ervaren
geneesheer, advocaat enz.

Practijk, uitoefening, toepassing
van de regelen eener kunst;
handelwijze, beoefening, over-
leg.

Practijken, ongeoorloofde kunstgre-
pen, listige streken, schelme-
rijen.

practisch, uitoefenend, merkwaardig,
op de uitoefening gegrond; -

practisch verstand, het verstand
als metgeer voor den mil.

practiseren, uitoefenen, zaken doen;
inzonderheid als geneesheeren
advokaat; ook bedenken, beden-
nen.

practiserend, uitoefend, merkelyk;
bedenkend.

Prado, mandelweg, lusthof; groote
diergaarde bij Madrid.

prae of pre, voor, voortaan, voor,
uit; - het prae of pre hebben,
den voorrang, de voorkeur
hebben.

A. B. De met Præ namen
gestelde moorden zijn hier
met Præ gedrukt.

pragmatiek, pragmatisch, aan-
mendbaar, algemeen nuttig; -
pragmatische geschiedschryf-
ting, leerrijke voorstelling
der geschiedenis, waarbij de
gebeurtenissen in haren eigen,

P

三百十四

tlijken samenhang, vooral uit
een politiek oogpunt, worden
voorgesteld; - pragmatische
sanctie, algemeen nuttige
landverordening; algemeen
ne niet tot openbaare mel,
vaart.

Prairie, weide, dreef; het natuurlijke,
met melig gras bemassen land in
het binnenland van Noord-Ame-
rika.

Praktijk, enz., zie pract.

Prater, openbare wandeling of lustbo-
sch bij meenen.

Praxis, zoo veel als practijk.

Preadamieten, menschen, die vooronder,
steld worden voor Adam geleefd te hebben.

Preadvies, voorloopig uitgesproken ge-
voelen of raad.

prealabel, voorloopig, voorafgaand.

Preambule, voorrede, inleiding; omleg;
omhaal van woorden.

preambulieren, eene voorrede of inlei,

ding vooruit zenden, voorbereiden,
omleggen maken.

Prebende, proeve, kerkelijke verborging,
jaarlijksch inkomen van eene gee,
stelijke stichting; lijfrente.

precair, onzeker, ongewis twijfelach,
tig, afhankelijk.

Precautie, voorzigtigheid, voorzorg.

precautioneel, voorzigtig, voorzorgen
gebruikend.

precaubren, behoeden, voorzien, zich in
acht nemen.

Precedentie, voorrang, voortred.

precederen, voorgaan, den voorrang
hebben.

Precept, zie Preceptum.

Preceptor, leeraar, leermeester, onder,
wijzer.

Preceptoraat, leeraarsambt, leermees,
terplaats.

Preceptum, Precept, voorschrift, regel,
richtnoer, gebod.

precies, nauwkeurig, juist, stipt.

preciëus, kostbaar, kostelijk; gemaakt,
gedwongen.

precipiëren, vooruit nemen; voorschrijf,
ten gerde.

Precipitaat, nederslag, nederplofsel, bezinksel.

Precipitatie, afstorting; overgyling,
jagt; nederploffing.

precipitato, met overhaasting

precipiteren, neder ploffen, bezinken;
overgylen, voortwaarts snellen.

Precis, kort begrip, dakelyke inhoud,
hoofdinhoud.

Preciseren (äich), zich juist, be-
plaauder uitdrukken, verklaren.

Precisie, juistheid, stiptheid; bon-
dige kortheid van uitdrukking.

precluderen, uitsluiten; voor altijd
afnemen, voor verrallen verk-
laren.

preclusief, uitsluitend, ten volle afnemen,
kend.

Preconisatie, lofverheffing, overdre-
ven lofspraak; pauslyke beroe-

gmerklaring voor een bisdom.

Predecessor, voorganger (in een ambt).

Predeliberatie, voorloopige beraadslaging.

Predestinatie, voorbeschikking, genadekeus.

predestineren, vooraf bepalen, voorbe-
schikken.

Predicaat, toeëigeningswoord, wat,
van eens zaak gezegd wordt, ei-
genschap van een ondernemer; een-
of ambtanaam, titel.

Predicament, toekenningsbegrip, eigen-
schap.

prediceren, voord zeggen, voor spellen;
toekennen.

Predictie, voor spelling, waarszegging.

Predikant, protestantsch godsdienst-
leeraar, evangelieverkondiger.

Predilctie, voor liefde, voor ingenomen-
heid.

predisponeren, vooraf beschikken, gene-
gen of ontvankelijk maken.

Predispositie, voorloopige aanstalte,
voorbeschiktheid, aanleg, b. v. tot

P

三百六

eene ziekte.

Predominatie, overheersching, opperheers-
schappij.

preëminent, uittekenend, voortreffelijk.

Preëminentie, voorrang, voortreffelijk-
heid.

Preëxistentie, vooraanwezigheid.

Prefatie, voorrede, inleiding, voorberei-
cht.

Prefect, stadhouder, landvoogd.

Prefectuur, stedehouderschap, land-
voogdij.

preferabel of preferent, verkieslijk, de
voorkeur verdienende, de voor-
rang toekomende.

Preferentie, préférence, voorkeur,
voorrang.

prefereren, voortrekken, hooger achten,
den voorrang geven.

pregnant, eigentlijk: zwaanger; vol,
zinnig, vol denkbeelden.

prejudiciëren, voorloopig oordeelen
of beslissen; beoordeelen.

Prejuditie, voorbeslissing; voorvor-
deel; nadeel.

Prejudgé, vooroordeel.

Prelaat, voornaam geestelyke, bisschop,
patitel.

preliminair, inleidend, voorloopenig,
den weg banend.

Preliminariën, preliminaires, inlei-
dingen, voorloopige punten van
overeenkomst bij een' te sluiten
verdrag.

preluderen, vooropel maken; inleiden,
voorbereiden.

Preludium of prelude, voorspel; voor-
teeken, voorlooper.

Prematuriteit, vroegrypheid, ontijdig-
heid.

Premeditatie, voorafgaande overleg,
zinnig.

premediteren, vooraf bedenken of over-
leggen.

Premices, eerstelingen.

Premie, prijs, sereloon, vergoeding;

P

三百七

verzekeringoprigt, bijwinsten, bij
prijzen, die in loterygen aan ste,
kere nommers toevallen.

Premier, eerste, voornaamste, -pre,
mich seglés, eerste sopraan, an,
gev.

Premiers, premières, de 5 eerste
trekken in sommige kaartspe,
len.

Premisfen, vooraangaande voorstel,
len of vooropgeplaatste stel,
lingen eener sluitrede, om daar,
uit een gevolg te trekken.

premissis premissendis (verkort p.p.),
vooropgeplaatst, wat voororge,
plaatst moet worden.

Preneur, nemer of verkooper van een
wissel.

prenumerando, door vooruitbetaling.

Prenumeratie, vooruitbetaling

prenumereren, vooruit betalen, s. v.
het abonnement eener courant.

Preoccupatie, voorinneming, vooraf,

bedetting, voorbegrip, vooroordeel,
vooringenomenheid.

Preordinatie, voorbeschikking.

Preparaat, kunstmatig toebereid lichaam,
msdeel.

Preparandus, wie zich voorbereidt, s. v.
tot een examen.

Preparatie, voor- of toebereiding, aan,
stalte.

Prepareren, voorbereiden, klaar ma,
ken, toerichten.

Preponderantie, overmacht, meerder,
heid.

preponeren, vooraan plaatsen.

Prepositie, vooropplaatsing, doordetsel.

Prepotentie, overmacht, hoogere macht.

Prerogatief, voorkeur, voorrecht.

Presbyopie, verdichtigheid.

Presbyter, seldate, priester, aandienlijk
kerkebeampte, gemeentebestuurder.

Presbyterianen, Protestanten in En,
geland, die geen en beschop-erke,
nen, maar de Kerk slechts door.

P

三百六

presbyters of oudten geregeerd mit
ten hebben.

prescribieren, voorochgruen; in rechten
voor verjaard (vervallen) erken-
nen, verjaren.

Prescriptie, voorschrift, verordening,
verjaring, verlies van een recht,
aentgl' men met ten behoortlyken
tyde daarvan heeft gebruik ge-
maakt; de verkryging van een
recht door stak een verzuim van
een ander.

Presens, tegenwoordige tyd (in de op-
raakkunst).

present, tegenwoordig, aannemig ten
geschenke.

Present, geschenke, gift, gave.

presentabel, vertoonbaar, wat aange-
boden kan worden.

Presentant, vertoonder en houder van
een misfel; voorsteller tot een
post, een ambt.

Presentatie, indiening, vertooning,

b. n. van een misfel; recht van
voorstelling tot een ambt.

presentieren, voorhouden, aanbieden,
overreiken.

Presentie, presence, tegenwoordig-
heid, byzyn.

Preservatie, bewaring; voorkoming,
behoeding.

Preservatief, behoedmiddel.

Preses, president, woordtitter.

presidieren, voorzitten; den toon aan-
geven.

presidiaal, tot de waardigheid van
woordtitter behoorende.

Presidium, voorzitterschap; opper-
toedicht.

Presomptie, het delpde als presumtie.

pressant, dringend, haastig, geen
uitstel lydende.

Pressentiment, voorgevoel, vermoeden.

pressieren, drukken, pressen;

dringen, noodaken; by iemand
aandringen; haast hebben, geen

P

三百九

uitstel lijden.

Pressuur, druk, bezwaar.

Prestatie, knijping, vervulling, afdoening
eener verschuldigde zaak, betaling
eener schuld, belasting enz.

presteren, berispen, afleggen, vervullen,
doen, b. v. een' eed.

Prestige, begoocheling, tooverachtige ver-
blindings.

presto, gearwend; — prestissimo, zeer getrind.

presumabel, vermoedelijk.

presumere, vooronderstellen, vermoeden;
zich vermeten.

Presumptie, vooronderstelling; verdenking,
argwaan; inbeelding, waan.

presumptief, vermoedelijk.

Presuppositie, vooronderstelling.

Pretendent, aanspraakmaker, eischer;
kroonvorderaar, ook minnaar, vrijer.

pretenderen, voorgeren, bekleren, verlan-
gen, eischen, aanspraak op iets
maken zich aanmatiggen.

Pretensie, verlangen, vordering, eisch;

aanmatiging, waan; ook noormendzel.

preter (praeter) propter, ongereer, meer
of min.

preteren, leeren, verleenen; schikken, me-
degeren, rekken.

Pretext, noormendzel, voorgeren, schijn-
grond.

pretereren, voorgeren, tot noormendzel
nemen.

pretiūs, het kelfde als presiciūs.

Pretor, praetor, naam van staatsbe-
ambte in 't oude Rome, nu aanvoer,
der, opperhoofd, staatsrechter.

Preuve, beris, proef.

prevalent, den voorrang hebbende.

Prevalentie, overnucht, overhand.

prevaleren, het overnucht of de overhand
hebben, meer d'ijn of gelden.

Prevaricatie, slichtschending, ambtsont-
rouw.

prevenireren, voorkomen, beletten; vooraf
berichten, van iets vernuttigen.

Preventie, het voorkomen, verholden;

P

三百二十

vooroordeel, vooringenomenheid,
waarschijnende kennisgeving.
preventief, voorkomend, verhinderend.

Prerogative, het voordien van toekomstige
gebeurtenissen en daarop gegronde
voorzichtigheid.

Prerogative, aan 't hoofd geplaatst persoon,
inzonderheid vooreel als proost en
proloost (zie die beide woorden).

Prisel, belommerd stichtertrekje of luist.
huisje in tuinen.

Prima, de eerste, hoogste klasse,
stem of soort.

Primaat, primas, eerste of voornaamste
aartsbisschop van een rijk.

Prima-donna, prima-parte,
eerste tooneetspeelster, zangeres.

primair, voornaam, voortreffelijk,
oorspronkelijk; - primaire geberg-
ten, oorspronkelijke of grondge-
bergten, - primaire scholen, lage-
re scholen in Frankrijk.

Primas, zie primaat.

prima lista, op dicht (van eenen missel).
op het eerste gedicht, van het blad
weg (iets spelen).

prima-volta, de eerste maal.

Prima-missel, eerste missel (van meer
missels, die over éene som zijn
opgesteld).

Prime, eerste stem, eerste toon van
elke klankladder; eerste seker-
stelling of positie (de hoorn
van boren naar het hoofd); de
eerste drukstijde, schoondruk; het
eerste biduur in kloosters.

primieren, zich boren anderen verheffen
de eerste zijn.

primitief, oorspronk, aanvankelijk, al-
leerest.

primo, pro primo, ten eerste.

Primogenitus, eerstgeborene; - primo,
genituur, eerstgeboorterecht.

Primo mobile, eerste beweeggrond, hoofd,
drifpreder.

Primo-uomo, de eerste tenor-zanger.

P,

三百一十

Principaal, hoofdpersoon, heer, meester,
hoofd; lastgever, hoofdzaak, hoofd,
punt.

principaal, doornaam, eerst; - *principale*
crediteur, eerste of doornaamste schul-
deischer.

Principaliteit, oppermacht, overwiegende
macht.

Principe, aanvang, oorsprong, grond,
oorkaak; grondstof; grondslag,
grondbegrip; kennisbron; grondstel-
ling; beneeggrond der handelingen.

prior, eerste, voorgaande, vroeger.

Prior, (nrcunelikt *prieores*, *priorin*),
eerste, opperste, inzonderheid in
een klooster.

Priora, voorafgaande feiten en omstan-
digheden, vroeger dinge.

Prioraat, voorditterschap; ambt van
eenen prior of van eene prioress.

Prioriteit, voorrang, eerstheid, oadde-
lijk; - *prioriteitsrecht*, recht des
voorhangs, naderrecht; - *prioriteit*,

toeschulden, schulke, die bij een conco-
urs het eerste in aanmerking komen.

Prijs, onlijfe; rangst, buit, prijs, inkon-
derheid een veroverd schip. **P**

priseren, schatten, de waarde aanslaan.

Priiseur, schatter, waardeerder der gelds,
waarde van voorwerp.

Prisma, kantkuil, hoekige kuil, drie,
zijdig geslepen glas.

prismatische kleuren, regenboogsklei-
ren.

Prison, gevangenis, kerker; hechtenis.

Prisonnier, gevangene.

privaat, niet openbaar, sekonder, huis,
clijk, geheim, ambteloos, van daar
privaat-audientie, *privaat-lezen*,
privaat-persoon, *privaat-les-ende*,
als hoofdmoord ook veel als *privé*
(zie dat woord).

Privatie, berooving, onttrekking, ontbe-
ring; derlies; gebrek; afneming,
heid eener eigenschap.

privatief, uitsluitend, afzonderlijk, eigen;

- privatere jacht, eigene, afkon,
derlyke jacht.

privatum, in 't bijzonder, geheim, voor
zich.

privatiseren, op zich-zelven, zonder
ambt of bediening leven.

Privé, geheim gemak, secreet; ook voor
zich-zelven, t'yn eigen persoon.

privéren, berooven, onttrekken.

Privilegie, voorrecht; vryheids- of ver-
lofsbrief, vergunningsbrief.

privilegiëren, bevoorrechten, met een
vryheid voortdien, verzekeren, verdel-
ligen.

Prijs, prijs, waarde; - prijs fixe, vast,
te prijs; - à tout prix, tot elken
prijs.

pro, voor, voortwaarts; te voeren, vroe-
ger, liever; naar, krachtens.

pro aris et focis, voor haardsteden en
altaren.

probaat, beproefd, echt, op de proef
goed bevonden.

probabel, waarschijnlijk, vermoedelyk.

Probabiliteit, waarschijnlijkheid, geloof-
baarheid.

Probatio, beproefing, proefneming,
proef.

probatum est, het is beproefd, op de de
proef goed bevonden.

probieren, beproeven, de proef nemen; me-
talen onderzoeken, toetsen.

Probiteit, rechtschapenheid, goede
troef.

Probleem, problema, optelossen vraag,
gstuk, voorgelegde strijdvraag,
twijfelachtige vraag, raadzel.

problematisch, twijfelachtig, onuitgel;
maakt.

procederen, te merk gaan, handelen,
een rechtsgeding voeren.

Procedüre, handelwijze; rechtsgeding.

pro cent (pet. of %), ten honderd, van
t honderd.

Proces, voortgang, wijke van plaats
grypping (b.v. een chemisch pro-

P

三百二十三

seces), handelruys, onzonderheid
rechtshandel, rechtsgeding, pleid,
oos, pleit.

processeren, een rechtsgeding hebben
of voeren.

Processie, feestelyke optocht of om-
megang; plechtige bedē- of ker-
kwaart.

Proces-verbaal, van ambtswege geda-
ne schriftelyke nederstelling of
uiteenzetting van een doortval.

Proclamatie, openlyke bekendmaking,
afkondiging der overheid; het af-
lezen der geboden van twee ver-
loofden.

proclamieren, uitroepen, verkondigen,
opentlyk bekend maken.

Proconsul, gemexen consul, stede-
houder by de Romeinen.

pro contant, voor gereide betaling.

Procrastinatie, vertraging uitstel.

Procreatie, voortbrenging.

Procuristis (het bed nam), mellekel,

rige vorm, maarin men een voor,
meer met geneld besluit of inkleedt.

Procuradores, in Spanje leden der 2 de
kamer.

Procuratie, zaaknaarneming, schriftel-
lyke lastgeving of volmacht.

Procurator, zoo veel als procureur.

procureeren, bekorren, verschaffen, tot
stand brengen.

Procureur, zaakvoerder, gevolmaektigd
zaakbeheerder, rechtszaakvoerder,
pleitbekorger, *avocat*; gevolma-
chtigde.

prodigaaal, verkwistend, doortbrengend.

Prodigaliteit, verkwisting, doortbre-
ngingszucht.

prodigeren, verkwisten, onnoodig ver-
teren.

prodigieus, wonderbaal, sterbatingwet-
kend.

Prodicent, voortbrenger.

produceren, te voorschijn brengen, bij-
brengen (b. v. beslissen, getuigen);

P

三四二四

voortbrengen, telen, bairten (-b.
v. vruchten); leveren, vervaar-
digen, maken.

Product, voortbrengsel van natuur
of kunst; vrucht, bedrag, beloop,
het te vinden getal door vermenig-
vuldiging.

Productie, door- of bijbrenging (b.v.
van getuigen), voortbrenging, te-
ling, noorts zoo veel als product

productief, voortbrengend, telend;
vruchtbaar.

Productiviteit, voortbrengende kra-
cht, vruchtbaarheid.

pro emerito, door uitgediend (verkra-
ren), de ambtsruist schenken.

pro et contra, voor en tegen.

Profaan, oningelijde, inzonderheid
niet-vrijmetselaar.

profaan, oningelijde; onheilig,
met de godsdienst spottende; on-
geestelijk, wereldlijk; gemeen, one-
del; - profane geschiedenis, alge-

meene (niet-bijbelsche of kerkelijke)
geschiedenis.

Profanatie, ontheiliging, onteering,
misbruik.

profaneren, ontwijgen, met het heilige spotten;
geheimen verpraten; misbruiken.

Professie, het zelfde als professor; in
Frankrijk en België ieder, die van
eene kunst of kunstvaardigheid zijn
beroep of bestaanmiddel maakt.

Professie, belijdenis, openlijke verkra-
ning; beroep, handmerk.

Professor, openbaar leeraar aan eene
hoogeschool, hoogleeraar.

Professoraal, tot het hoogleerarsambt be-
hoorende; allerdeftigst, hooggeleerd.

Professoraat, het hoogleerarsambt.

proficiat 'wel bekomme het u'

Profijt, profit, zuivere minst, nut, voor-
deel, opbrengst.

Profijttertje, kuingeje, lechtspaardev.

Profil, tekening van een doornierp van
ter zijde, zijdebeeld, half-gedicht, in

P

三百五

doorsnede.
profilieren, de doorsnede van een gebouwt enz.,
tekenen.
Profit, z. profijt.
profitabel, voordelig, minstgevend,
nuttig.
profiteren, voordeel of minst doen; lee-
ren, vorderen; minstgevend zijn
proflieren, ontspringen, uit iets volgen.
pro forma, voor den schijn, melstans,
halve.
Profusie, uitgieting; verkwisting,
overvloed.
profuus, verkwistend, spildiek; vijdloopig.
Progenituur, nakomelingschap, teelt,
kroost.
Prognosticum of prognostikon, voer-
teeken, kenteeken.
Prognostiek, voorspeggingskunst.
pro gradu, ter verkrijging eener aka-
demische waardigheid.
Programma, opentlijke schriftelijke
bekendmaking; gedrukte uitnoodig.

ging tot eene plechtigheid, tot een
concert enz.
progradiëren, voortgaan, voortstappen.
Progressen, vorderingen, wasdon, traps,
nlijke voortgang.
Progressie, voortgang, vordering; getal,
lenreeks.
progressief, voortgaande, toenemend, tra-
pelijk.
Progressist, voorstander van den voor-
uitgang.
Progymnasium, de voorbereidende school
tot het gymnasium.
prohiberen, verhinderen, beletten, verbieden.
Prohibitie, nering, ontzegging, verbod; -
prohibitie-systeem, in- en uitvoer-
beperking; handelstremming.
prohibitief, terug- of afhoudend, verbie-
dend.
Project, ontwerp, oogmerk, beoeljing.
Projecten-maker, plannen- of ontwerp-
nermaker
projecteren, ontwerpen, afbeelden ont,

P

werpen maken, van plan zijn.
Projectie, schts, teekening van de
schijnbare ligging en gedaante
van een voorwerp, inzonderheid
het ontwerp van landkaarten.
Projectieel, werpstijg, inzonderheid de wer-
stijgen der artillerie.
Proletariaat, de stand der armen, de gees-
mentlijke armen.
Proletariën, de nacomelingschap der arme
burgers; ook de onbemiddelde volks-
klasse-kelve.
pro libite, naar melgevallen.
prolifiek, vruchtbaar, vruchtbaar maken
d.
Prologus, proloog, inleidingsrede, ope-
ningsrede.
Prolongatie, verlenging vertraging,
uitstel, later gestelde termijn.
prolongeren, verlengen, uitstel geven,
een later tijd of termijn bepalen.
Proloog, zie prologus.
pro memoria, ter herinnering

Promemoria, gedenkschrift; ingeleverd
stuk; aanvraag, vermerding.
Promenade, wandeling; ook de wandelweg,
wandelpplaats.
promeneren, wandelen.
Promesse, belofte, schuldbekentenis met belofte
om op een bepaalden tijd te betalen; ook
dragen de door actiemaatschappijen uit,
gegeven papieren, door welke kunnen hou-
der een zeker actie-aandeel wordt verke-
kerd, den naam van *promessen*.
Prometheüs, verstandig, bekwaam kunst-
tenaar, inzonderheid beeldhouwer,
baetseerder.
pro millo (verkort *p. m.*), voor of per
het duizend.
Promissie, belofte, toezegging.
Promittent, belover, toezegger.
promitteren, beloven, toezeggen.
Promotie, bevordering, standsoverhooging,
inzonderheid bevordering tot eene
geleerde of academische waardig-
heid.

P

三百二十七

promoveren, bevorderen, verkoogen.
prompt, vaardig, onvernijld, spoedig,
vlug; stipt; gereed, baar.
Promptitude, gesmindheid, vaardigheid,
stiptheid.
Promulgatie, openbare bekendmaking,
verbreiding.
promulgeren, kond doen, af kondigen,
verspreiden.
proneren, uitbalkenen; veel woorden
over iets maken, smetsen of smappen.
Proneur, bovenmatig lofredenaar, smetsen.
Pronomen, voornaamwoord.
prononcieren, prononciatie, het delfde als
pronunciëren, pronunciatie.
pro nunc, voor het tegenwoordige, voor,
loopig.
Pronunciatie, uitspraak, uitspreking.
pronunciëren, uitspraak doen, beslissen.
Praest, opperste, kloosterhoofd, opper,
geestelijke.
Propaedeutiek, voorbereidende kundig-
heden, voorbereiding wetenschap.

propaedeutisch, voorbereidend; - propaedeuti-
sch examen, onderzoek naar de kun-
digheden, die als voorbereiding tot de-
zen of genen tak van geleerdheid be-
schouwd worden.
Propaganda, door den paus in 1622 ver-
ordende raad van geloofsverbreiding,
bekeringsgenootschap (congregatio
de propaganda); ook elk genootschap
ter uitbreiding van kerkelijke of
politieke leerstellingen.
Propagatie, voortplanting, uitbreiding.
propagieren, uitbreiden, voortplanten.
pro patria, voor het vaderland.
Propatria, eene soort van schryfpapier.
Propensiteit, geneigtheid, zucht.
proper, propre, net, kindelyk, lief en net.
Properheit, netheid, kindelykheid, sierlyk-
heid.
Propheet, voorzegger, voorspeller, gods,
dienstleeraar van het oude jood-
sche volk.
prophetieren, voorspellen, toekomstige niet

P

三百十八

berekenbare of te voorziene dingen
voort zeggen.

Prophetes, dieneres, voordregster, maar,
dregster.

Prophetie, voorspelling, openbaring.

Prophetisch, voorspellend, vol voorgehoel.

Proponent, voorsteller; tot het predikambt
onderzocht en bevoegd verklaard,
maar nog niet geplaatst persoon;
protestantsch candidaat.

proponieren, voorstellen, voor slaan, op,
werpen.

Propaost, zie propos.

Proportie, evenredigheid, overeenstem-
ming; gelijkheid van twee verhou-
dingen of redens.

proportioneel, in verhouding, gelijkma-
tig, evenredig.

proportioneren, in verhouding stellen,
evenredig maken, naar sekere ver-
houding inrichten.

Propos, propaost, rede, voordroering, uit-
drakking; voorslag, aanbod; voor-

nemen, oogmerk, besluit; - à propos,
juist van pas, eer ik 't vergeet.

Propositie, voorstel, voorslag, aanbod;
hoofdstelling.

proprie, proper, eigen; kindelyk, rein.

propria auctoritate, op eigen gezag,
eigen dunktelyk.

propria manu, met eigen hand.

Proprietair, eigenaar, bezitter, land-
of grondeigenaar.

Proprieteit, eigendom, eigendomsrecht,
eigenaardigheid.

pro primo, vooreerst.

Propugnatie, voorrechting, bescherming.

Propyleën, voorzaal, voorhof.

pro rata, naar verhouding, eens ieders
aandeel.

Prorector, plaatsvervangend hoofd aan
ene hooge of latynsche school.

Prorogatie, verdraging, verlenging,
s. v. van een termijn.

prorogieren, verschuiven, uitstellen, s. v.
eenen wissel.

P

三百二十九

Prosa, prosaisch, zie proz
pro saluo, als overschat of rest (van de
laatste rekening).

proscribèren, verbannen, vogelvrij verk,
laren; van een genootschap uits,
luiten.

Proscriptie, verbanning, vogelvrijverk,
laring; vernietiging afschaffing.

Prosecutie, voortzetting, gerechtelijke ver,
volging.

Proseliet, niet bekcerde, geloofsverloo,
per (inzonderheid uit onzuivere be,
ginselen).

Proselietenmaker, geloofsmiever.

Proselitismus, proselietenmakerij, be,
keeringstucht, geloofsmieverij, het
sterven om anderen door onzedel. mid,
delen tot eene andere religie-partij
over te halen.

Prosit! het doe u nikt of voordeel! niet
bekome het u? inne gezondheid!!

Prosodie, lettergreepmaat, regelmatige
uitspraak der woorden; leer der

tijd of toonmeting.

Prosodiek, leer der lettergreepmeting en
toonketting.

Prospect, aanblik, aankien, uitzicht, ver,
gezicht, teekening, schets van het
uitwendig voortkomen.

Prospectus voorloopige aankondiging
van een werk. inzonderheid van
een boekwerk, dat bij intekening
wordt uitgegeven.

prosperèren, gedijen, gelukkig zijn,
bloeien, in bloeiende of geluk,
tige omstandigheden verkeeren.

Prosperiteit, welstand, bloei, voorspoed.

Prosternatie, prostratie, nederwerping,
kniebuiging; roetval.

prosternèren, nederwerpen, eenen roet,
val doen.

Prostitueren, opentlijk prijs geven, on,
teeren, schandvlekken; gemeen of
belachelijk maken.

Prostitutie, schending, onteering, ont,
chtig leven, zedenbedert.

P

三百三十

Prostratic, zie prosteruatie.

Protectie, bescherming, hoede, begunstiging.

Protector, beschermer, beschutler, patron; rijtsbeschermer.

Protectoraat, waardigheid en ambt van protector.

Protege, beschermeling, gunsteling.

protegeren, beschermen, begunstigen, onder zijne hoede of bescherming nemen.

pro tempore, thans, voor het tegenwoordige.

Protest, tegenspraak, rechtverbehoud, afwijking of verwerping, de niet-aan-neming van eenen missel, door een openbaren notaris in eene wettelijke acte bevestigd.

Protestant, tegenspreker, vrijgeloovige, benaming voor hen, die zich ten gevolge der reformatie in de 16de eeuw van de roomsche kerk hebben afgescheiden, Lutherschen, Gereformeerden enz.

Protestantismus, leer en geloof der protestanten.

tanten.

Protestatie, onrechtelijke of plechtige verkeering, voorbehoud, vrijmaking zijner rechten door wettelijke verzet; afwijking, wettelijke verwerping van eenen missel

protesteren, betuigen, plechtig verklaren; het protest van eenen missel doen opmaken; zich tegen iets verklaren, er in rechten tegen opkomen.

Proteus, deegod, die zich in velelei gedaanten kon veranderen; van daar een onbestendig, veranderlijk mensch, gevaanter vernusselaar.

Protocol, gerechtelijke verhandeling, schriftelijke verklaring of uitspraak van onderzochte personen in burgerlijke aangelegenheden; bericht van het voorgevallene, verhandelde; boek der notariële acten; register der beraadslagingen en handelingen van de gevermachtigde

P

三百三十一

gekanten en ministers op eenen rij, dag, een congres enz; rechterlijk verhoorschrift.

protocolleren, ten protocol brengen, gerechtelijk opteekenen, openbare handelingen terstond opschrijven; een verhoorschrift opmaken.

Prototype, eerste voorbeeld, oorspronkelijk model.

Protractie, vertolaging, verlenging, uitsstel.

Prove, zoo veel als prebende.

Provencalen, ridderslike dichters der 12 de en 13 de eeuw, in N. Frankrijk of Provence en in Spanje.

provencalsch, eigen taal van Zuid-Frankrijk, nu een dialect.

Provenier, genietter eener lijfrente uit eene geestelijke stichting.

proveniëren, opbrengen, opleveren, afleveren.

Proveniershuis, het gesticht, waar de kinderen leven, die eene prove of prebende

genieten.

Proveni, opbrengst, voordeel, winst; bedrag.

Proverbe, proverbium, spreekwoord, gezegden of kedspreuk.

proverbiaal, spreekwoordelijk.

proverbiaal rijk in spreekwoorden.

Proverbium, zie proverbe.

Proviand, mondhoorraad, teerkost, levensmiddelen.

provianderen, van spijzen of leven smiddelen voorzien.

Providentie, voordienigheid, voorzorg.

providentiël, voordienig; door de voordienigheid beschermt.

provinciaal, genestelijk; — provinciale staten, de vertegenwoordigers van een genest.

Provinciaal, oppertochter van vele kloosters in een kerkelijk district.

Provincialismis, genestelijk moord, landschappelijk taalgebruik; de genestelijk geest of zin.

Provincie, mingenest; genest, landschap,

landsafdeeling.

Provisie, voorraad, mondvoorraad; aanstel-
ling; vergoeding voor gedane moe-
te, bezorgingsloon van makelaars,
commissionairs, expeditieus enz.

provisioneel, voorbehaaldend; bij voor-
raad, voorloopig; tot op nader or-
der, skands.

Provisor, optiener, bezorger; bevoegde waar-
nemer, inzonderheid van eene apo-
theek, van een fonds enz.

Provisoraat, het ambt van eenen pro-
visor.

Provocatie, uitdaging, terging; beroep
op een hooger gerechtshof (appel).

provoceren, uitdagen, opeischen; wanli-
ding tot iets geven, gerechtelijke
uitspraak op iets overlengen.

provooost, zoo veel als preelot en preost;
ook titel van officieren, belast met
de zorg, de handhaving der orde,
het bestuur van iets. ovriener, over-
ste, voorstander, ook het straf

verblijf der soldaten.

Proximitet, nabijheid, nabuurschap; naai-
we verwantschap.

Proxa, ongebonden reiden, taal van't ge-
monelken, onrym.

proxarsch, in onrym, rymloos, in de
taal des genonen/lerens.

Proxaiet, schryver in ongebonden stijl.

prude, keer ingetogen, schynbedig, man-
nenschijn.

Prude, schynbedige, preitche, stuurse
schaone.

Prudentie, prudencie, voorzichtigteit,
bedachtzaamheid.

Pruderie, schynbedigheid, ingetoge-
heid voor het oog der wereld.

Pruid'homme, rechtshapen man, man
van eer; daaktkundige.

Psalm, plechtige zang, tot Gods eer,
inzonderheid de geestelyke gesan-
gen in den Bybel.

Psalmist, psalmdichter, psalmdan-
ger.

P

三百三十三

psalmadieren, psalmkingen, opdreuenen.

pseudo, valsch, onecht, misleidend, bed.,
nietgelijk, b. v. pseudo-liberalismus
valsche, onechte vrijheidskin.

pseudoniem, pseudonymisch, valschnamig,
met verduchten naam.

Pseudonymiteit, verbergenheid onder
een valschen naam.

Pyche, de ziel; ook een cilinder, als kind,
nebeeld van het leven en van de
onsterfelijkheid der ziel.

psychisch, den geest, de ziel betreffende.

Psychologie, zieleleer, zielkunde, de
leer van den menschelijken geest.

psychologisch, zielkundig.

Puberteit, manbaarheid, kintbaarheid,
geslachtsrijpheid, mondigheid.

Publicatie, bekendmaking, openbare
afkondiging; uitgave, verschy-
ning van een boek, een dagblad
enz.

publiceren, afkondigen, verspreiden,
uitgeven, in 't licht geven, b. v.

boeken, tijdschriften, dagbladen enz.

Publicist, staatsrechtkenner, schryver over
of leeraar in het staatsrecht; volgens
de nieuwere toepassing van het
woord. ieder schryver over politiek,
te vragen van den dag, redacteur
van politieke nieuwsbladen.

Publiciteit, openbaarheid, zichtbaar-
heid, algemeene bekendheid.

Publiek, het testamentlijk volk, de groote
gemeente, inzonderheid leerswereld,
schouwbürgnereld, de menschen.

publiek, openlijk, openbaar, voor aller
oog; algemeen bekend, wereldkin-
dig.

Pud, russ. gewicht van 40 pond, gelijkt
16 kilogrammen.

Pudding, engelsche spys, waarvan
to broodkruim of meel, rundermerg,
krenten enz. de hoofbestand-
deelen zijn.

Pudeur, pudiciteit, schaamachtigheid,
eerbaarheid, kuischheid.

P

pudick, schaamachtig, eerbarm, kuisch.
pueriel, kinderachtig, jongensachtig.
Pueriliteit, kinderachtig gedrag.
Pugilismus, vliestramp, worstelstrijd.
puissant, machtig, vermogend; puissant,
trijft, schateijft.
Pulcharella, hansonworst, potsenmaker.
Pulsatie, het slaan, kloppen, inzonderheid
van het hart, de polsslag.
Pulver, poeder, stof.
pulveriseren, tot poeder maken, in stof
veranderen.
Punch, ponsch, bekende drank, waarvan
arak of rum, suiker, citroensap en
water de hoofdbestanddeelen zijn;
ook is punch de hansonworst in het
engelsch poppenspel.
Punch-bowl, ponsch-kom, ponschsch,
aal.
Punct, punctum, stip, pint, sluitteeken;
bepaald deel, afdeeling van een
geschrikt; onderwerp der rede.
Punctatie, eerste ontwerp van een wet,

drag.
Puncteerkunst, punteerkunst, waartzeggen,
gokunst uit stippen of punten.
puncteren, punteren, bestippen, de voorloo-
rige doonaarden van eene overeen-
komst opteekenen.
Punctie, zoo veel als punctuur.
Punctualiteit, stiptheid, nauwkeurig-
heid, gestrengheid in het handhaven
der orde.
Punctuatie, punt of teekenketting, zin-
scheiding door het plaatsen der zin-
en scheiteekens.
punctueel, stipt; zeer nauwkeurig,
pintelig.
Punctuur, steek; chirurgische opening van
een liggend deel door middel van een
steek of prik-puncturen, twee stalens,
lijstjes aan het timpan der drukbers; ook
de daardoor ontstane gaatjes in het ge-
drukte vel, punctuurgaten genaamd.
pungent, stekend, scherp, bijtend.
punisch, carthaagsch, de Carthagers bet

P

三百三十五

neffende; nalsch trouweloos, moord,
breukig.

Punt-, puntereren, enz zie punct-

Pupil, weedsterling, pleegkoon; vogel,
pel.

pure, zie puur.

Purgans, purgatie, zuiverend mid-
del, ook purgatief, en purgeermid-
del; purgatie, rechtvaardiging,
of zuivering voor de rechtbank.

Purgatorium, nagesuur.

purgeren, reinigen, inzonderheit het
lichaam of den buik, afvoeren,
zich rechtvaardigen.

Purificatie, reiniging, zuivering.

purificeren, reinigen, schoon maken
louteren.

Purim, purimfeest, feest der loten,
Hamansfeest.

Purismus, taalzuivering, overde-
nen ijver tot taalzuivering, taal-
zifterij.

Purist, taalzuiveraar, taal- of moor-

dennitter.

Puristerij, overdreven zucht voor taal-
zuiverheid.

Puriteinen, reingeloovigen, engelsche
Presbyterianen.

purulent, etterend; - purulentie; ettering.

puritatief, vermeend, veronversteld, ingebeeld.

Purtractie, verrutting, ontbinding

Purtoch, in Antwerpen eigentlijk eenen stoot
met den kop of de hoorns; in den nieuw-
ieren tijd een samenloop, oploop van
volk; in de jongste betekenis een su-
menratten van vele menschen tot een
bepaald doel, tot een 'politieken op-
loop

puur, rein, zuiver; onvervalscht; onvoor-
waardelijk, bloot, enkel, louter.

Pygmien, andergen; zeer kleine, nietige
menschen.

Pygmiesch, andergachtig.

Pygades, getrouwe, zich opofferende vriend

pyramidaal, spitskudlig, als eene pyrami-
de.

P

三百三十六

Pyramide, egyptische spitszuil, zonne,
kuil, grafnaald, tijnaald.

Pyrologie, leer van het vuur

Pyromantie, voorspelling uit het vuur,
uit het offervuur.

Pyrometer, pyroskoop, vuurmeter, merk-
ting of meting van de uitketting
der vaste lichamen door het vuur.

Pyrotechnicus, vuurmerkemaker.

Pyrotechniek, vuurwerkerskunst.

Pythionismus. twijfelzucht

pythagorische tafel, tafel van vermenig-
vuldiging, - pythagorische leerstelling
aer bekende waarheid, dat het vier-
kant op de schuinsche zijde eens re-
chthoekigen driehoeks gelijk is aan
de som der beide vierkanten op de
rechtshoekszijden.

Pythia, de priesteres van Apollo, waer-
zegster, prophetes.

pythisch, ook delphisch Apollo betref-
fende, hem geheiligd.

Python, fabelachtige vreeslijke slang.

of gedichte draak.

Pythionisse, prophetes, waerzegster.

P

Q.

Q. B. N. H. Q. S. beteekent quod bene,
im felix faustumque sit, 't melt
goed, gelukkig en gekegend zij, of
God gede over dit werk, dese verri,
eking zgnen tegen!

Q. E. D. beteekent quod erat demonst,
randum, zie ald.

Q. l. bet. quantum libet.

Q. p. of Q. pl. bet. quantum placet, zie
ald.

Q. q. beteekent qualitate qua, zie aldaar.

Q. S. beteekent quantum satis of quan,
tum sufficit, zie ald.

qua, als, in zoo verre, in hoedanigheid van,
b. v. qua talis, als koopmanig: qua man,
datariles, als geroelmachtigde, qua pro,
fessor, als of in hoedanigheid van
hoogleraar.

Quadrat, gelijktijdige rechthoek, vier,
kant; het product van een met zich

Q

三百三十八

zelf vermenigvuldigd getal.

quadraat, vierhoekig, vierzijdig, vierkant.

Quadragesima, veertigste dag na' en paschen.

quadrangulair, vierhoekig, vierkant.

Quadrant, mathematisch en astronomisch
werktuig, vierdedeel van den cirkel groot,
boog, hoek of hoogtemeter.

quadrateren, zoo veel als quadreren.

quadratus homo, een kort, geket mens,
sch, vierkante dent.

Quadratuur des cirkels, verandering van
het cirkelvlak in een vierkant van ge-
lyke grootte; iets onuitvoerbaars.

quadreren, vierkant maken, den inhoud
van een vlak berekenen; wel samen-
passen, overeen komen.

Quadrille, dans met 4 personen, ember,
spel met 4 in plaats van 3 spelers.

Quadrillioen, een millioen tot de vierde
macht verkerden.

Quadrumanen, vierhandige dieren, apen.

Quadrupeden, viervoetige dieren.

quadrupel, viervoetig; - quadruple alli,

antie, verbond van vier mogendheden.

quadrupelen, viervoetigen.

Quaritur, men draagt, er wordt gebraagd

Quaestie, vraag, twistvraag, strejfpunt;
pynbank. staken of personen in quaestie,
maarran gesproken wordt, de
bentuste, gedachte, genaemde personen
of staken; - dat ligt geen quaestie, dat
spreekt van zelf, behoeft geene na-
vraag.

quaestioneren, onderfragen, uitfragen,
pynigen.

Quai, kade, gemetselde insluiting eener
rivier of haven met de bestrate plaats
tot laien en lossen der schepen, haven,
dam.

Qualificatie, toekening eener eigen-
schap, betiteling; deugdelijkheid, ge-
schiktheid, verkenning eener misdaad
door verergerende omstandigheden.

qualificatief, nader bepalend, beschrijvend.

qualificeren, eigenschappen toekennen;
benaemen, betitelen; - gequalificeer,

Q

三百三十九

de misdaden zijn de inzonderheid strafbare, met bysondere arglistigheid en boosheid of door aanneming van een valsijn gepleegd; een gegualificeerd, de diefstal is een geweldadige, gevaarlijke, met verdoerende omstandigheden gepleegde; - sich gualificeren, zich ergens toe bekwamen, geschikt en waardig maken.

qualitate qua (verkort g. q.) op eens anders last, in eens anders naam, als lasthebbende

Qualiteit, gesteldheid, deugdelykheid, waardigheid, hoedanigheid; titel, stand, rang.

quand - même, hoe 't ook ga, tot elken prijs.

quantitatief, volgens de menigte of grootte.

Quantiteit, hoeveelheid, menigte, gewicht, maat; tydduur der lettergrepen.

Quantum, grootheid, veelheid, menig-

te; munt; bedrag, aandeel, som; - quantum libet of quantum placet, zoo veel als belieft, hoeveelheid naar welgevallen; - quantum satis of quantum sufficit, zooveel als genoeg is.

Quarantaine, de leg- of proeftijd (srae, ger 40 dagen) van schepen, reizigers of waren, die uit vreemde, van pestverdachte plaatsen komen; ook de inrichting waar deke proeftijd moet gehouden worden.

Quarré, Carré, vierkant, inzonderheid vierkante soldatenstelling.

Quart, vierde deel, vierde maat.

Quartaal, vierde gedeelte van een jaar; ontvangst of uitgaaf van 3 maanden.

Quartet, vierstemmig stuk.

Quartier, of Quartier, vierde van een geheel; wapenveld; kool- of helledeertijd der nacht tot op de aflossing; stadsrijk; grondgebied der stad; inlegging, herberging der soldaten, nachterblijf, overnachting; sparring van het leven,

Q

三四十

b. v. om kwartier-bidden, om lijfsogen
dragen.

Quartiermeester, Kwartiermeester, mil-
litaire of burgerlijk inlegeraar; stuur-
mansmaat, oprichter der schepswachten.

Quartijn, boekformaat, waarbij het vel
4 bladen of 8 bladzyden heeft, ook in
quarto (140).

quarto, ten vierde.

quasi, als ware het, gelijk, ongeveer, sch-
ynbaar, even als of, b. v. quasi-doctor,
schyngeoesker, kwakzalver.

Quatemper, zie quatertemper.

Quaterne, vier bezette en te gelijk uitko-
mende nummers in de getallen-loterij of
het lotto-spel; ook eenige beschreven
of bedrukte bladen, incen geschoven.

Quatertemper, quatemper, dag, waarmede
een vierendeel jaars aanvangt; naam
van vier strenge boet-en vastedagen
der Roomsche Katholijken op den eer-
sten vrijdag van ieder vierendeel
jaars.

Quatrain, strofje of klein gedicht van 4
verken of dierregels.

Quatre-mains, quattro mani, miltiekstuk
voor 4 handen gezet.

Quatuor, zoo veel als quartet.

Quens-bench, opperkhofgerecht te Londen
(onder de regering eener koningin).

Querel, klacht, bezwaar, twist, strijd.

Querelaat, hij, tegen wien eene aanklacht
bij de rechtbank wordt ingediend.

Querelant, querulant, wie eene klacht bij
het gerecht indient, klager, eiseker.

querellen, twisten, kavrenarren.

Quinc, staart, paardestaart; bijartatok,
laatste afdeeling of soldatentroep; de
laatste voorwaartsbetelegende menschen,
menigte bij optochten, processien, lichts-
tatiën, aan 't kantoor der spoorweg-
stations, enz.

Quibus, tot, gek.

Quidam, zeker iemand; ook zoo veel als
quibus.

Quiproquo, quiproquo, misverstand, ver-
-

wisseling, het eene voor het andere
 Quiescentie, rust, toestand des rusters.
 Quietisten, rustzuchtigen, zekere godsdien-
 stsecte.
 Quietisme, volkomen berusting des ge-
 moeds in God, gemoedsrust.
 Quillage, kielgeld of tal van schepen,
 die voor de eerste maal eene fransche
 haven binnenloopen.
 Quincaille, ijzerkramerij, kleine wa-
 ren uit ijzer, staal, koper enz.
 Quine, zie quinterne.
 Quinquennium, tijdruimte van 5 jaren.
 Quinquet, Argand'sche lamp met dubbe-
 len lichtstroom.
 Quinquina, amerikaansche naam van
 de kina.
 Quinta, 5de klasse eener latynsche
 school.
 Quintal, centenaar.
 Quinte, 5de toon van den grondtoon; do,
 gste nicolsnaar, 5de stootmanier in
 't schermen; quintes, strieken, kne-

pen.
 Quinterne of quinte, 5 bekette en uitge,
 komen nummers in de getallenloterij
 of het lotto-spel.
 Quintescens, het fijnste, beste, krach-
 tigste van eene zaak.
 Quintet, vijfspel, vijftoonig muziekstuk.
quintupliceren, verviervoudigen.
 Quintus, de vijfde, vijfde leermeester.
 Quipos, quippos, knoopenschrift der oude
 Peruanen.
 Quiproquo, het dwepen als quidproquo.
 Quitantie, kwijtbrief, berijps van voldoe-
 ning der schuld.
quitte, vrij, kamp op, erden vrij van
 de verplichting om te betalen; - quit,
te oil double, kamp-op of dubbelen;
 alles op 't spel zetten.
quitteren, als valdaan onderteekenen;
 ook verlaten, laten varen, van afzien.
qui verte? wie daar? merda? op zijn
quiversen zijn, zeer oplettend zijn op
 wat er voervalt, scherp gadeslaan,

oppassen.

quod erat demonstrandum; wat te berij-
den was.

Quodlibet, wat men belijft, mengelmoes,
allerlei, boerenbedrieger.

Quomodo, handeltijde, manier van uit-
voering.

quot capita tot sensus, zoo veel hoof-
den, zoo veel zinnen.

Quota, quotum, het evenredig aandeel, het
door ieder naar verhouding bytedra-
gen of te betalen gedeelte.

Quotatie, zie quotisatie.

quoteren, naar evenredigheid verdeelen,
met volgnummers doorblijven, nummeren.

Quotient, uitkomst, het door aeling
verkregen getal.

Quotisatie, quotatie, aandeelsbereke-
ning.

quotiseren, naar verhouding verdee-
len; ook cotiseren.

R

R. op recepten beteekent recipe, neem.

R. J. P. beteekent requiescat in pace,
hy (of zij) ruste in vrede.

R. K. beteekent roomsch-katholijck of Roo-
msch-katholijcken.

Radpensionaris zie pensionaris.

raar, heldzaam, kostbaar.

rabaisseren, verlagen; in prijs verminde-
ren, afslaan.

Rabat, korting van den bepaalden prijs;
omgeslagen boom, overslag, - op- of
omslag; bef of kraag voor geestelijken
of rechters; ook smal tuin of bloembed.

Rabbi, rabbijn, joodsch leeraar, wetver,
klaarder.

Rabuliat, rechtsoverdrager, rechtsover-
kroer, advocaat van knade taken.

Race, stam, geslacht, soort, slag, ras.

raccommoderen, verbeteren
opknappen, verhelpen.

R

三百四十三

Raccroo, gelukstoot, fortuinlijke staat
of noerp.

Rachitis, rachitisme, engelsche ziekte.

Racquet, mederminst, medergewonnene.
racquitteren, het verlorene terugwin-
nen, zijne schade herstellen.

radieren, afschaven, uitkrabben; etsen.

Radiatie, uitstraling, straalverping;
ook het doorstrijken van eenen post
in eene rekening.

radicaal, ingeworteld, diep, aangeboren;
van den wortel af, uit den grond op (keu-
len of verbeteren).

radicaal beedrf, grondbeedrf, grondwaa-
-radicaalciuur, spoedige of volkomen
geneeding; - radicaalteecken, worteltee-
ken.

Radicaal, verkwimbare basis der kuren,
grond-, wortelstof; ook het hoofdver-
eische, de grondeigenschap.

Radicalen, in Engeland radical-refor-
mers, aanhangers eener democrati-
sche partij, die eene algeheele om-

wenteling van de constitutie en de
wetten beoogt en de staatsregeling
in den grond poogt te hervormen.

Radicalismus, de grondstellingen en het
streven van de partij der radicalen.

radiuus, schitterend, glansrijk, gekonien
vrolijk.

Radiometer, graadboog, werktuig om de
poolshoogte te meten.

Radius, straal, halve middellynseens cirkels

Radix, wortel, wortelgetal; stam- of mor-
telwoord.

radoteren, siffen, zonder o samenhang
spreken.

Radja, raja, rajah, inlandisch vorst der
Hindoos.

Radjapoeten, de troepen der indische ra-
djas.

Raffinade, gezuiverde, geraffineerde sui-
ker.

Raffinage, loutering, zuivering.

Raffinement, slinkheid, spitswindigheid,
muggenkijfterij.

raffinieren, verfijnen, loüteren, zuiveren,
op iets raffinieren, iets zoeken uit
te denken, uit te plúiden, listig iets
bedenken.

Raffinerie, zuivering, suikerkledery of
raffinaderij; ook zoo veel als raffine-
ment.

rafranchieren, rafranchisseren, verfris-
schen, afkoelen, verwerven.

Rage, waede, wakkery; verwoetheid op
iets.

Ragoût, mengelmoes, kleingesneden vlees-
sch met gekruide saus.

raillieren, schertsen; kortswylen; beet
hebben.

Raillerie, scherts, boert, kortswylen.

Rails, ijzeren scheenen der ijzerbanen
of spoorwegen, over welke de wa-
deren rollen.

Railway, ijzerbaan, spoorweg.

Raison, rede, verstand; oorzak, grond,
recht, gelijk, verhouding; handels-
naam, firma.

raisonnabel, verstandig. billijk; edel, mild.
Raisonnement, boordeeling, verstandsbe-
sluit; tegenspraak.

raisonnieren, redeneren, oordeelen en beslui-
ten, tegenwerpingen maken.

Raisonneur, haarklover, dwarsdrijver, te-
genspreker.

Raizen, slavische volkstam in Honga-
rye, Zeebergen, Moldavië en
Walachye.

Raja, zie raidsja.

Rajas, schatplichtige onderdanen bij de
Turken.

Raket, opstijgend tuurwerk, met kruid-
gevulde cylinder, die aangestoken zijn,
de, in de hoogte schiet, ook balnet
slagnet bij het balslaan.

ralliieren, meder wervenigen, herstemmen.

Ramadan of ramasan, de maand der vas-
ten, de vasten tyd bij de Muhameda-
nen.

Ramificatie, vertakking.

ramponieren, vernederen, bespotten; be-

R

三四十五

schadigen, bederven.

Rancune, diep ingewortelde haat, wrok.

Randglosse, randteekening, aanmerking op den rand.

Rang, rij, orde, plaats, eerestand, waardigheid.

rangeren, schikken, in orde stellen; -ie, mand rangeren, hem tot zijnen plicht brengen.

ranimeren, weder bekielen, opwekken, opvrolijken.

Rantsoen, loogeld; dagelijksche hoerelheid noodsel (op schepen, voor paarden).

rantsoeneren, vrijkoopen, lossen; op rantsoen stellen.

Ranz des vaches, zie kühreigen.

Rapaciteit, roofgierigheid, roofzucht.

Rapel, raport, enz., zie rapp.

Rapiditeit, snelheid, gemintheid.

Rapier, rappier, schermdegen, stootwapen.

Rappel, terugroeping, het terugroepen, gossin.

rappelieren, terugroepen, ook herinneren.

Rappier, zie rapier.

Rapport, bericht, verslag, betrekking, mederzigtich verband, samenhang, overeenkomst, gemeenschap.

rapportieren, terugbrengen, bericht geven, aanbrengeu; betrekking hebben.

Rapporteur, berichtgever, verslaggever voor het gerecht; verklikker, voorblazer; ook kostmeter.

rapprochieren, naderbrengen; versoenen.

Rapsodie, zie rhapsodie.

Rapulette, zie raket.

Rarefactie, f. de verdunning der lucht door warmte.

Rariteit, zeldzaamheid, vreemd, aardig ding.

rasieren, scheren, afscheren; slechten, sloepen; even aanraken, afschampen, dicht voorbij gaan.

rassurant, geruststellend, vreesbenemend.

Rastraal, gereedschap tot het trekken der notenlijnen.

R

Rata, evenredige bijdrage of aandeel aan
eene zaak; - *pro rata*, naar verhouding.
Ratafia, likeur uit brandewijn, gegist sui,
kersap en vruchtensap.
Ratatouille, doorcongestampt middageten,
der soldaten, doorgaans ratjetoe geheeten.
Ratelier, gemeereek, stelling voor gederen
in macht- en thuishuizen.
Ratificatie, goedkeuring, bekrachtiging, oor,
konde der bekrachtiging.
ratificeren, van megen eene staatsregering
of autoriteit iets bekrachtigen, goed,
keuren.
ratineren, laken en andere wollen stoffen
van nopjes. Noordien, *fraiséren*.
Ratio, rede, oorzak, grond.
Ratiunatie, verstandig nrdentken, verstan-
dsbesluit, gevolgtrekking, sluitrede.
Ration, zoo veel als rantsoen, in de be-
teekenis van voedsel of voeder.
rationaal, *racioneel*, redelijk, op redelijke
overtuiging gegrond.
Rationalismus, red geloof, godsdienst der

rede; toepassing der rede op alles, wat
den mensch in de ervaring gegeven is,
om het daarnaar te beoordeelen en te
toetsen.

Rationalist, red geloofige, hij, die de geopen-
baarde godsdienst door het verstand
pooft te begrijpen, die de leer en gronde-
tellingen van zijn geloof en doen alleen
uit de rede afleidt.

Ratjetoe, bedorven van *ratatouille* (zie
dat woord).

Ravage, verwoesting, toebrenging van
schade en bederf

ravagieren, verwoesten, vernielen, plünderen.

Ravelijn, halve maanschans, doorschans.

Rarlin, *rarljn*, hollenteg; bergkloof.

rarlir (*à*), verrukkelijk, bekoorlijk.

Ravissement, verrukking, verwarling.

ravitallieren, weder met levensmiddelen voor-
dien.

rayeren, ook *royeren*, doorschrappen, uitdoen,
doorhalen, b. v. een post in eene rekening.

Rayon, straal, vestingsbereik, hoe ver men

R

三四七

van de vesting, werken met het geschut
reiken kan.

ragonnant stralend schitterend, prachtig
Rassia, rakia, steerooptocht der fransche
troepen in Noord-Afrika

Reaal, rekenmunt in Spanje, Mexico enz.,
- reaal de plata, kinderen reaal, = 24
en een' halven ct, - reaal de vellon, 100
peren reaal, = 12 en een' halve
in Mexico geldt een reaal de plata
32 en een' halven ct.

reaal, reel, zakelijk, merkelijk, rezen,
lijk, gangbaar; - reale definitie, zake,
lijke bepaling; - reale encyclopedie,
samenvatting van alle zakelijke weten-
schappen; - reaal geld, gemunt geld; -
reale of reële waarde, zakelijke waarde,
de, gehaltewaarde, waarde der effecten
volgens den koers.

Reactie, terugmerking, tegenmerking, het
terugdriften eener politieke beweging
of richting, inzonderheid der naar voren-
heid strevende beweging van het le-

beralismis.

Reactionnaire, tegenstrever, terugdrin-
ger, een vijand en bestrijder van
het liberalismis, een vriend van
den ouden, tegenwoordig reeds omver-
geworpen toestand.

Reagentia, terug of tegenwerkende
dingen of middelen.

reagieren, terugwerken, tegenstand bieden
realiseren, verweentlijken, berwerkstel-
ligen; tot geld maken, inzonderheid
papieren geld.

Realisatie, verweentlijking; omzetting
in klinkende munt.

Realismis, merkelykheidsleer.

Realiteit, merkelykheid, wezentlykheid,
ware lessen van een ding; ook waar-
heid, rechtschapenheid van karakter.

Rebel, oproermaker, muiters, weerspan-
nige.

rebelleren, oproer verwekken, aan 't
muiten slaan.

Rebellie, oproer, muitery, geweldda-

R

三百四十八

dig verzet.
Rebus, teeken-, beeld- en figurraadsel.
Rebut, meigerend antwoord; uitlaagsel,
brak goed.
rebutant, terugstotend, moedbenemend
rebuteren, afwijzen, voor 't hoofd stoo-
ten.
Recadentie, terugvalling, b. v. van een
recht aan 'tijn' vorigen bezitter.
Recapitulatie, korte herhaling van den
hoofdinhoud.
recapitulieren, iets zakelijk aanhalen,
den inhoud kort samen vatten.
Recensent, beoordeelaar, inzonderheid
van boeken.
recenseren, onderkoeken doorloopen,
een boek beoordeelen, het beoor-
deelend aankondigen.
Recensie, beoordeeling, boekbeoorde-
ling
recent, nieuw, versch, pas gebeurd,
ontlangt.
Receptiose, bevestigingschrift van ontlangt,

gen waren, van overneming.
Recept, voorschrift, artsenijvoorschrift
(het recipe).
recepteren, artsenijen voorschrijven en
naar de kunst gereed maken, de re-
cepteerkunst verstaan.
Receptie, opname, aanneming (als lid),
ontlangt, inleiding in een gezels-
schap.
Receptor, ontvanger, gaarder van de
kere gelden.
Receptiër, ontvang, ontlangt; kunst
van het artsenijvoorschrijven.
Rees, uiteenzetting, verdrag, schrift,
telijk vergelyk, afloop, eindgevolg,
achterstand, verduimde betaling.
Reette, ontlangt; ontlangersambt.
Recherche, onderzoek, navraag; aandoek.
rechercheren, onderzoeken, uitvorschen,
navragen.
Recedere, het mederbedrijven van een
kwaai mederinstorten van een kieke.
recederen, meder instorten (van een)

R

三四十一

zieke); de helpe doet weder begaan.
Recif, ook rescif, ontvangst, bewijs
van ontvang; schriftelijke verklaring
van den schipper omtrent de door hem
geluden goederen.

recipe (op recepten der geneeskeeren
afgekort R.), neem ook het artse,
nijdoorschrijft of recent delf

Recipiendus, opnemeling, aantemen
persoon, candidaat.

Recipient, opnemer, ontvanger; in de
scheerkunde een vat (ontvanger) ten
opneming van het door destillatie
doortgebrachte; ook de glazen
klok op het bord der lichtpomp

recipiëren, opnemen (in een gezelschap), toelaten

Reciprocatie, wederzijdse betrekking, vergelding.

reciprocieren of reciprocieren, beantwoorden, met gelijke munt betalen.

Reciprocity, wederzijdseheid, wederkerige, beurtelingsche betrekking.

reciprocie, wederzijdsch, onderling terugmerkend.

Recitatie, voordracht van een gedeelte of prokastiuk. R

Recitatief, herhalende kantspraak, kind, ginde spraak

reciteren, opzeggen, voordragen in rede, naarstoon.

Reclamatie, reclame, reclamering, terugvoeding, indiening van bezwaren; risch megens rechtschending.

reclameren, terugeischen, aanspraak op iets maken; tegen iets opkomen tegen bezwaren indienen, vergoeding worden.

recluseren, openen, ontsluiten, ook in, sluiten.

Recluse, de opsluiting, het in werke, kerde bewaaring nemen

Recognitie, gerechtelijke erkenning van een persoon, eene zaak, een geschrift voor dat gene, maarvoor men die uitgeeft.

Recognitie-gelden, hülke gelden, die de
erfpachter of buiker aan den grondei-
genaar betaalt en waarmede hij diens
recht van grondeigendom erkent
recognosceren, erkennen, door eest ver-
klaren; op kondschap litgaan, eenter-
rein onderzoeken, de stelling bespe-
den (in den krijg); ondoektoeken, mon-
steren.

Recognoscering, bespieding, opneming
der stelling of ligging.

Recollectie, verzameling der geda-
kten.

recommandabel, aanbevelingswaardig,
prysenswaard.

Recommandatie, aanbeveling, voorsp-
raak.

recommanderen, aanbevelen, aanpreijken.

Recompense, belooning, schadeloosstel-
ling.

recompenseren, beloonen, vergoeden.

recompleteren, weder volkallig maken.

Reconciliatie, verzoening, mederbe-

mediging.

reconciliëren, verzoenen, vereffenen.

Reconvalescent, een ziekte aan de beter-
hand, genezende.

Reconvalescentie, tegeneisch (in rechten).

Recours, ook regres en regrediëntie, bij-
terengskoon beroep op een hooger gere-
chtshof; recht van schadeverhaal

Recours-wissel, tegennissel.

Recreatie, uitspanning, verfrissching.

Recreditief, terugroepingsbrief (aan een
gezant).

Recriminatie, tegenbeschuldiging tege-
neisch.

recrüterèn, troepen werven, lichten;
aanvullen.

Recrütering, manschapsaanvulling,
lichting.

Recrúit, nieuw in dienst getreden, nie-
uwaangeworven soldaat; -recrúiten,
aanvullingsmanschappen.

Rectificatie, terechtbrenging, verbe-
tering; herhaalde destillatie.

R

三百五十一

rectificeren, verbeteren, door gedurig overhalen nog meer zuiveren en versterken.

Rector, bestuurder, eerste leeraar aan eene latynsche school of een gymnasium; - rector magnificus, eerste bestuurder, voorzitter van een' akademischen senaat.

Rectoraat, ambt, waardigheid van een rector.

Recu, schriftelyk bewijs van ontvang.

Recueil, verzameling.

recueillir, verzamelen; - sich recueillir, leren, sich bekorten; in sich zelven keeren.

reculer, teruggaan, wtijken, terugspringen.

Recurrent, hulpzoeker, gebruikmaker van het recours (zie dat woord).

recurreren, hulp zoeken.

recusable, verwerpelyk, weigerbaar.

Recusatie, weigering, verwerping, wraking.

recuseren, afslaan, verwerpen, niet aannemen.

Redacteur, rangschikker en uitgever van schriftelyke opstellen, inzonderheid van tijdschriften en dagbladen. **R**

Redactie, verzameling en schikking, gezamentlyke drukbezorgers en uitgevers van een tijdschrift, dagblad enz.

Redemptoristen, zie Liguorianen.

Redhibitie, terugneming eener gekochte zaak, koopvernietiging of ontslag.

redigieren, in orde brengen, naar eisch inrichten en in 't. licht geven, den druk bezorgen.

Redite, herhaling.

redoubleren, verdubbelen, met nadruk herhalen.

redoutabel, vreeslyk, geducht.

Redoute, kleine veldschans; gemaskeld bal.

Redres, herstelling, vergoeding.

redresseren, weder herstellen, goed maken.
reducieren, terugvoeren, verminderen, be-
perken; herleiden.

Reductie, reducering, herstelling tot
vorigen vorm, vermindering, b. v. van
het getal traepen; verlagings, ver-
mindering, verkleining; overbrenging
van maten, gewichten en muntten
van een land in die van een ander,
herleiding (in de rekenkunst).

redundieren, overvloeiën, in overvloed
zijn.

reel, merkelyk, waarlyk; geloofwaardig,
dier, zeker (zie ook reaal).

Refactie, korting voor beschadigde
waren.

Refectorium, eetzaal in kloosters en
dergelijke.

Referaat, berichtgenersambt; verslag
bericht.

Referein, zie refrein.

Referendaris, referent, ambtenaar,
die omtrent den inhoud der acten bij

een collegie van justitie rapporteert,
verslag doet of voordraagt.

Referent, berichtgever, aankondiger van
nieuw verschenen boeken of werken.

refereren, berichten voordragen, verslag
doen.

Referte, verwijzing naar, beroep op iets.
reflecteren, terugstralen; nadenken, over-
wegen.

Reflectie, reflexie, terugstraling; weers-
chyn, overdenking, bespiegeling, in-
achtneeming.

Reformatie, leer- of kerkverbetering,
geloofszuivering.

Reformator, hervormer, geloofszuiveraar.

Reforme, omvorming, verbetering; afdan-
king, ontslag (bij militairen).

reformieren, een' anderen vorm geven,
veranderen, verbeteren.

reformisten, in Engeland; voorstanders van de
hervorming van het parlement (reformers) in
Frankryk: van de hervorming van het kistelsel.

reformistisch, wat tot de hervorming

R

ming betrekking heeft, b. v. reformis-
tische banketten of maaltijden, pe-
titiën.

Refractair, weerspanning, ongehoor,
kame.

Refractie, straalbreking.

Refrain, keerregels, keerdoorden, terug
keerend slotvers.

Refugie, uitgeriekene, vluchteling om
't geloof, inzonderheid de Zerefor,
meerden, welke onder Lodewijk XIV.
in 1685 wegens de geloofsvervolgung
hun vaderland verlieten.

Refus, weigerend antwoord; blaauwe
scheen.

refuseren, weigeren, van de hand wijzen.

refüteren, wederleggen.

Regaal, orgelregister, smorwerk, men,
schenstem, ook gastmaal.

Regaal, regale, (meermalst regalia),
koninklijke of volstelijke voorrechten.

regaal, koninklijk.

regaleren, onthalen, vergasten.

regarderen, aanzien, betrekking hebben,
in aanmerking nemen.

Regard, aanblik; aanzien, achting, betrekking.

Regatta, de wedvaart met gondels in Venetië.

Regence, regentschap, rijksbestind geën,
kende de minderjarigheid, afreking,
heid, ziekte enz. van eenen vorst.

Regeneratie, wedervoortbrenging, om,
norming.

regenereren, weder telen of voortbren,
gen; vernormen, op nieuw bezielen.

Regent, heerscher, rijksbestuurder; gods,
huisbestuurder; grootste diamant in eene
vorstelijke kroon, inzonderheid in de
fransche kroon.

Regie, leiding, bestuur; beheer van de,
kere handelstukken met verantwoorde,
lykheid, voor het doen van rekening.

Regime, levensregel, eetregel, staatsbe,
stuur; - ancien regime, de regerin,
gtoestand van den ouden tijd (b. v.
de tijd van de heerschappij der Bour,
bons).

R

三百五十四

Regiment, rijks- of staatsbestuur, groote, troepenafdeeling.
Regisseur, beheerder, tolgaarder, rekenin- gvoerder; tooneelbestuurder.
Register, alphabetisch gerangschikte lijst of bladwijzer; gerechtsboek; acten, boek; orgelschuij; oventrekpat; - register-schip, ingeschreven vaartuij, dat bysondere handelsoordeelen ge- niet.
Registratie, het inschryven van oorkonden of acten.
Registrator, persoon, die de acten nettelijck inschryft.
Registratuur, gerechteljk inschryfboek; berbaarplaats der oorkonden.
registreren, in't register schryven, boeken.
Reglement, verordening, bepaling, voorschrift.
regleren, regelen, rangschikken, voorschryven.
Regredientie, regres, teruggang; woorte

doe veel als recours.
regressief, teruggaand, terugwerkend.
Regret, spijt, berouwen; - à regret, ongaarne.
regretteren, bejammeren; terugwenschen.
régulair, regulier, regelmatig, geregeld;
reguliere troepen, - linietroepen, strandetroepen, - reguliere geeste, lyken, ordegeestelijken of monniken.
regulariseren, het zelve als reguleren.
Regulariteit, regelmatigheid.
Regulator, reguleator, regelaar, rangschikker; bij uurwerken: de onrust, de slinger; voorschrift, richtnoer.
reguleren, regelen, schikken, vaststellen.
regulier. zie regulair
Rehabilitatie, herstel in vorigen stand, staat, eer of aanzien.
rehabiliteren, weder in goeden naam enz. brengen.
Reis, portugesche munt, bevelhebber bij de Turken.
Reis-effendi, tursch rijkskanselier en minister van buitenlandse zaken.

R

三百五十五

Reiteratie, herhaling.

Rejectie, verworping, afwijking.

Relaas, relatie, bericht, verhaal, mededeeling; verkeer, gemeenschap.

relata refero, ik verhaal de zaak, zoo als zij mij verhaald is, zoo als ik ze gehoord heb.

relatief, betrekkelijk, in verband tot.

Relaratie, lozmaking, verslapping, verzachting.

Relegatie, verbanning; -relegeren, verbannen.

relevant, gerelateerd: ter sake dienstig.

Relevatie, ontheffing, bevrijding.

releveren, verlichten, sleispreken, ontheffen; doen uitkomen, verkoogen; afhangen, leenroerig zijn.

Relicta, de nagelatenen of achtergelatenen (gade, medante, kinderen enz.).

Relief, verheven merk-in-marmor, metaal enz.

Religie, godsleer, geloofs- en deug,

denleer; geloofstelsel, geloof; gods, vrucht, godsdienst, gemeenschappelyk, ke godsverering en aanbidding.

religiëus, godvreezend, goddienstig, nauwgezet

Reliquie, overblijfsel, inzonderheid van heiligen.

remarquabel, opmerkenwaardig, aanmerkelijk.

Remarque, aanmerking.

remarquieren, opmerken, maarnemen, gade slaan.

Rembours, remboursement, wederbetaling, teruggave van het gereede uitschot, dekking (van een' missel).

remedieren, merkelpen, genezen, heelen.

Remesse, remise, overgemaakt geld, overzending van geld of missels

Reminiscentie, herinnering; plaatsen in een boek, die een vreemd werk herinneren.

Remis, uitschot van een' betalingster, mijn; afslag.

R

三百五十六

Remise, uitstel; vermindering; ook koets,
kuis: in het spel: kamp-op, onbeslist
gebleven, beest, enkelvoudig verloren;
ook zoo veel als *remesse*.

Remissie, terugzending; toegestane kor-
ting, zoo veel als *remis*; opheffing
van een verbod; het uitblijven, nalaten
(b. v. van eene koorts).

remitteren, terugzenden; weder ter hand
stellen; geld of wissels overmaken;
iets laten vallen of krijtschelden.

Remonstranten, tegensprekers; godsdien-
stpartij der gereformeerde kerk in
Holland

Remonstratie, *remonstrantie*, tegenvoor-
stelling.

remonstreren, tegenverpingsen maken, te-
genwerpen.

Remonte, *remonte*-paarden, aanvulling
spaanen, paarden ter vervanging
van de zulken, die tot de dienst bij
de ruitery onbekwaam worden.

Remotie, vernijdering; ontslag uit een

post, afzetting.

remotis arbitrio, zonder getuigen, in 't
geheim, onder vier oogen.

removeren, wegruimen; afzetten.

Remplacant, plaatsvervanger, inx. in de
krijgsdienst.

remplaceren, vervangen, in eens anders
plaats treden.

Remuneratie, vergelding, belooning.

Renaissance, wedergeboorte, -styl der
renaissance of *à la renaissance*,
meer of min gelukkige vermenging
van den styl der middeleeuwen en
dien der Ouden (in de bouwkunst
enz.), de sedert de 16de eeuw in
Frankryk, opgekomen mode, de toen,
maals heerschende kunstmaak.

Rencontre, ontmoeting, toevallig samen-
treffen; oneenigheid, rechtspartij;
gelegenheid, toestand.

rencontreren, ontmoeten, aantreffen.

Rendant, rekeningvoerder, rekening-af-
legger (*rendant van rekening*).

R

三百五十七

rendèren, opbrengen, afwerpen. (minst).
Rendez. Nodis, afgesproken bijeenkomst, verzamelpplaats; rendez Nodis-riis, geheim bordjeel, stille knip.
Renegaat, geëloofoverdrater, afvallige, inzonderheid een tot Muhameds geloof overgegaan Christen.
Renitent, wederspannige, weerstrever.
Renommie, naam, naam, vermaardheid.
Renommist, nechtersbraas, baldadig twistzoeker, bekkesnijder.
Renonce, het missen of verlaten eener kleur in 't kaartspel, de ontbrekende kleur; ook een afkeerwekkend persoon.
renoncèren, van eene zaak afzien, haar opgeven; in 't kaartspel; niet bekennen, de kleur niet oyspelen.
Renovatie, vernieuwing, herstelling.
renoveren, vernieuwen, verbeteren; een mijsel renoveren, hem vernieuwen, zijn vervaltijd later stellen.
Renseignementen, inlichtingen, opge-

ven der iuterlyke kenteekenen
Rente, jaarlyksche geldinkomsten, die niet de opbrengst van persoonlyke industrie of werkzaamheid sijn. opbrengst van kapitalen, landerijen enz.
Rentenier, die van sijnre renten of inkomsten leeft.
rentèren, renten, renten of interesten opbrengen, minst opleveren.
Renumeratie, terlygbetaling, wederlytgave.
Renunciatie, ontzegging, opgeving, afstand.
renuncièren, het zelfde als renonce, ren.
Renvoi, renvoi, vernijking (in boeken); terugzending.
renvoyeren, terugzenden; afscheiden, ontslaan; vernijken.
Reorganisatie, nieuwe inrichting.
reorganisèren, op nieuw inrichten, eene, andere gedaante geven.
reparabel, herstelbaar, vergoedbaar.

R

Reparatie, reparatiër, herstelling, ver,
goeding, schadeloosstelling.
reparieren, herstellen, verbeteren, weder
goed maken.
repartieren, verdeelen.
Repartitie, verdeling.
repasseren, terugkomen, weder voorbij
gaan of doortrekken; doorloopen,
verbeteren (rekeningen, geschriften
enz.)
Repeal, herroeping, opheffing (inkon,
derheid der nietgerende Vereeniging
van Jerland met Engeland)
Repealers, die partij van het engelsche
parlement, welke de herroeping der
unie van Engeland en Jerland
verlangt.
Repertoire, repertorium, opslag of aan,
wijzingsboek, boekregister, blaffert;
lijst der in een speelsaizoen of mel,
dra op te voeren tooneelstukken.
Repetent, herhaler.
repetieren, herhalen, herkeggen.

Repetitie, herhaling; - repetitie-
logie, slaand stukwerk.
Repet, verlenging, uitster, latere termijn,
respijt.
replizieren, antwoorden, daartegen inb,
rengen.
Replik, tegenantwoord, tegenbescheid.
replieren, weder samenroepen. terugt,
reiken, deinken.
repondieren, antwoorden, overeen komen;
borg blijven.
Repos, rust; - reposieren, rusten, zich
verlaten op iemand.
repoussieren, terugstooten.
Repressailles, zie repressaliën.
Representant, vertegenwoordiger, afge,
vaardigde, op eene staatsvergadering,
volksvertegenwoordiger.
Representatie, vertegenwoordiging,
plaatsvervangning; opvoering van een
tooneelstuk.
representatief, plaatsvervangend, verte,
genwoordigend.

R

representeren, vertegenwoordigen, voorstellen; iets herdoonen, zich voor, doen.

Repressalieu, repressailles, tegenge, held, weerwraak, wraakcoëfening.

Repressie, onderdrukking, stremming, betuigeling.

Reprimande terechtwijzing, vernijgt, door, haling, lange neus, botking.

reprimèren, onderdrukken, betuigelen, verhinderen.

Reprise, herovering, herontonnen prijs, her, haling.

Reprobacie, verworping, tegenberijts.

Reproche, vernijgt, wruking, berisping.

reprochieren, vernijsten, onder den neus wrijven.

Reprodicent, tegenberijtsvoerder.

reprodicieren, weder voortbrengen, tegen berijsten.

Reproductie, wedervoortbrenging, her, stelling van verlorene of beschadigde deelen aan dierlijke lichamen.

reproductief, wedervoortbrengend, heratel, lend.

Reproductiviteit, reproductieve kracht, herstellingsvermogen, inzonderheid van moemen en amphibien.

Reptilien, kradipende dieren.

Republiek, gemeenebest, vrijstaat, in welken het opperst gezag niet bij een erfelijk vorst, berijst, maar van of dit gezag of door eenen geko, sen president, of door een directo, rium en dergl. wordt uitgeoefend.

De republiek kan een aristocratische zijn, wanneer tot de waardig, gheid van regent alleen de door geboorte berloorechten kunnen ge, raken, of een democratische, als het volk, zonder aundien des stan, ds, elken burger tot de hoogste staatsambten mag kiezen, of een aristo democratische, indien de ber, de vorige vormen gemengd zijn.

Republikein, gemeenebest-gekinde, vrij,

R

三百六十一

keiservriend.

republikeinsch, gemeenbestgeend, republi-
gerlyk.

Republiek, echtscheiding

repugnans, afkeerwekkend, hinderlyk,
mislugelyk.

Repuls, afwijking, weigerend antwoord.

Repulsie, terugstooting, afwijking.

repulsief, terugstaotend, terugdringend.

Reputatie, naam of jaam, aanzien, goet-
de naam.

Requies, bede, verzoekschrift, smeek-
klaagschrift.

requiesceren, een verzoekschrift indie-
nen.

Requiem, zielmis voor een overledene;
de muziek daarbij.

Requiescent, onderzoeker, navorscher.

requireren, verzoeken, verlangen, noch-
deren, eischen in rechten; onderzoe-
ken, navorschen; bij-militairen, le-
veringen nodderen of uitschrijven.

Requisiet, vereischte, noodzaakelyke

eigenschap.

Requisitie, het aankouwen, aankopen; op-
wisching der ene regering aan de
andere om grondwettelyke hulpver-
leening; uitschrijving van leveran-
tien; beslag op personen of goe-
deren; onder de vroegere Fransche
republiek: oproeping aan de jonge
lieden tot de krijgadienst.

Requisitoir, eisch van het openbaar
ministerie.

Rescief, zie rescief.

Rescissie, gerechtelyke opheffing op
vermerping (cassatie) van een tes-
tament.

rescriberen, terugschryven, antwoorden.

Rescript, antwoord, bescheid op aan-
vragen, verzoeken, papielyk bevel
of verordening als antwoord op eene
theologische vraag.

Rescriptie, terugschryving; terugschry-
ve last tot inruing of uitbetaling
eener geldsom.

R

Rescriptien, vroeger fransche staats-
schuldbriffjes, gegrond op de nationa-
le domeinen, tot uitselging der assis-
gnaten, gedurende de eerste fransche
republiek ingevoerd.

Reservaat, voorbehoud; het voorbehou-
dene, bedongene.

Reservatie, *reserve*, bedachtenaamheid,
ingetogenheid, achterhouding; nood,
hulp.

Reservatio mentalis, een innwendig voor-
behoud bij beloften of eeden, waart-
door men deze krachteloos of ongel-
dig zoekt te maken.

reservatis reservandis, met voorbehoud
van dat gene, wat voorbehouden moet
worden, met het noodige voorbehoud.

Reserve, zie *reservatio*

Reserve-corps, spaarvende.

reservaren, besparen, negeleggen, voor-
houden, bedingen, vaststellen.

Reservoir, waterbak, vergaerbak; be-
ruarplaats.

Resident, staats-zaakvoerder aan eene bui-
tenlandsche plaats.

Residentie, woonplaats, hoofstad, gewone wo-
blijfplaats van eenen vorst.

resideren, wonen, zijn' zetel hebben, inkon-
derheid van vorsten, ook van notaris-
sen enz.

Residuum, overblijfsel, bedinksel, rest.

Resignatie, afstanddoening van een am-
bit of post; onderwerping aan den god-
delijken wil; zelfverloochening.

resigneren, afstand doen, nederleggen;
wel met gelatenheid in zijn lot schit-
ken.

Res integra, eene nog onveranderde, on-
gedeerde zaak, oude toestand, eene
nog niet besliste zaak.

Resistentie, wederstand, verzet.

Resolutie, besluit, bescheid; vastbera-
denheid

resoluit, vastberaden, onverschrokken,
ronduit.

resolveren, oplossen, ontbinden; beslui-

R

ten, vaststellen, bepalen.
Resonans-bodem, klankbodem van een
klarier, van eene forte-piano.
resonant, weerklinken, naklankend.
Resonantie, weërgalm, naklank.
Respect, achting, eerbied; opzicht, bet,
rekking; - met respect, met verlof
(te zeggen),
respectabel, aanzienlyk, eernaardig,
achtbaar.
Respectabiliteit, achtenswaardigheid.
Respect-dagen, het zelfde als respit-
dagen.
respecteren, eerbiedigen, ontzien; onge-
moed laten; een' missel aannemen
en betalen.
respectief, betrekkellyk, wederkerig,
onderling, wederzijdsch.
respectieus, eerbiedig, vol eerbied.
respiciëren, in aanmerking nemen, op
iets letten.
Respit, zoo veel als reposit.
Respit- of respect-dagen, toegift, na-

of uitstel-dagen, misseluitstel, dat na
den vervaldag van een' missel wordt
toegestaan, ook honneur, favoor en
discretie-dagen. R
Respiratie, het ademhalen, ademen; ver-
ademing, het uitrusten.
respireren, adem halen, lucht scheppen;
kies herstellen, uitrusten.
Respondent, antwoorder, verdediger van
een geleerd theistschrift op hoogescho-
len.
responderen, antwoorden, hervatten, ve-
derleggen.
responsabel, verantwoordelyk, aanspre-
kelyk.
Responsabiliteit, verantwoordelykheid.
responsief, antwoordend, antwoord be-
vattend.
Responsium, goedvinden, antwoord.
Resort, dryfveer, spankracht; dryf-
werk; gebied, rechtsgebied, grondge-
bied of district van eene rechtbank;
vakgebied, b. v. eener wetenschap.

ressortieren, onder een rechtsgebied, tot
eene rechtbank, tot een' bepaalden
merkring behooren.

Ressource, hulp, toevlucht, bestaanmid-
del; plaats van ontspanning.

Rest, overschot; achterstand.

Restant, overschot; achterstallige schuld,
denaar.

Restaurateur, restaurant, hersteller, weder-
oprichter; gaarkok, spijshuis-houder.

Restauratie, herstelling, verbetering;
herstelling eener oude dynastie op den
troon, ind. die der Bourbons na den
val van Napoleon I, verfrissing,
versterking; ook spijshuis, portie-ta-
fel.

resteren, over zijn; achterstallig zijn.

restitueren, herstellen, vergoeden, te-
ruggereven.

Restitutie, herstelling, teruggave, ver-
goeding.

Restrictie, beperking, verkorting;
voorbehoud.

restrictief, beperkend, bepalend, voor-
behoudend.

restringeren, beperken, bepalen, verkorten.

Resultaat, uitslag, einduitkomst; **R**
verricht, opbrengst; eindgevolg van een onder-
zoek.

resulteren; uit eene zaak volgen, voort-
vloeien.

Resumé, resümé, samenvatting, bek-
nopt overzicht, korte inhoud.

resumeren, kort herhalen, samenvatten,
nalezen en goedkeuren.

Resumptie, zie resümé.

Resurrectie, opstanding der dooden; -re-
surrectie-mannen, lykbieren in Eng-
land.

retablissieren, herstellen, weder oprich-
ten.

Retaliatie, wedervergelding.

Retardatie, vertraging, belemmering.

retardieren, vertragen, ophouden, belem-
meren.

Retaratie, kerschutting.

Retenue, de eerste post op de rekening van eenen advocaat, ten blijke, dat hij de hem opgedragene rechtszaak heeft aangenomen.

Reticule, kleine werkkat der vrouwen, ook ridsiculle.

retireren, afdeinken, terugtrecken; van de wereld, van de bezigheden afsien.

retorquieren, terugdraaien, inmands gezegden tegen hemdeeven gebruiken, hem met zijne eigen woorden slaan.

Retorsie, wedervergoeding, tegenwerping; retorsie-recht, het vergoedingsrecht van aangedane beledigingen.

retouchieren, overmerken, verbeteren, de laatste hand aan iets leggen; een schilderij weder opmerken.

Retour, terugkeer; geld- of missel-terugzending; terugvoer van goederen, laden.

retourneren, teruggeeren, terugzenden.

Retractatie, terugneming van zijn woord.

retracteren, zijn woord herroepen.

Retractie, terugtrekking; optrekking (van spieren).

Retraite, aftocht, afsondering van de wereld, toevluchtsoord, nijk- of rustplaats.

Retraite-pensioen, jaarmede voor oude, tot dienst onbekwaam gemornden krijgslieden.

Retranchement, verschaning.

retranchieren, afsnijden, besnoeien; verschanen.

retribueren, wedergeven, vergoeden, vergelden.

Retributie, teruggeve, wedervergoeding.

retro terug, rugwaarts; retroactief, terugwerkend; retrodatieren, den datum terugzetten, retrogradieren, achterwaarts gaan; retrogradief, rugwaartsgaans, teruglopend.

Reunee, wedervereeniging, versoening.

reunieren, herreenigen, versoenen; bijeen komen.

R

reüsseren, slagen, goed uitvallen. te
ren voortkomen.

Reüssite, gelukkige afloop, gewenschte
uitkomst.

revolieren, zich op iemand verhalen de,
gens een uitschot of erne betaling

Revanche, revange, gencegdoening, wraak,
k, tweede spel om 't verlies van 't eer-
ste te herstellen

revanchieren, vergelden, wreken.

Reveille, wektrommel, signaal voor 't
ontwaken der soldaten.

Revelatie, ontdekking, openbaring.

Reveni, inkomen, ~~revenue~~, inkomsten
(renten).

Reverberatie, terugstraling, terugka-
tsing.

Reverbere, straatlantaarn met metaal,
spiegels, gepolijste holle spiegel.

reverbieren, terugstralen, lichtstra-
len terugwerpen.

Reverendissimis hoogeerwaardigste.

Reverentie, ontzach, eerbied, eerbetui-

ging, buiging, reiging

Revers, keerszijde van muntten of medail-
les; tegenspoed; omslag of opslag
van een' monstrok; tegenberijgs, sch.,
wiftelijke tegenbelofte.

reversibel, terugvallend.

Reversibilitet, wederkeerbaarheid, hoe-
danigheid van weder aan den eige,
naar, die er over beschikt heeft,
te vervallen.

Reversee, het terugvallen van een goed
aan zijnen heer.

revideren, doorkien, nakien, herzien.

Revier, in 't Engelsch wat revue in
't Fransch is.

Revindicatee, terugvordering of weder-
bekoming van een eigendom.

Revue, herhaalde doortogte, naktie,
ning, tweede proefblad.

Revisor, onderzoeker, nakienner.

revocabel, wederroepelijk, herroepbaar.

Revocatie, terugroeping, intrekking,
terugnname.

B

三百六十六

revoceren, revocueren, terugroepen.
revoltant, hoogst hinderlijk, ergerlijk.
Revolte, opstand, oproer.
revolteren, in opstand brengen; oproerig
worden.
Revolutie, omwenteling inzonderheid
eene groote, geweldadige wereld-
aard of staatsomwenteling, omver-
storting; omdraaijing.
revolutionair, omwentelingsgekind, op-
roerig eigendunkeljk.
revolutioneren, omwentelen, eene staats-
omwenteling verrichten.
revocueren, zie revoceren.
Revue, monsterring, wapenschouwing; over-
zicht, titel van verskillende tijds-
schriften; - de revue passereren, ge-
monstert, nauwkeurig bekeken of
beoordeeld worden.
Rek, koning; rek apostolicus, apos-
telische koning (van Hongarije),
- rek catholicus, katholieke koning
(van Spanje); - rek christianissimus,

mus, allerkristelijkste koning (van
Frankrijk); - rek fidelissimus, aller-
geloofdigste koning (van Portugal).
R^Rec de chaussée, benedenste verdieping,
gelijkvloers.
Rhabdologie, staafjesrekenkunst.
Rachitis, engelsche ziekte.
Rhapsoden, rondtrekkende volksdan-
gers.
Rhapsodie, verzameld werk, mengelmoes;
rommeldaas.
Rhapsodist, verzamelaar, samenflan-
ser.
Rhetor, redenaar, leeraar der wets,
prekendheid.
Rhetorick, rhetorica, redekunst, leer
der wetsprekendheid.
rhetorisch, redekunstig, op redenaars
wijze.
rheumatisch, met zinkingen bekebt.
Rheumatismus, vloeijing, zinking, ei-
genaardige aandoening van het
celweefsel.

Rhombus, ruit, gelijktijdige scheere vierhoek.

rhythmisch, evenmatig, verommatig, welgeordend.

Rhythmus, naar bepaalde maat- en toonverhouding geregelde rede-gang, evenmatige welluidenheid der rede, klankmaat.

Ricambis, keermisiel, die met protest teruggaat.

Ricochet, het keilen, afkaatsen van een' gerolpen steen op de waterkla, kte; - ricochet-schot, schot, waarbij de kogel herhaalde malen op de aarde of het water afstuit en zich weder verheft.

Ricorso, het zelfde als ricambis.

ridicul, belachelijk, bespottenswaard.

Ridicule, het belachelijke; ook merkhat, merkbeurs der vrouwen (in die betekenis beter *reticul*).

rigide, stijf, strak; scherp, onverbuigelijk, hard.

Rigiditeit, stijfheid, strakheid, ook zoo veel als *rigueur*.

rigore juris, naar gestreng recht.

Rigorismus, te strenge dedeleer, dedelyke gestrengheid.

Rigorist, gestreng dedeleeraar; aanhanger der gestrengere grondbeginselen van het strafrecht.

rigoreus, *rigoureux*, ook *rigoristisch*, gestreng, scherp, onbarmhartig.

Rigrositeit, gestrengheid, hardheid.

rigoureux, zie *rigoreus*.

Rigueur, strengheid, hardheid, scherpheid, - de *rigueur zijn*, volstrekt noodzakelyk, stipt in acht te nemen zijn.

Rijks-insignien, de te Aken bewaarde kleinoodiën van het dnitsche rijk, welke vroeger bij de keizerskrooning gebruikt werden.

Rimboso, het zelfde als *remboirs*, *remboisement*.

Rimesse, zie *remesse*.

repair, *ripensisch*, aan den oever lig-

R

三百六十八

gende of monende.
riposteren, snel en treffend antwoorden,
 dadelyk herdatten.
risant, gervaagd, gevaarlyk.
Riscontro, (meert. riscontri), misse,
 betalingen; aanwysing op missebe-
 talingen
Risico, gevaar, waagstuk.
risiqueren, beter risqueren.
Rispet- of rispit-dagen, het zelfde als
respect of respjt-dagen.
risqueren, wagen, op 't spel zetten; ge-
 naar loopen.
ristorneren, terug-, af- en toeschryven;
 tegen eene vergoeding aftien van
 eene gesloten assurantie.
Ristorno, ritorna, ook storno, terug-
 keer, terugschryving, af- en byschry-
 ven een' post in het grootboek.
Ritornel, herhalings-thema (in de mu-
 ziek); drieregelig italiaansch vol-
 kslied.
Ritorno, zie ristorno.

Ritratta, keer- of herwissel, terugtrek-
 king van een getrokken wissel.
Rituaal, regeling van kerklyke gebrui-
 ken, kerkenorde, kerkenboek; doorge-
 schreden of gebruykelyke ceremonien
 by inlydingen, receptien in geheime
 genootschappen enz.
ritueel, gebruykelyk.
Ritus, overgeleerdgebruyk, insonder-
 heid plicht- of kerkgebruyk.
Rival, mededinger, medevrger, medij-
 nenaar.
ritualiseren, medijveren, om de meerder-
 heid strejden.
Ritaliteit, ijverzucht, medatejgd, me-
 dijker.
Roastbeef, geroosterd, half gebraden
 rindvleesch.
Rob, rolb, ook roob, verdukt vruchten-
 sap of moes, doorgaans met suiker
 gekookt.
Robber, rubber, twee achter elkander
 gewonnenen van 3 partijen; de

R

三百六十九

dubbele partij
Robe, vrouwen-sleepkleed; ambtskleed der
rechtsgelcerden, tabberd.
Robinoocratie, de keerschappij van de ge,
tabberde mannen, van de advocaten.
Robinsonade, avontuurlijke geschiedenis.
Robot, leendienst, zulkte merkzaamke,
den, waartoe tot d'is werre in Beje,
ren, Oostenlyk, Bohemen en Silecië
de onderdanen jegens künne over,
heden en landheeren verplicht wa,
ren.
Roecoco, neouderde, weder mode genlor,
den'smaak, oüderhetsche smaak.
Rodomontade, mindbrekerij, snoerberg.
Roebel, rússische zilver- en papier,
münt, de eerste gelijkt 1 gl. 88 ct.,
de laatste gelijkt 154 cts.
Rogate, de zondag voor Hemelvaart.
Roman, verdichte geschiedenis; avon,
tuurlijke liefdesgeschiedenis.
Romance, ridderlyk noerdal in den
norm dan een lied dargaprookje.

Romaneer, romances, romanschriften,
romanschriften
romances, op de mytke der romans, verdij,
cht; onnatuurlyk, ongelooftlyk.
romanisch, van het oüd-romeinsek af,
stammend, van daar romanische ta,
len, de italiaansche, spaansche, por,
tugesche, fransche, provenciaalsche
ent.; - romanische volken, volken,
die van romensen of gemeengd ro,
meinchen oorsprong dijn.
Romanismus, de v. kath. godadienst,
hare grondstellingen.
Romantiek, romanticismus, de in de
middeleeuinen geldende en door nie,
uiteru dichters weder opgemaekte
smaak.
romantisch, in den geest en smaak
der christelyke middeleeuinen en
der nieuwle volkspoëty en kunst;
dichterlyk schoon, schilderachtig,
verrukkelyk, wonderschoon.
Ronde, omgang, rondgaande macht;

R

rondedans; rondgedang; - à la ron-
de, in een' kring rond; ook eene
soort van biljartspel.

Rondeau, rondeel, rondgedang, dicht- of
mixiekstük met. referen.

Rondeel, rond buitenwerk, ronde sterke
toren; ingesloten vlakke.

Rongeanismus, het zelfde als Duitsch-
Katholicismus, (zie op Katholijken).

Roob, zie rob.

Roomsch-Katholijken, zie Katholijken.

Rospj, oostindische goud en zilvermunt,
in goud = 18 gl. in zilver van verschie-
lende waarde (tusschen 60 en 120 cents).

roquieren, in 't schaakspel: den koning
met het kasteel doen vermisselen.

Rosette, rozet, roosvormig sieraad; een
van onderen plat en van boven hoekig
geslepen diamant.

Rosinant, het paard van Don Quixote,
slecht paard, knol.

Rostolnik, in Rusland die genen, melk
ke niet tot de orthodoxe grieksche kerk

hooren.

Rosmarijn, ook rosemaryn, zeedaiv (be-
kend, verriekend gewas).

Rostbeef, beter roastbeef.

Rostraal, beter rastraal.

Rotatie, raderloop, omdraajing, beweging
om de as; dagelijksche beweging der
aarde enz.

Rotonde, zie rotunde.

Rotulatie, het ordelijk bijeendoegen en
samennaaien van schriftelijke stuk-
ken.

rotulieren, acten naar volgorde teekenen
en samennaaien.

Rotunde, rotende, rond gebouwt van bui-
ten en binnen.

Roturier, burgerlijk, onadelijk persoon;
- en roturier, burgerlijk, boersch,
gemeen.

Roué, eigenlijk eengeradbraakte of die
waardig is geraadbraakt te worden;
vloornaam losbol, galant wellusteling

Rouge et noir, rood en zwart (een knol

R

spel met ballen en kaarten).
Roulade, iets opgerold; opgerold kalfs-
leesch; in de mikkiek: toonval, toonlooper.
Rouleau, rol, rolstuk, rolgordijn.
rouleren, omloopen, in omloop of gang,
baar zijn.
Roulette, rolschijf; kansspel met balletjes.
Rout, talrijk engelsch avondgezelschap,
praal-, thee speelgezelschap
Route, weg, rijweg, straatweg; tocht,
koers.
Routine, waardigheid, dluigheid door ge-
durende oefening of behandeling ver-
kregen; slecht, slender.
routinieren (zich), zich waardigheid in iets
bijbrengen.
royaal, koninklijk; -royaal-papier, zeer
groot papieroort.
Royalismus, koningsgezindheid.
Royalist, aanhanger van de partij des
koning.
royalistisch, koningsgezind, konin-
klijk.

royeren, zie royeren.
Roset, zie rosette.
Rubber, zie robber.
Rubriek, afdeling, klasse, soort; opsch-
rift, bordenschrift.
Rudimenta, spraakkunst, eerste gronden
der taal.
Rudimenten, aanvangsgronden, eerste
onderricht.
Ruditeit, ruïtheid, onbeschaaftheid, lom-
pheid.
Ruïne, ondergang; verwoesting, puin,
hoop, sandal, overblijfsels, wrakken.
ruïneren, verderven, vernocsten; ten. gron-
de helpen.
Rum, suikerbrandvijn.
Ruminatie, herkaaiuing, herhaalde over-
denking.
ruminieren, herkaaiuen, mikken en wegen.
Rumoer, verrard geraas, gejoel; gerucht.
Runen, oude rechtlijnige letters der ge-
rmaansche volkeren.
Ruptuur, breuk; vredebreuk, vried,

R

三百七十二

schapoklove.

ruraal, landelyk, boersch.

Rùssinen, een slawische volkstam in Gallicië, Noord-Hongarije, Podolië, Volhynië, enz. ook Rùthenen geheeten.

Rùsticiteit, boersheid, onbeschaaftheid. rùstiek, boersch, landelyk; plomp, onbeschaafd.

Rùthenen, zie Rùssinen.

Rùtscher, in de muziek het zelfde als galop.

S.

S. of St. of Set. beteekent Sint, Saint, San, et, heilige.

s. op recepten beteekent signa of signetur, teken het of het worde geteekend

s. beteekent scilicet, namelijk; ook sculp, scit, hij heeft het gegraveerd.

S. D. G. beteekent solì Deo gloria, aan God alleen de eer.

s. e. of s. e. c. beteekent salvo errore cal, cilli, met voorbehoud van eene mogelyke rekenfout; ook: zonder fout in 't rekenen.

S. P. beteekent salvo titulo, met voorbehoud des titels.

s. v. bet. salva venia, met verlof gezegd.

s. v. v. bet. sit venia verba, men verigijne het woord, met verlof gezegd.

Sabbath, rustdag, vierdag, bij de Joden de Zaterdag.

Sabieren, nedersabelen.

S

三百七十三

sacerdotiaal, priesterlijk.

Sacra, heilige zaken, heiligdommen.

Sacrament, christelijke godsdienstple,
eetigheid, genademiddel [in de Prote-
st. Kerk zijn er twee: de doop, en
het avondmaal; in de Kath. Kerk
zeven: de doop, de communie of het
avondmaal, het vormsel, de be-
te (biecht en absolutie), de priester,
wijding, het huwelijk en het la-
tste olie].

sacramentieren, de sacramenten toedienen; vloeken.

Sacredien! (gemeen vloekwoord).

sacriëren, heiligen, wijden; kalfen; ook vloeken.

sacrificieren, offeren, opofferen.

Sacrificie, offer, offerande.

Sacrilegie, heiligschennis, kerkroof, he-
schending.

Sacristij, kerkgereedschapskamer, keukekamer.

Sadduceërs, oud-joodsche secte, die de
opstanding en de onsterfelijkheid
der ziel loochende, aan engelen no-
ch geesten geloofde, maar in hare zeden

gestreng en onberispelijk was.

Saxiaan, zoo veel als Marokijn.

Saga, sage, volksverlevering, legende.

Sagaciteit, scherpzinnigheid, navorsch-
ingskracht.

Sage, zie saga.

saillant, vooruitstekend, in 't oog val-
lend.

Saint (verkort St.), heilige, b. v. St.

Petrus; — Sainte (verkort Ste.),

heilige, b. v. Ste. Marie.

Saint — Simonismus, zie Simonismus.

saisiëren, grijpen, vatten; in beslag
nemen.

Saison, saisoen, jaargetijde, badtijd; ook

de duur van de mikale winterver-
makelijheden eener hoofdstad; — de

saison, van pas; — hors de saison, ten
onpas.

Sal — ammoniak, zie Salmisk.

salariëren, bezoldigen, eene jaarmedde
geven.

Salair, salair, jaarmedde, bezoldiging.

S

Soldieren, rekeningen opsluiten, veropenen,
eene schuld uitdelgen, betalen.

Saldo, rekeningsoverschot; afsluiting der
rekening (Saldering); in saldo blij-
ven, nog schuldig zijn; — per saldo
of pro saldo, als overschot van de vo-
rige of laatste rekening.

Salificatie, zoutvorming.

Saline, zoutmerk; zoutmijn; zoutziederij.

Salische wet, de oudste verzameling van
Duitsche wetten uit de 5 de eeuw van
de Saliers of salische Franken, een vol-
kstem aan de grenzen van Aenegou-
men en Brabant. Merkwaardig is het
62 ste art., volgens het welk bij Sal-
sche goederen (de zulken die de Sal-
sche Franken in Gallië en het tegen-
woordige Frankrijk veroverd hadden) de
dochter van de erfenis uitgesloten was,
en. Later maakte men in Frankrijk
daarvan de toepassing op de kroon-
zelve, en in den jongsten tijd werd in
Spanje de Salische wet opgeheven.

Salische goederen, zijn dus de doodanige,
die alleen op mannelijke erfgenamen
overgaan.

Salmiak, verkorting van sal-ammonia,
cum, zoutzuur, vliechtig loogzout.

Salon, groote zaal, gezelschaps-zaal
zaal van tentoonstelling.

Salop, morsige vroom, slons, totabel; ook
een vrouwenmantel, hijs- of oektend,
kleed.

Salpeter, salpeterzure potasch, een mid-
delzout, uit sterkwater en planten,
loogzout bestaande.

Salto, sprong; — salto mortale, doodelijke
sprong, te groot waagstuk.

Salubritet, gezondheid, inzonderheid van
de lucht.

salieren, groeten, eer bezyden.

Salutatie, begroeting, groet.

saluteren, begroeten, verwelkomen, inkon-
derheid op militaire wys, ook met ka-
nonschoten.

salva, salvo, salvis, met voorbehoud,

S

三百七十五

zonder benadeeling, behoudens, — *salvo approbatione*, onder voorbehoud van de goedkeuring; — *salvo errore*, of *salvo errore calculi*, verkort *s. l.* of *s. e. c.*, zie ald.; — *salvo honore*, behoudens de eer, met verlof gezegd; — *salvo meliore*, behoudens het betere, met onderwerping van betere inzichten; — *salvo venia*, met verlof; — *salvo jure*, zonder schade van zijn recht; — *salvo titulo* (*S. T.*), zonder nadeel of met voorbehoud des titels; — *salvis exceptionibus*, met voorbehoud van de aanmerkingen of wederleggingen; — *salvis omissis*, met voorbehoud van het overgeslagene of vergetene.

Samaar, deftig vrouwen'engewand.

Samum, sammoem, verstikkend hete wind in Akië en Afrika.

sanae mentis, met of bij gezond verstand.

Sanbenito, martelaarshemd, geel beschilderd hemd, waarin de slachtoffers der inquisitie worden verbrand; ook kulk eene mits.

o sancta simplicitas! o heilige eenkoldigheid!

Sanctie, bevestiging, vaststelling; toekening der kracht van wet.

Sanctificatie, heiliging, heiligspreking, zing.

sanctificeren, heiligen, heilig spreken.

sanctioneren, heilig en onschendbaar maken, bekrachtigen, goedkeuren.

Sanctuarium, sanctuaire, heiligdom; onschendbare plaats, vrijplaats.

Sanctum officium, eig. heilige bediening, de inquisitie (zie ald.).

Sandalen, lind- of snoerdolen, oost-indisch schoeisel.

Sandarak of sandarak, witte hars, die, tot poeder gebracht onder anderen dient om de plaats van uitgeschrapte wonden weder beschrijfbaar te maken.

Sangfroid, koudbloedigheid, bedaardheid.

sanguineus, bloedrijk, volbloedig.

sanguinisch, bloedrijk; levendig; licht vatbaar voor vreugde en smart.

Saniteit, gezondheid, welstand, welbevinden.
Sans, zonder; — *sans cérémonie* of *sans compliments*, zonder omslag of plichtplegingen.
Sansculotte, broeklooze, voormalig aanhanger der gepeupelregering of der ultra-democraten in Frankryk.
sans doute, zonder twyfel.
sans façon, zonder omstandigheden; als hoofdwoord. een lomperd.
Sanskrit, oude taal der Hindoes of Brahminen, in welke de indische wetboeken en poëzijen geschreven zijn.
sans prendre, zonder te nemen, d. i. spelen zonder kaarten te koop en te ruilen, solo.
Sans-souci, zonder zorg; naam van een koninkelyk lustslot by potsdam.
Santé, gezondheid; ook een gezondheidsgedel; — *à votre santé*, op úwe gezondheid.
Sappeur, zie *sappeur*.
Sapientia *sat*, voor den nykte genoeg.
Saponificatie, zeepvorming.

Sappeur, loopgraver, maker der onderaardse gangen (*sappes*).
Sarabande, spaansche ernstige dans.
Saracenen, oosterlingen; Muhamedanen, Turken, Arabieren; oneigentlijk: uitwe, onhandige, verwoestende troepen.
Sarcasme, konend gelach; vinnige spot, bitter gezegde.
Sarcastisch, bitter, bytend, scherp hekelend.
Sarcophaag, doodkistvormig grafteeken.
Sardonische lach, gebrongen, bittere lach, spotgelach.
Sarras, groote sabel, hoindegen der cavallerie.
Satelliet, waachter, trawant; ondergeschikt persoon, die een voorname als zijne schaduw volgt.
Sater, zie *satyr*.
Satijn, atlasachtige zijden stof.
Satyre, *satyre*, hekelschrift, spotschrift.
Satiricis, spotter, hekeldichter, spotschriftschryver.
Satirisch, spottend, bytend, hekelend.

S

三百七十七

Satisfactie, genoegdoening, schadeloos,
stelling.

Satrap, perzisch landvoogd; overmoed,
zig en heerschkechtig mensch.

Saturatie, verdooving (in de scheikun-
de).

Saturnus, god des tijds.

Satyr, sater, veld- of wouidgod met bok-
kopooten; zinnebeeld der grofdinnelij-
ke menschennatuur.

Satyre, zie satire.

Sauce, sais, vloeibaar toevoegsel der spij-
zen.

Saucis, saucisfe, saucisfon, kleine bra-
adworst; lange lederen zak met kruid gevuld,
waaraan eene lont wordt bevestigd, om
zoo eene mijn aan te steken.

Sauy-condiit, vrijgeleide, geleid-brief.

Sauve-garde, veiligheidsmacht, bedek-
king.

Sauveren, redden; besparen; — sauve
qui peit, redde zich wie kan.

Savanna, groote grasvlakte of bosch,

meide in N. Amerika.

Savoir-faire, geschiktheid, bedreven-
heid.

Savoir-vivre, levenswijze, levens-
kunst.

Savonnette, zeepbal, waschbal.

Savonniere — tapijten, tapijten met fla-
neelachtige en levendige kleuren.

Savouirien, smaken, proeven, met bij-
zonderen smaak en graagte niet-
tigen.

Savoyard, savoyer, kleine schoorsteen,
veger, liedjesdancer enz.; ook een
onhebbelijk mensch.

Sbirre, gerechtsdienaar, politie-
bedien-
de in Italië.

Scabieus, schurftig, schurftachtig.

Scale, ladder; toonladder; gradenschool

Scalp, hoofdhuid, behaarde schedelhuid.

Scalpel, ontledmes met vaststaand lem-
men.

Salperen, de huid met het haar van de her-
senpan trekken, gelijk de noord-ameri-

S

三百七十八

kaansche wilden kunnen vijanden ple-
gen te doen.

scandaal, scandalets, die schand—

Scandinavie, Denemarken, Noorwegen
en Zweden.

Scaphander, hemkleed, hemgordel

Scapulier, schouderkleed der v. kath. oo-
dsgeestelijken; ook rodekraan.

Scarabeën, kerers. kerersteinen.

Sernamoische, kansworst, grappenmaker

Scarificatie, het kopenketten, kop-
pen.

Secler, skelot, geraamte, beenderge-
boin.

Scène, tooneel; schouwtooneel, schou-
winning; voorraal; tafereel.

Scepter, scepter, koningstaf.

Scepticismus, twijfelleer, twijfelacht-
tige.

Schaak, schaakspel. koningsspel; —
schaak geven, den koning nood-
zaken zijne plaats te verlaten;
schaakmat, de koning is ingeslo-

ten, overwonnen; ook voor: afgem-
nt, krachteloos, oedop; — schaak-
pat, de koning moet gespeeld wor-
den en kan geene vrije ruit ren-
den

Schabrak, sierlijk paardbedek, Zade-
dek.

Schach, schah, sjah, koning (van
Perzie)

schackeren, handelen of negotie drij-
ven; woekeren.

Schako, beter skako.

Schomes, joodsch kostver en klokke-
nist.

Schandaal, ergernis, aanstoot, opsp-
raak.

Schandalets, schandelijk, aanstoot-
lijk.

Schandaliseren, ergernis geven; ook
belatteren.

Schapska of chapska, die chapska.

Scharlaken, vuurroode kleur; ook
huidziekte.

S

三百七十九

Scheerensloot, vaartuigen, die aan de
Zweedse kusten de schepen bij het
sinnenloopen voor de scheeren
of klippen beveiligen.

Scheik, scheikh, sjeik, oudste onder-
beverhebber ener arabische horde.

Schelet, zie scelet.

Schema, voorbeeld, model, schets, ont-
werp.

Scepter, zie scepter.

Scherif, zoo veel als emir.

Schibboleth, herkenningswoord, wacht-
woord, parool (eig. zoo veel als:
korenarr).

Schisma, scheuring, kerk- of geloofs-
scheuring.

Seismaticus, scheurmaker, geloofsver-
deeler.

Schlem, zie slum.

Schoener, zie schooner.

Schofel, onvoldig, nergens toe delij-
gende.

Scholarch, schoolbestuurder, school-

opziener.

Scholastiek, schoolleraar, schoolwijsheid.

Scholien, geleerde uitleggingen op grie-
ksche en latijnsche schrijvers.

Schooner, schoener, smal, klein twee-
mast-vaartuig.

Schorpioen, kreeftachtig kerfdier met
geleden staart.

Schraffieren, schaduwlijnen trekken
of grifferen.

Schradionniëren, om dik houten, ook
snoeren.

Seilicet (verkort sc.), namelijk, te me-
ten; denk eens!

Sirocco of sirocco, drooge, heete zuid-
oostenwind, inbonderheid in Ita-
lië.

Seonto, zoo veel als disconto.

Secontreren, res — en discontreren,
met elkander afrekenen, ook do-
or aanrijdingen of wissels ver-
effenen.

Seontro en rescontro, discontre, me,

S

三百八十

derijdsche veroffening afrekening
van schuld en vordering.

Scorbitt, tandreescobiderf, scheur,
blik blaauw schiut.

Scriba, schrijver, secretaris.

Scribent, schryver, samensteller van
een merk.

Scriptuur, scriptura, schrift, gesch,
rijs.

scrophuleus, met klieren bekebt, kru,
pachtig.

Scrupel, apothekersgewicht, gelijk
1, 30625 michtjes; ook zoo veel als
scrupule, naauwgezetheid van gong,
ten.

scrupuleus, angstvallig, al te naauw,
gezet

Scrupulositeit, scrupuleusheid, beden,
kelijkheid, angstvalligheid, te groot,
te naauwgezetheid.

scrutinieren, ditroschen; stemmen in,
samelen.

Scrutinium, onderzoek; stemmenver,

hameling en daardoor beriekte
keels.

Scudo (meerr. scudi), italiaansche
waard van verschillende waard,
de.

sculpsit (afgekort sc of sculps.),
hij heeft het gegraveerd.

Sculptuur, beeldhouwkunst; beeld,
houwerk, beeld- of snijwerk.

Scylla, gevaarlijke klip bij Messina;
dreigend gevaar.

Scapoyt, die Sipoyt.

See, sect, zekere kostelyke wijn uit
Spanje, Italië end., hoete wijn.

seceren, snyden, ontleden, opensnyden
(lyken).

Seclesie, uitsluiting.

Secund, tweede; second—lieutenant,
tweede luitenant.

Secundano, helper, kamp- of dielge,
tlinge; ondermeester.

Secundair, seconde, end.; die secidre,
d—.

S

三百八十一

secourireren, helpen, bijstaan, bijspringen.

Secours, hulp, onderstand, ontzet.

Secret, geheim gemak; geheim; geheimdegel van een vorst.

Secrétaire, schryfkast; bekend stuk huisraad.

Secrétairie, secretarie, geheime kanselary, schryfkamer, inzonderheid die der stedelijke regering.

Secretariaat, geheimschryversambt.

Secretaris, geheimschryver; schryver, afschryver.

secreteren, geheim houden, verbergen.

Secretie, afzondering, af- of uitscheiding van lichamelijke vochten.

Sect, zie sec.

Sectaris, aanhanger eener secte.

Secte, partij, aanhang, geloofspartij.

Sectie, chirurgische insneede; lijkepening; steensneede; afdeeling in

een boek; rijk eener stad; bij de militairen de helxt van een peloton.

seculair, honderdjarig; wereldlyk, niet geestelyk.

Secularisatie, verwereldlyking, verplaatsing uit den geestelyken in den wereldlyken stand; onttekening van geestelyke bezittingen.

seculariseren, wereldlyk maken, ontwyden, een geestelyk goed in een wereldlyk veranderen geestelyke goederen intrekken.

Secunda, tweede schoolklas; secunda - wissel, tweede wissel.

secundair, secondair, de tweede plaats innemend, ondergeschikt, afhankelijk.

Secunde, seconde, zestigste deel eener minuut; 2 de toon na den grondtoon; 2 de stootmanier in 't scherm.

S

三百八十二

secundären, helpen, bijstand verleenen,
tot getuige dienen; in de toonkl.
nst. de 2de stem zingen of spelen.
Securieren, verzekeren, in veiligheid
stellen.
Securiteit, zorgeloosheid, onbevreesdheid,
gewisheid, zekerheid, gewetenrust.
Secur, zeker, onbekommerd, vast ver-
trouwend.
Sedecimo, boekformaat, waarbij het vel
16 blaaden of 32 bladzyden heeft
(16°).
sedentair, die een zittend leven leidt,
of, zittend werk verricht.
Sedes, zetel, woonplaats; — sedes ap.
ostolica, pauslyke stoel.
Sedimet, bezinksel, neerslag.
Seditie, oproer, muiterij.
seditiëus, oproerig, onrustig muitend.
Seductie, verleiding, verlokking tot
het kwade.
Seduisant, verleidelijk
Seigneur, sinjeur, heer, gebieder.

Seigneurie, heerlijkheid.
Sejour, verblijf, ophoud.
sejourneren, zich ergens ophouden,
vertoeven, vernijlen.
Sekse, zie setis.
Seladon, verliefd herder, smachtend
minnaar; heegroen.
selah: let op. (in de psalmen).
select, uitgelezen, uitverkoren.
Selene, maangodin.
Seleniet, maanbemoner; ook moscovisch
glas, kunstmatig gips.
Semester, half jaar; — semestraal, half-
jarig.
semi, half.
Semilov, zie similor.
Seminarie, kweekschool, voorbereiding-
school, inzonderheid voor r. kath.
priesters, voor volksonderwijzers.
Seminarist, leerling op een seminarie.
Semitische talen, talen der oostersche
volken, die van Sem afstammen, in-
zonderheid de hebreëwsche, syrische,

chaldeïsche, arabische taal en
semper, altijd, immer; semper idem, altijd
de zelfde.

Sempiterniteit, bestendige duur, eeuwig-
heid.

Senaat, raad der Ouden; stadsraad;
staatsraad.

Senateur, senator, raadslid.

Senatus consultum, raadsbesluit.

Senior, de oudere.

Senioraat, ambt en waardigheid van
oudeste, opvolging naar ouderdom;
voorrecht des oudsten bij erfenissen.

Sensatie, zinnelijke gewaarwording; in-
druk, opzien, beweging, gisting.

sensibel, voelbaar, tastbaar, duidelijk, ge-
voelig, teer, aandoenlijk; erkentelijk, dan-
kbaar.

Sensibiliteit, voelbaarheid, prikkelbaar-
heid; lichtgeraaktheid; erkentelijkheid.

sensitief, zinnelijk; met zinnen begaafd,
voor gewaarwordingen vatbaar.

Sensualisme, zinnelijkheid, zinnelijk

aanschouwingsvermogen.

sensueel, zinnelijk, wellustig.

Sententie, meening; uitspraak, zin- en
redespreuk, kernspreuk; inzonder-
heid rechterlijke uitspraak, vonnis.

sententiëus, spreukrijk, spreukmatig;
kernachtig, bondig.

Sentiment, gevoel, gewaarwording; gevoe-
len, oordeel, denkwijze.

Sentimentaliteit, sentimenteelheid, ge-
voeligheid, overgevoeligheid, neiging
of aanleg tot zedere en overspan-
nen gevoelens.

sentimenteel, gevoelvol, overdreven ge-
voelig.

sentinelle perdie, verloren of bitenste,
verst geplaatste schildwacht.

separaat, afgezonderd, op zich-zelf,
bijzonder.

separabel, scheidbaar, afscheidelijk, on-
bindbaar.

Separatie, scheiding, oplossing, ontbin-
ding; echtseiding.

S

三百八十四

separatief, afzonderend, scheiding beken-
kend.

Separatisme, afzonderingsgeest in sta-
ats- of geloofstaken.

Separatist, afgescheidene, die zich af-
zonderd van zijn kerkgenootschap.

separatistisch, naar de wijze der afge-
scheidenen.

separeren, scheiden, afzonderen, verde-
elen.

septentrionaal, noordelijk.

Septime, de 7de toon van een octaaf
Septuagesima, de 9de zondag voor pas-
chen.

Septuaginta, zeventig, van daar de be-
naming der grieksche oversetting
van het Oude Testament, door 72
geleerde Joden te Alexandrië, 200
jaar voor Christus geboorte.

Sepultuur, begrafenis, beaording.

Sequela, gevolg, voort, trof.

Sequelen, de gevolgen.

Sequens, het volgende; — sequentie, vol-

gorde, reeks.

Sequester, gerechtelijk beslag op een g.,
oed.

Sequestratie, sequestrering, gerechtelijke **S**
beslaglegging op een goed en het be-
heer daarvan door een van rechtswe-
ge aangesteld' persoon, die sequestra-
tor heet.

sequestreren, een bedruid goed gerechtel-
ijk in beslag nemen en het aan een
derde ter bewaring of bekeer overge-
ven.

Seraphijn, zie seraph.

Serail, paleis der turksche keizers.

Seraph, serafijn, vuur- of lichtengel,
hoogere geest.

Seraskier, turksch opperveldheer.

Serbet, z. sorbet.

Serenade, avond- of nachtmusiek, iemand
d ter eere onzer zijne vensters gebracht.

Serenissima, doorluchtigste, titel eener re-
gerende vorstin.

Serenissimus, doorluchtigste, titel van

een regerende vorst.
Sergeant, eerste onderofficier bij het
voetvolk; waaktmeester.
Sergeant-majoor, eerste onderofficier
eener compagnie; opperste waaktmeester
in eene vesting.
Sergie, lichte gekleurde wollen stof.
Serie, reeks, rij, getallenreeks.
seriëus, seriëusment, ernstig, statig, na,
drukkelijk.
Sermon, rede, preek, langwylige, droge
voordracht; vermaning; b. v. bedse,
rmoenen.
Serpent, slangvormig gekromd blaas-
instrument.
serpentèren, kronkelen; slangsgewijs
sich bewegen.
Serpentijn, oud stuk geschiet, veld,
lang; slangsteen slangachtig
gevlekte talksteen.
Serpentist, slanghoornblader.
Servante, dienares, meid; ook een st,
el voor kappen, borden en d. aan,

richttafelde; — servanten, bedienen,
den.
Servet, tafeldoek, vinger- of monddoek.
Service, servies, dienst; dischgereeds,
chap, theegoed. S
serviel, slaafsck, laag; al te getrouw
(b. v. vertaald).
Servies. Zie service.
servilismis, de slaafsche denkwijs, die
elke vrije vliëkt van den mens,
chelyken geest, de vrijheid van den,
ken, van gelooven en in 't algeme,
en elke politieke vrijheid met den
naam van roekeloosheid, goddeloos,
heid, bestempelt, en daarin een re,
volutionair streven liët.
Serviteur, dienaar, bediende; bliiging.
Sertuut, dienstbaarheid, dwang; bezwaars,
last, dien de beërter van eenig go,
ed sich moet laten welgevallen,
erfdienstbaarheid.
Sesjie, hitting, inkonouderheid gerecht,
hitting.

Seton, hairsnoer (ter afleiding van lichaamsvochten).

sever, gestreng, barsch, stuursoch, on-, verbiddelyk.

Severiteit, ernst, gestrengheid, hardheid.

Sevigne, kaakspeld, bortschild der dames.

Setagenarius, zestigjarige.

Setagesima, 8ste zondag voor paschen.

Setangulum, heshoek.

Setant, hoogtemeter, 6de eens cirkels (60 graden).

Sette, desde toon van de toonladder.

setiaal, setijcel, het natuurlijk geslacht beteekend en betreffend.

setiaal systeem, rangschikking der planten volgens hare geslachtsdeelen (van Linnéus).

Setus, sete, natuurgeslacht, künne; inw. de vrouwen.

Shawl, groote omslagdoek der vrouwen.

Sherif, engelsch landrechter.

Shire, engelsch graafschap.

Sibylle, waarzegster; — sibyllijnsch of sibyllinisch, voorspellend.

sie! loo! ei! dus staat er woordenlyk.

sideraal, siberisch, de sterren betreffende, daartoe behoorende.

Siderographie, kunst van op staal te graveren.

Sierra, bergketen, gebergte.

Siesta, namiddagslaapje, dutje.

Sieur, heer, grondeigenaar.

siffleren, fluiten; uitfluiten; — siffler, uitfluiter.

Sigaar, beter cigaar (Z. ald.).

Sigillum, zegel; loco sigilli (verkort L. S.), in plaats van het zegel.

Signaal, teeken, leide, wachtwoord, se, in, parool.

Signaloment, persoonsbeschrijving (in passen enz.).

signalieren, signaliseren, iemands sig.

nalement opgeven; door teekens beris-
kten of aanduiden.

Signatuur, merking, onderteekening;
brieffje aan de artsenijleschjes.

signeren, teekenen, bestempelen, onderte-
kenen.

Signet, handzegel, cochet, briefsluiter.

Significatie, beteekenis; gerechtelijke aan-
zegging.

significatief, aanduidend, vol beteekenis.

significeren, aanduiden, te kennen ge-
ven, aanzeggen.

Signora, vrouw, gebiedster; — signore, he-
er, gebieders.

silentiëus, korig in woorden, dwijgend,
stil.

Silentium, stildwygen; als uitroep: s-
til! ook een hazardspel.

Silhouette, schaduwontrek, schaduw-
beeld.

silhouetteren, in schaduwbeeld voor-
stellen.

Silvester-avond, de laatste wond van

het jaar.

Similar, schijnzeld, halfgeld.

Simonie, roeket of winst met geeste-
lijke ambten.

Simonisten, aanhangers der leer van
den franskens graaf St.-Simon, of
van het.

Simonismus, de leer van een niet in po-
litiek godsdienststelsel, dat onder
anderen de afschaffing van al de
voorrachten der geboorte, de gelijk-
heid der beide sekren, de gemeen-
schap van goederen enz. ten ge-
ondslag had.

Simpel, eenvoudig, kunsteloos; onnoo-
zel.

Simpliciteit, eenvoudigheid, ongekin-
steldheid; onnoozelheid, domheid.

Simplificeren, vereenvoudigen.

Simulatie, nabootsing, veinderig, val-
sche vertooning.

Simuleren, voorgeden, weinden, zich
gelaten alsof enz.; gesimuleerde

koop, schijnkoop; gesimuleerde prijs,
coüvant, opgave der prijzen, Zoo
als die vermoedelijk op zekeren tijd
zullen zijn.

simultaan, gelijktijdig, gemeenschappelijk
Simultaneïteit, gelijktijdig aantijn, ge-
lijktijdigheid.

sincer, oprecht, ongeveinsd, onverval-
st.

Sinceriteit, oprechtheid, goede trouw,
openhartigheid.

Sinecure, ambt zonder ambtsbedig-
heid, kerkelijke bediening zonder da-
araan verbonden bedigheden.

Singulariteit, Sonderlingheid, eigena-
ardigheid.

Singulier, ongemeen, wonderlijk, del-
zaam.

Singeur, het zelfde als seigneur.

Sipoy, naam van de troepen infan-
terie der engelsche oost-indische
compagnie, uit de inboorlingen, ge-
vormd.

Sir, heer, Mijnheer.

Sire, titel, waarmede men eenen ke-
izer en koning aanspreekt.

Sirene, Seonymph, bekoortlijke verlei-
ster.

Sirenendang, lixelyk, verleidelijk
gedang; eenederstaanbare lokstem
der verleiding.

Sirocco, Die scirocco.

Sisteren, tegenhouden; Sich laten zin-
den, verschynen.

Situatie, ligging, stelling, stand,
toestand.

Situieren, stellen, leggen, plaatsen.

Sjerp, lijfgordel, officiers-dienstgor-
del.

Sjak, Die schack.

Sjeik, Die sheik.

Skalden, oude volksdichters van
Scandinavie.

Skelet, Die selet.

Slam, slem of schlem, in het rithis,
tspel; al de slagen.

Slaven, Slavonen, een europesche volk,
kstem, Polen, Rusfen enz.

slavisch, slavonisch, tot dien volkst,
am behoorende, b. i. slavische talen
en.

slam, lie slam.

Smak, soort van éénmast-koopra,
ardyschep.

Smalt, kobaltglas, smeltblauw, bla,
aunvern.

Smaragd, groene edelsteen.

Smergel, zelfstandigheid tot slijpen
en polijsten, amariil.

sober, matig, nüchteren; bedonnens;
bescheiden.

Sobriëteit, matigheid, nüchterheid.

sociaal, geselschappelijk, maatschap,
pelijk.

sociabel, gezellig, verenigbaar.

Socialismus, maatschappij-stelsel;
nieuwe secte, die de maatschappij
hervormen wil op den bibbelen
grondslag van de gemeenschap des

arbeids en de erenredige verbeeling
van de opbrengst.

Socialisten, aanhangers van dat he,
vormingstelsel.

sociëren, geselschappelijk verbinden.

Sociëteit, geselschap, vereeniging, ge,
nootschap.

Soda, Soditasch, aschloot.

Souir, liester.

sofa, lie sofa.

Soi disant, zich noemende, doogena,
amb, genaamb.

soigneren, zorgvuldig gadeslaan of
behandelen.

soignets, zorgvuldig, bedorgd, op let,
teno

Soince, arond. arondgeselschap.

soit! het zij Zoo! goed!

soja, japansche boonensoort, mel,
ker meel in plaats van boter
bij de spijden gebruikt wordt.

Solair-mikroskoop, Sonne-mik
roskoop.

Sola misfel, enlele misfelbrief, die
voor geen anderen gevolgd wordt.
Soldaat, krijgsman, die voor solde,
dat is voor betaling, dient, een
soldenier, soldenier
Soldatesk, op soldatenmanier, naar
krijgsmanswijze.
Solderen, met gesmolten metaal aan,
een hechten of dicht maken.
Solemneel, plechtig, plechtstatisch, fe,
stelijk.
Solemniteit, plechtigheid, feestelyk-
heid.
Solfege, oefening voor het gezang,
doek zonder tekst, alleen op voka-
len of noten.
Solfegeeren, solmiseren, solferen,
de klankkladder zingen, een mel-
diek stuk met benoeming der noten
zingen.
Solidair of in solidum, allen voor el-
ken en een voor allen, b. v. borg-
blijven (careren).

Solidariteit, gemeenschappelijke verpli-
chting van velen voor ieder. Ver-
mderverplichten op alle deelen van
t geheel. S
Solide, vast, dicht, duurzaam; blijvend;
grondig, betrouwbaar, eerlijk, niet,
gesteld.
Solideren, benestigen, reidkeren.
Soliditeit, duurzaamheid; grondige ke-
nnis, eektheid; betrouwbaarheid, ge-
goedheid.
Soli Deo gloria (verkort S. D. G.),
aan God alleen zij de eer.
Solitaire, eenzaam, ongezellig; als ho-
ofwoord: een kluisenaar; alleen
gestette diamant; soort van qua,
drille - spel.
Sollicitant, aansoeker, dinger naar
eener post, rechtezeker.
Sollicitatie, bringende bede, aan,
zoek; het mededingen naar een
ambt, naar eenen post.
Solliciter, verzorger van iemands

belangen, van Zijne rechtszaak bij de regering.

solmiseren, zie solzeggiëren.

sole, alleen; als hoofdword! alleen, spel, alleenhang, alleenbans.

Solotnik, ruisfisch handelsgewicht = 0,00426 kilogram.

solubel, oplosbaar, voor oplossing vatbaar.

Solitie, oplossing, verklaring, beantwoording.

Solvabiliteit, het vermogen om te betalen.

solvent, solvabel, in staat om te betalen.

solvëren, oplossen, verklaren; verspreken, afdoen.

somber, kwaarmoedig, knorrig, verduisterig.

Sommatie, gerechtelijke aanmaning tot betaling; dagvaarding, opeisching.

sommëren, aanmanen; eischen; dagva-

arden; opeisken; ook saamentellen.

Sommiteiten de voornaamste, meest in vloedhebbende personen.

Somnambule, nacht- of slaapwandelaar; helderziende door het magnetisme.

Somnambulisme, het naektwandelen; slapend spreken, helderlichtigheid.

Sonate muziekstuk voor het klavier, met weinig of geen begeleiding.

Sonde, peilstift, tentjeter; Sink-; Diep- of peillood.

Sonderen, peilen (eene wond, den Zee, bodem enz.); onderzoecken, ditvoorschen, dithooren.

Sonet of sonnet, klinkdicht.

Sonometer, toon- of klankmeter.

Sonor, sonorisch, melkklinkend, voltoonig.

Sopha, sofa, turksch rustbed, kussentel.

Sophismen, bedriegelijke sluitreden, sehyngronden, drogredenen.

S

三百九十二

Sophist, brogredenaar, die door sekijn,
gronden. spitsvindigheden iets toe,
kt te bereyden.
sophistisch, spitsvindig, bedriegelijk.
soporatief, soporisch, slaapverwelkend,
langwylig, vervelend
Sopraan, bovenstem, discant.
Sorbet of serbet, tirkseke koeldra-
nk.
Sorbonne, goetgeleerde faculteit te
Parijs.
Sordine, sordine, demper, toonver,
doover aan speelzeugen.
Sornet, sprookje, beddelpraat.
Sorte, soort, slag.
sorteren, uitdoeken, naar soorten
afbeelden.
Sortie, uitval; uitroer van wa-
ren.
Sortiment, voorraad van uitge-
zoekte waren, gaebelen voor-
raad.
Sortimentshandel, handel in boek,

en, door anderen uitgegeven.
Sottise, Lotheid, domme streek; on-
betamelijkeid.
Soul, fransche reken- en koperme-
nt, gelijk aan twee en een hal-
ven cent.
soulaten, smeecken, bidden.
Souflette, de rol van het slime ka-
meniertje in de opera en het dra-
ma.
Souidenier, Zie soldaat.
souffleren, bladen, inbladen; infla-
teren.
Soufflet, klap, muildpeer, oorrigg.
Souffleur, inblader, rolroordigger
op het tooneel.
souffren, lijden, ondergaan; toela-
ten.
Soulagement, verlichting, troost, ver-
kwikking, hulp.
soulagieren, verlichten, verzachten,
dragelijker maken.
Soumissie, het zelfde als submissie.

S

三百九十三

Soupeon, argwaan, verdenking.
soupeonneren, verdenken, vermoeden,
gissen.
Souper, soep; — *soupe of souper*, av,
ondeten.
souperen, het avondmaal houden,
avondmalen.
souple, buigzaam, lenig; ged mee; han,
delbaar.
Souplesse, buigzaamheid, rekkelij,
heid; soepheid.
Source, bron, oorszaak; handelsbron.
Sourdine, die *sordine*.
Sousbande, krulsband, papierstroo,
ken ter sluiting van één of me,
er bladen drukt, die men met
den post verdoet.
Souscribent, *souscribèren* enz., die
subsc —
Souspieds, roetruemen ter neederhou,
ding van de broek of de slop,
kousen.
sousfigneren, onderteekenen.

Soutane, lijfrok der r. kath. geestelij,
ken; ook soms de geestelijk stand
zelf.
soutenable, houdbaar, verdedigbaar.
soutenèren, ondernemen, onderhouden,
betreuen, verdedigen.
Souterrain, onderaardsch vertrek,
onderaardsche gang.
Soutien, steun, ondersteuning; mid,
del ter opstijving.
Souvenir, herinneringsgeschenk; sch,
rijf- of Lakboekje.
Souverain, *souverain*, onbepaald ge,
bieder, onafhankelijk vorst.
souverain, oppermachtig, onbeperkt, re,
ijkeerschend.
Souverainiteit, oppermacht, rijk, onaf,
kankelijke staat.
soyeulz, zijdenachtig, als zijde, se,
er fijn.
Spacie, *spacius*, die spat —
Spadel, die spatel.
Spadille, schoppenaas, hoogste troef

S
三百九十四

in 't ombre-spel.
Spahi, turksche ruiters.
Spandieren, zie spendieren.
spansieren, wandelen.
Spanool, spaansche snuiftabak, ook
noe Spanjaard.
spargieren, uitstrooien. zond praten,
verspreiden.
spartaansch, gestreng, hard, manne-
lijk (als in 't oude Sparta).
Spartari, slechtwerk, mattenfabri-
ek.
Spatel, spadel, strijkmes, pleisterst,
rijker (der apothekers); temperm,
es (der schilders).
Spatic, ruimte, tusschenruimte, tijd,
ruimte; schei-stiftje der letterbet-
ters.
spatiëus, ruim, breed, uitgestrekt.
Speaker, spreker, redenaar, de toe-
ritter van het lagerhuis en
het engelsch parlement.
Specery, geurige, verhitte kruiden.

derij.
Speciaal, speciëel, bijzonder, elk op
Zich-Zelf; bepaald, naauwkeurig;
vertrouwd, naauw betriend.
Specialiseren, bijzonder kenmerken
en aanduiden.
Specialiteit, bijzonderheid, soortelij-
ke eigenschap.
Specie, bijzondere soort; hoofdregel
der rekenkunst; geló- of muntsc,
ort; klein geld, pasmunt.
speciëus, schijnbaar, schoonschijnend,
misleidend.
Specificatie, naauwkeurige, stukswijze
opgaaf.
specificeren, naauwkeurig opgeven el-
k voorwerp op Zich-Zelf benoe-
men, kennelijk maken.
Specificum of specifiek middel, bepa-
ald geneesmiddel tegen eene kwa-
al of ziekte.
specifiek, vergelijkender wys, scorte-
lijk; — specifiek gericht, sortte-

lyke draatte, d. i. verhouding van
de draatte eens lichaams tot de
ruimte, die het beslaat.

Specimen, proef, proefstuk, bewijs.

spectabel, bezienswaard, aardienlyk.

Spectabiliteit, aardienlykheid.

spectaculeus, opzienbarend, schandelyk.

Spectakel, schouwspel, vertooning,
opzien, opschudding; — spectacul
maken, opzien baren, verwarring
veroordaken.

Spectator, aanschouwer, toekijker,
waarnemer.

Speculant, speculateur, beschoouwer,
overpeinder; ondernemer, winst,
bespieder.

Speculatie, bespiegeling; onderzoek
en berekening eener onderneming
op maarschynlyke winst of
verlies; sijn ontworpen hande,
besoordeel.

speculatief, bespiegelend, diepten,

nig; boren dunnelijk, ondernemend,
op vermoedelyke winst berekend
speculeren, narorschen, in den ge,
est beschouwen, handelsplannen
ontwerpen; berekeningen in Za,
ken van financiën, handel, ry,
ding of daling der fondsen en,
z. maken.

Spencer, vestrok, korte rok zonder
panden.

spendabel, mild, mededeelzaam

spenderen, spenderen, ten koste leg,
gen, besteden, ten beste geren.

Spermaceti, spermaciet, walsekot of
witte amber, eene vetstof, die de
kernen der cackelotten (Icke,
re walvisfchen) omgeeft en waat,
ren men, met wit was vermengd,
kaarsen (spermaceti-kaarsen)
maakt.

Spelen, onkosten, inzonderheid kan,
del onkosten.

Spheer, bolronde lichaam, inzonder,

heid de hemel- of wereldbol, ge,
Lichtkring, omvang, grenzen na
niemand's macht, kundigheden
of vatbaarheid, merkkring.

Spherisek, bolvormig.

Spheroïde, langwerpig rond, rond,
achtig lichaam.

Spinozismus, de leer van den gele,
erden jood Spinoza (in 1662 te
Amsterdam geboren), dat God en
de wereld één is.

Sphinx, fabelachtig schepsel, aan
hoofd en borst naar eene vrou,
wm, voor t overige naar eenen
leüen gelijkende, Sinnbeeld van
de vruchtbaarheid, van de wijsk,
eïd en van het raadslachtige,
ook een arondslinder.

Spialter, spioiter, zoo veel als b,
ink.

Spinet, klavier, melks snaren men
met punten van penneschakten
aanslaat.

Spinsbek, zoo veel als pinckbek.

Spion, bespieber; ook venster,
spiegel.

Spionneter, bespieden, beloven, S
uitrofschen.

Spiraal, kring- of slakvormig ge,
draaid, schroefvormig.

Spiraallijn, schroef- of slakkelijn

Spiraalveer, slakveer, opgemon,
den veer in Sakuurmerken.

Spiritualien, geestelyke aangelegen,
heden, geloofsaken, Zielezorg.

Spiritualismus, geestenleer, het st,
elsel, volgens t welk de Ziel een
van het lichaam onafhankelyk,
geestelyk, onverderfelyk, dat on,
sterfelyk wezen is.

Spiritualiteit, onlichamelijckheid in,
nerlyk leren.

Spiritueel, geestig, geestryk; Lin,
ryk, snedig, geestelyk, onlichame,
lyk.

Spiritueels, geestryk, vol geest, vrb,

rig, sterk (van dranken).
 Spiritus, geest, of getrokken geestrijk
 rocht.
 Spleen, miltziekt, Smaarmoedigheid,
 blyvende kraak liim, grilligheid.
 Splendied, schitterend, prachtig, ook
 mild.
 Splint, scherpsenderwijde voor: ge,
 ld, specie.
 Spoliatie, berooving, plundering.
 spoliëren, beroven, plunderen.
 Sponde, bedstede legerstede, slaaph,
 plaats.
 spongieus, sponsachtig, vol poriën
 of gautjes.
 Sponsalieu, himelyks- of troont,
 belofte.
 spontaan, vrijwillig, van zelf, on,
 gedwongen.
 Spontaneiteit, rijpe wilskracht, be,
 lywerkzaamheid, willikeur, eigen
 goddunken.
 Sporadisch, verstrooid op Lich-

zelf staande, b. v. sporadische
 ziekten, ziekte, door welke sle,
 chts enkele menschen worden
 aangetast.
 Sport, grap, uitspanning, allerlei
 lichaams oefeningen en uitspan,
 ningen.
 Square, vierkante marktplaats,
 plein te Londen.
 Squire, zoo veer als Esquire.
 Stabat Mater, eig. de moeder
 (van Jezus) stonde (aan 't ke,
 uis): aanvangswoorden van
 een beroemd geestelyk v. kath.
 gezang.
 Stabiel, duurzaam, bestendig, vas,
 st.
 stabilizeren, vastzetten, bevestigen.
 Stabieliteit, duurzaamheid, voort,
 duren bestaan.
 Stabie, lengte- of wegmaat, loop-
 of renbaan, tydruimte in de vo,
 ortgaande ontwikkeling van een

vooral, van een' toestand, eene
Ziekte.
Stagnatie, stilstand, stremming,
verhinôering; bederf.
stagnâren, stilstaan; bederven, ver-
rotten.
Stagnool, zie stanniool.
Staket, staketsel, paalmerk; lat,
tenhuining.
Stalactiet, dropsteen.
Stamboel, turksche naam van
Constantinopel; ook eene turk-
sche ooidmunt, ongeveer 4 gl.
80 ct.
Standaard, ykmaat, legger of slaper, rich-
tmoer, model; vaan, witervaan.
Stanniool of stagnool, blaatin,
tinpodie.
stante pede, op staanden voet,
terstond.
Stande, versafdeeling, verden,
griep, ook mel vers gheeten.
Starots, poolsch oudste, landron

ogd, godvermeur.
Statief, voetstuk, als stein voor
de meettafel der landmeters en
dergelyke.
Statiek, stand- of evenwichtsleer.
statieus, pronkend, pralenô; staa,
triemokenô.
Station, stand oonthoio, stand-
of ligplaats; aanleg, pleister,
plaats, wisselplaats, postruist;
stations-gebouw of stationo,
groot gebouw aan de spoorwe-
gen, waar de spoor trein stil
houdt om passagiers op te ne-
men en uit te zetten.
stationair, stilstaand, blyvend,
voortdurend, vastgeket.
stationeren, op eene stand- of lig-
plaats zetten; aanstellen.
Statist, stomme rol op het school,
wrooneel.
statisticus, statenkennet, kennet
van de

Statistiek, de wetenschap, die over
de bevolking, inkomsten, den
handel, de fabrieken enz. van
enen staat handelt, de staatkunde,
shooldkunde, statenbeschrijving.
Statistisch, staatkundig
Statue, standbeeld, beeldnis.

statueren, oprichten; vaststellen,
verordenen: een exemplum sta-
tuieren, een voorbeeld ter waar-
schijning geven.

Status, staat, stand, toestand: *stat,*
is activus et passivus, staat
der vooreringen en sekulieren;
status quo, de toestand, waarin
eene zaak tot dus verre was,
de oude voet.

Statuum, lichaamsgestalte of hoogte
stal.

Statuut, grondwet, verordening, stad-
recht, gildewet, stichtings- en
grondwetten van een genootschap,
op; gilde enz.

Steamboat, stoomboot; — Steamer, sto-
mer.

Steatien-kaarsen, gekleurde talk,
kaarsen.

Steganographie, geheim-schryfkunst,
st.

Stenograaph, snelschryver.

Stenographie, snelschryfkunst
door middel van verkortin-
gen en teekens.

Stentor, voormalig heraut der Gri-
eken voor Troje, geweldig sch-
reeuwer; iemand met eene zware
stem (stentorstem).

Steppe, hoogliggend, woest land
van aanzienlijke uitgestrektheid

Stere, kubieke meter of beurling-el.

Stereographie, lichamentekening
(op een vlak).

Stereometrie, lichaamsmeting.

stereotiep, vaststaand, onverander-
lijk.

Stereotypen, onbemeegelijke druk,

S

四百

letters en de afdrücken daarvan,
vaststaande drúkvormen of let-
terplaten.

stereotypen, vaste drúkvormen,
vervaardigen en daarmee
drúkken.

Stereotypie, plaatletterdrúk; ge-
terij van stereotypen.

steriel, dor, sakraal, onvrúchtbaar.

Sterilitet, onvrúchtbaarheid; dor-
heid.

Sterling, wettelyke engelsche mún-
troet; pond of livre sterling
(L. st.), voorheen geslagen, nu
slechts gefingeerde engersche
múnt, doende 20 eng. schellin-
gen of omtrent 12 gúlden.

Storkeskoop, borsthoortúig, hoorbú-
is ter onderzoeeking van de bor-
stholte.

Steward, huishoofmeester, rentmee-
ster, provandmeester op een se-
hip; — lord high steward, opper-

rechter, een der hoogste rýksam-
benaars in Engeland.

Sthenie, verhoogde levensweerk-
zaamheid.

Stigma, púnt, stip, likteeken, merk,
brandmerk, smaad, schande.

stigmatiseren, brandmerken, schan-
dvlekken.

Stigmatographie, kúnst om met pú-
nten te schryven.

Stijl, schryfstýl; gebruik; kúnst-
smaak; ook tydrekening.

Stilet, kleine dolk; peilnaald der
mondkeelers.

stiliseren, door woorden útdrúk-
ken, inkleeden.

Stilist, steller, schryver, die de goe-
de útdrúkking in zijne macht
heeft.

Stilistisch, kúnst der schriftelyke or-
dracht.

Stimulatie, opwekking, aansporing,
prikkeling.

S

四百一

stimulieren, aansporen, aanzetten, ophi-
tsen.

Stipendium, ondersteuningsgeld voor
min bemiddelde studenten.

Stipulatie, vaststelling afspraak;
toezegging, verdrag.

stepulieren, afspreken, bedingen; be-
loven.

Stoa, zuilenhaal in Athenen.

Stock-jobber actie-woekeraar.

Stocks, de in omloop zijnde engels-
che staatsschuldbrillen eigent,
lyk het kapitaal der engelsche
bank, der oostindische en Zuid-
zee-compagnie, dat op eene keke-
re som bepaald wordt.

Stoeterij, paardenfokkerij.

Stoffage, stoffaadie of stoffering,
optoojing, toerusting (van eene
kamer, een kleedingstuk enz.),
aanrulling eener schilderij met
figuren of groepen; die figuren
zelfden.

Stoffeerder, aanstryker, vergulder,
kamerschilder.

stoffen, uitrusten, kledetten, omklet-
ten; met bywerk opsieren.

Stoicyn, wijsges van Oud-Grie-
kenland, die zich door verlooche-
ning van alle gevoel onderschei-
dde; van daar een onverzettelij-
k, onaandoenlijk man.

stoicynsch, onverschillig, koelbloe-
dig, onaandoenlijk.

Stoicismus, de leer der stoicynen; ge-
lykmoedigheid, onverzettelykheid,
ongeroeligheid in smarten.

Stola, stool, priesterkleeding, koor-
rok, breedte, langafhangende sch-
ouderband.

stomachieren, aan de maag lijden;
-gestomacheerd zyn, zich erge-
ren, boos worden, vertoornen.

stop! houd op! staak! halt! stuit!

Storax! welriekende, balsemach-
tige gomhars.

stornieren, verbetereren. door eenen te-
genpost, door af- en afschrijven.
Storno, de verbetering van een
sterkerd geboekten post.
Storting, de rijk- of stendender,
gadering in Zweden en Noor-
wegen.
Stramien, borduurgas, borduur-
papier.
Strangulatie, veruorging.
strangulieren, veruorgen, opkan-
gen.
Stratageem, krijgslust, kunstgreep.
Strategie, strategieke, veldheers-
wetenschap.
strategesch of strategiech, krij-
gskundig.
Stratographie, de leger- of krijgs-
beschrijving, geschrift over de
krijgskunst.
Strelitzen, voormalige russische
soldaten der keizerlijke lijfwa-
cht.

stict nauwkeurig, stipt, streng.
sticto jure, naar streng recht.
Strictuur, samentrekking, verna-
aming.
stringent, bondig, nadrukkelijk,
gestreng.
Stropke, versafdeeling, verskoppe-
ling, sters.
Structuur, bouwtrant; samenstelling,
rangschikking der deelen.
Stuc, pleisterkalk, gips.
Student, studiosus, leerling, inzonder-
heid op eene hoogeschool, akademie-
burger.
studeren, beoefenen, leeren, zich met
geleerden arbeid bezig houden.
Studie, rlyt, leerlyder, aanleering, in-
spanning, onderzoek, navorsching.
Stukadoer, kunstenaar in gipswerk.
Stupiditeit, domheid, botheid, geloel,
loosheid.
stupid, dom, stompkinnig, bot.
Styx, hellestier, stroom der onder,

wereld.

Suada, uitsprekendheid, overredingsgave,
aangenaam vloeiende voordracht,
ook uel gesnap, gekakel.

sua sponte, uit eigen beweging.

Inariteit, liefelijkheid, aangenaamheid
sub, onder, bij, tegen, om.

subaltern, ondergeschikt, afhankelijk.

subaltern ambtenaar, onderambtenaar.

subalterniteit, ondergeschiktheid.

sub conditione, onder voorwaarde.

Subdelegaat, ondergevolmachtigde, bij,
gestant.

Subdivisie, onderafdeeling.

Subhastatie, openbare, gerechtelijke
verkoop.

subiet, subito, plotseling, eensklaps.

Subjeet, subjet, onderwerp, hoofd- of
grondwoord van een zin; harde,
lende persoon, persoon in tegens,
telling met het object of de
zaak.

Subjeetie, onderwerping.

subjeetief, onderwerpelijk, persoonlijk,
innerlijk.

Subjeetiviteit, gesteldheid van een on-
derwerp; persoonlijkheid, het aanwe-
zig-zijn in ons voorstellings- en
ken-vermogen.

Subjunctief, aanroegende wijze der wo-
rdeboorden.

subjunctief, bijgevoegd, verbindend.

subliem, verheven, hoog.

Sublimaat, het opgedrevene, sterkte-
chtigde.

sublimeren, naar boven drijven, ster-
kluchtigen.

Sublimitieit, verhevenheid.

sub littera, onder de letter.

sublunaris, ondermaansch; vergan-
kelijk.

submis, soûmis, onderdanig, onder-
werpen.

Submissie, onderwerping, onderdani-
gheid, ootmoed.

submitteren (ziek), zich onderwerpen,
zwaarten.
sub numero, onder het nummer of ge-
tal.
Subordinatie, ondergeschiktheid, onvoor-
waardelijke dienstgehoorzaamheid,
inzonderheid bij den soldatenstan-
d.
subordineren, in getach, rang, waar-
digheid onder een ander plaatsen,
afhankelijk maken.
Subornatie, omkoopning, heimelijke ver-
leiding.
suborneren, verleiden, heimelijk om-
koopen.
subplanteren, den stoet lichten, onder-
kruipen.
sub poena, op straffe, op boete.
Subrogatie, onderschrijving, plaatsver-
vanging.
sub rosa, onder de roos, in vertrou-
wen, in 't geheim.
Subscriberen, soïscripteur, ondertekenaar,

intekenaar.
subscriberen, onderschrijven, inteeke-
nen.
Subscriptie, soïscriptie, ondertekening,
S
ng; intekening.
subsecutief, achtervolgend.
subsidiar, ondersteunend, hulpverlee-
nend; subsidiare hypotheek, na-
dere pandstelling bij ontoereikend-
heid der eerste.
Subsidie, bijstand, ondersteuningsgeld;—
subsidiën, ondersteuningsgelden, inko-
nderheid tot het voeren van oorlog.
Subsignatie, ondertekening.
subsigneren, ondertekenen.
Subsistentie, voortdaring; levenson-
derhoud.
subsisteren, bestaan; zijn onderhouden
hebben.
Substantialiteit, wezentlijkheid, zelfsta-
ndigheid.
Substantie, zelfstandigheid, wezentlij-
ke inhoud, pit of hoofbestand,

deel: beste van eene zaak.
substantieel, wezentlijk, zelfstandig;
noedzaam.
Substantief, zelfstandig naamwoord.
Substantiën, stoffen, bestanddeelen.
substitueeren, in de plaats stellen,
een' onderambtgenoot toevoegen.
Substitutie, onderaanstelling; in pla-
atsstelling, plaatsverwanging.
Substituut, plaatsbekleeder, toegen-
egd ambt- of postbekleeder.
subsamereen, gevolgen trekken, uit
het bijzondere tot het algemeene
of uit het algemeene tot het bij-
zonderere besluiten.
subtiel, fijn, teeder; listig, spiteli-
ndig, kunstig, bekendig.
Subtiliteit, fijnheid; scherpzinnigheid;
sluwheid, haarklouterij.
Subtractie, aftrekking; - subtrahē-
ren, aftrekken.
Subsistentie, hulp, bijstand.
Subversie, omverping, ondergang,

verval.
subverteren, omverwerpen, verwoesten.
Saeade, dik gekookt fruitsap, inge,
maakt fruit.
saeceelēren, opvolgen; ook: will uit,
vallen.
Succes, voorspoed, gelukkige afloop,
goede uitslag, bijval.
Successie opvolging, volgreeks; troons-
-, ambtsopvolging; erfenis, nala-
tenschap.
successief, allengs, langzamerhand,
op of na elkander volgend.
Successor, opvolger, erfgenaam.
saeinct, kort, beknopt, ineen ged-
rongen.
succulent, saprijk, voedend, krach-
tig.
succumbēren, -bekwijken, onderdoen.
Succursale, hulp of bijkerk.
sufficiēt, toereikend, genoegzaam.
Sufficiëntie, toereikendheid.
Suffisance, laatdinkerheid, eigen,

waan, trotseke selfgenoegzaamheid.
suffisant, voldoende, toereikend; ook
ingebeeld, vol eigennaan, lautdân,
kend.
suffocatie, verstikking; — suffocâ-
ren, verstikken.
Suffragaan bisschop, w'gbisschop.
Suffrage, stem, kiesstem, goedkeu-
ring.
suggereren, inbladen, aan de hand
geven.
Suggestie, heimelyke ingesting, inb-
lading.
Suggestiede vraag, tulk eene vraag,
door welke den in 't verhoor
genomene het antwoord bedekte,
lyk in den mond gegeven en hem
daardoor eene onjuiste bekende-
nis wordt afgelekt.
Suite, vervolg, begeleiding, stoet;
volgrees van kamers; vj, ree-
ks.
Subjet, onderwerp (nergel. subjeet);

onderdaan; wanleiding, gelegenheid,
oordaat; — een slecht subjet, sle-
cht mensch.
Sulfer, sulphur, zwavel.
sulphuren, zwavelen, met zwavel ver-
vulligen.
sulphureus, zwavelig, zwavel bevatten-
de.
Sultan, türkseke keizer, groote He-
er.
Sultane, bevoorrechte gemalin des
türkseken keizers, ook titel van
kijne dochters; — sultane valide,
moeder des sultans.
Summa, som, bedrag, verkamelgetal.
summa summarium, gekamentlyk be-
drag, alles byeen genomen.
summar, summarisek, summierlyk,
saamgevat, beknopt, bondig.
Summarium, korte inhoud; ook prie-
sterorderhemd.
Summatie, summering, het byeen
rekenen.

S

四百七

sammeren de som opmaken optellen.
Simmiteit, top, kruin, tinne; groot,
te maekt; aankienlyk man.
simtueis, kostbaar, prachtig, rijk,
dich.
Simtiositeit, praekt, praalvertoon,
grote en prachtige vertering
en uitgave.
sao conto, voor sijne rekening.
säper, over, meer, b. v. säperijne,
meer sijn.
säperbe (niet säperber), heerlyk,
woutreffelyk.
Supercargo, die onder cargo.
säperficiel, oppervlakkig, niet grondig.
säperijne, overijne, byzonder sijn.
Säperflie, overdloed, vertollicheit.
säperiëre, hooger, meerder, mach-
tiger (die ook superior).
Superiëren, meerderen, boven ons
geplaatste en over ons macht
hebbende personen.

Superintendent, oppertoezienere.
Superior of säperiëre, oudste, voor-
naamste; kloostervoogd.
Superioriteit, meerderheid, hooger gedag,
hoorvang S
Superlatief, overtreffende trap, hoogste
graad.
Supernaturalismäs, bosenhätig geloof,
openbaringsgeloof.
Supernaturalist, die de openbaring ge-
loeft.
Supernümerair, särnümerair, overtallige,
een boden het ge'oon getal van
beambten, bedienden end. aangeste-
ld persoon.
Superpositie, boven-elkander-plaats-
ing.
Superstitie, bygeloof; - säperstiteas, by-
geloovig.
Supplanteren, onderkräipen, den soet
lichten.
Suppleant, aandüller, plaatsvervanger;
ook viel voor snuak, kevel: e e n

rare suppléant.
Supplément, toetoesegsel, aanhangsel, vol,
 ledigmaking.
supplémentaire, aanvullend, tot volma,
 king dienende.
suppléer, aanvullen, bijdoen, aan toe,
 wegen, voltallig maken.
Suppliant, supplicat, aankoeker, in,
 diener van een verzoekschrift.
Supplicatie, verzoetmoediging; ook sco
 veel als
Supplich, verzoekschrift, oetmoedige
 bede.
suppléer, suppléeren, nederig ver,
 zoeken, smeecken, een verzoeksch,
 rift indienen.
supponere, veronderstellen, aannemen,
 gelooven, winnen.
Support, steun, stüt, ondersteuning.
supportabel. drageljk, ljdelyk, ver,
 drageljk.
supporter, verdragen; ondersteuten.
Supposita, ondergeschoven dingen

Suppositie, veronderstelling, aangenomen stelling.
Suppression onderdrukking, terughouding,
 opheffing.
supprimeren, onderdrukken, weglaten, **S**
 derheimeljk; opheffen, te niet doen.
Supplicatie, ettering, kuering.
Supputatie, berekening, overslag, ra,
 ming.
supra, boden, bodenop; ut supra, als
 boden.
Suprematie, supremaat, oppertoekicht
 en oppermacht, inzonderheid van
 aen paus over de bisschoppen en
 kerken.
surcharger, overladen.
Surcoop, het inleggen van een' kroge,
 ren troef, overtroering.
surcooperen, overtroeren.
Surditeit, doofheid.
Surface, oppervlakte, buitendijde.
Surndmeraire, die supernumeraire.
Surplus, overschot, overblyffel, rest.
surprenant, verrassend, konderling.

sürprembren, verrassen, verbaken, ontstellen.
Sürprise, verrassing; bedreemding, verbaking, overzýling.
Sürrogaat, plaatsbekleedend middel, s. v. de cichorei door koffý.
Sürseance, opschorsing, verlengde betalingstermýn.
Sürveillance, toekicht, bewaking.
Sürveillant, bewaker, toekienex, oppasser.
sürveillèren, een waakzaam oog houden, acht geven, toekien.
süsceptibel, vatbaar, gevoelig, prikkelbaar.
süspect, verdacht, in kwaad vermoeden.
süspendèren, verscheiden, opschorren, in een ambt of bediening schorsen, voor een tyd buiten dienst stellen.
Süsponsie, uitstel, vertraging; onbekerheid, besluiteloosheid; tydelýke dienstonthetting.

süspensief, opschortend, verdragend.
Süspicie, verdenking, argwaan.
süspiciezen, verdenken, argwaan koesteren, vermoeden.
süspicieus, argwanend, wantrouwend.
Süstènú, het beweerde, gevoelen, dat iemand voorstaat.
süstinèren, bewèren, staande houden, meenen.
süüm cüigde, elk het kýne, wat hem toekomt.
Süterrein, opperleenheer.
Süterreiniteit, opperheerschappý.
Süicent, soort van rooktabak van het westindisch eiland St.-Vincent.
Sýbariet, weekeling, aan kingenot verslaafd mensch.
sýbaritisch weekelyk, wellustig, droetel.
Sýcophant, aanbrenger, oorblaker, plúmstrýker.
Sýlbe, syllabe, lettergreep, woordlid.

sylloberen, letters tot lettergrepen sa-
menvoegen, spellen.

sylogiseren, gevolgtrekkingen ma-
ken, besluiten.

Syllogismus, sluitrede, redekunsti-
ge gevolgtrekking.

Sylphe, luchtgeest.

Sylphide, vrouwelijke luchtgeest.

Symboliek, leer der kennebeelden, le-
er van de geloofsschriften eener
godsdienstpartij.

symbolisch, kennebeeldig, symbolis-
che boeken, geloofsboeken, belijden-
nisschriften van eene godsdienst-
partij.

Symbool, kennebeeld, kenteken, le-
like, wachwoord; geloofsbelyde-
nis.

Symmetrie, evenmaat, overeenstem-
ming van de deelen eens geheels.

symmetriek, symmetrisch, gelijkma-
tig, overeenstemmend, evenredig.

sympathetisch, medegevoelend; gehe-

imkrachtig; — sympathetische inkt,
geheime of wonder-inkt.

Sympathie, overeenkomst van inborst
en neiging; wederkeerig gevoel, na-
tuurlijke gevoelsovereenstemming,
hielerverwantschap.

sympatiseren, met iemand gelijke
gewaarwordingen, neigingen enz.
hebben.

Symphonie, groot deelstemmig mu-
ziekstuk; samenklank, wellui-
dendheid, welluidende samen-
stemming.

symphonisch, samenklinkend, sa-
menstemmend.

Symptoom, aanwijzing, kenteken,
doorbode; ziekte teken, omstan-
digheid, waaruit men tot den
gang der ziekte besluit.

Synagoge, jodentempel, jodenschool

Synchronismus, samenstelling van ge-
lyktijdige gebeurtenissen, gelijktijdig-
heid.

S

synchronistisch, gelijktijdig.

Syncope, woordverkorting, samentrekking.

Syneratie, medekeerskappij, die starts, inrichting, waarbij het volk door zelfgekoken vertegenwoordigers deel neemt aan de uitoefening der hoogste macht in den staat.

Syndicus, rechtsverdediger van eene stad, van een' gilde, ook schryver van den staatsraad, gerechtschryver.

synodaal, wat eene synode betreft, van haar uitgaat.

Synode, algemeene kerkvergadering, ind. bij Hervormden.

synoniem, kinderwant, in beteekenis gelijkende.

Synoniemen, kinderwante woorden.

Synopsis, kort begrip eener wetenschap, overdicht.

synoptisch, een overdicht gerelende, kort, bondig.

Syntaxis, moordtoeging, leer van

de samenstelling der volkinnen.

Synthema, afgesproken teeken, werd, rag.

Synthesis, begripsverbinding.

synthetisch, samenstellend, verbindend.

syntonisch, samenstemmend (van tonen).

Syphilis, meniskiekte.

syphilitisch, met die ziekte besmet.

Syrinx, buis, roer; herdersfluit, pans, fluit.

Syrten, sandbanken, ondiepten.

Systeem, systema, stelsel, een doelmatig, op vaste grondslagen geordend geheel.

systematisch, stelselmatic, ordelijk en samenhangend, wetenschappelijk.

systematiseren, wetenschappelijk rangschikken.

S

四百十二

T.

t. a. p. beteekent; ter aangehaalde
plaats.

T. T. (onder brieven) beteekent to,
tis tuis, geheel de hu'e, hu
ware vriend.

Tabagie, vertrek voor de tabakstoo-
kers; rookgezelschap.

Tabel, overzichts-tafel, overziening,
lijst, geschied, geslachts —, tijd,
tafel.

tabellarisch, in den vorm eener
tabel.

Tabernakel, tent, loofhut der
oude Joden.

Table, tafel, disch; *table d' hô*,
te, open tafel in spijskui-
ken.

Tableau, tafereel, schilderij, ont-
werp, lijst, rol, register, ta-
bel; — *tableau vivants*, le

T

四百十三

vend schilderij, voorstelling van
een tooneel door levende per-
sonen.

Pabletkramer, het zelve als ta-
buleet — kramer.

Paboret, stoeltje zonder leu-
ning.

Pabilet, marskraam, houten ka-
stje met schuifladen.

Pabilet — kramer, marskramer,
rondtrekkend kleinhandela-
ar.

tacet, hij (zij of het) zwijgt.

Pachydroom, hardlooper; — tachy-
dromie, hardlooperij.

Pachygraphie, het snelschrijven,
de snelschryfkunst.

Paciturniteit, stilduwijgendheid,
geheimhouding.

Pact, gevoel, tastkin; deiser
en zeker oordeel in zaken
van smaak en de gebaaren
der wereld.

Pacticus, krijg- of wapenkun-
dige.

Pactiek, krijgskunde, legerstrijde,
kruist; middelen, die men geb-
ruikt om in eene zaak te
slagen.

tactisch, tot de krijgskunst be-
hoorende.

Paille, lichaamsgestalte, norm
van 't bodenlijf; snede.

Pailleur, bankhouder in 't
jaro — spel; kleermaker.

Pakt, tactiek end, zie tact
end.

Palaar, koningsmantel; lang
opperkleed der v. kath. gees-
telijken.

Palent, aanleg, vatbaarheid en
bekwaamheid, kunstvaardig-
heid; ook bij de oude Grie-
ken en Joden een bepa-
ld gewicht en eene geld-
som.

T

四百十日

Talio, wedergelding; — jus talio,
nis, het recht der wederter,
gelding.

Talisman, toovermiddel, toover,
ring of beeld

taliter of qualiter, hoe hoe mid,
delmatig goed.

Talmud, wetboek der niedere
Joden, de tusschen de 3de
en 6de eeuw gemaakte ver,
zameling van mondelinge
overleveringen, gewoonten,
wetten, welke dit de Mish,
chna (den eigenlijken tekst)
en de Gemara (de uitleg,
ging van den tekst) bes,
taat.

Talmudisten, Joden, die den
talmud aannemen.

Talon, de onderschietende kaart,
ten, stok — of koopkaarten;
het bij eene obligatie ge,
voegd bewijs, op vertoon van

het welk nieuwe coupons wor,
den afgegeven.

Tamboer of tamboir, trommel;
trommelslager.

tamboeren, trommelen; ergens op
aandrengen

tamboireren, borduren, haken.

Tamboirijn, beltrommel, handtrom,
mel; ook een naam — of bor,
diurraam.

Tampon, tap, prop; stopsel van
linnenpluksel (in de geneesku,
nst).

tamponeren, met een tampon of
stopsel sluiten.

Tangent, hamerte aan snarenspe,
eltuigen; raaklijn

tangieren, aanraken, van iets
gevoelen, — dat taiigeert mij
niet, dat maakt geen indruk
op mij.

tantaliseren, tandtergen, niet
te bedredigen begeerten en,

T

四百十五

boekemen.

Pantalus, fabelachtig koning der
Oudheid; het beeld van een'
rijken siek, van iemand, die
in den schoot des overvloeds
gebrek lijdt.

Pante, moei, vaders of moeders
zuster.

Pantieme, aandeel, toekomst de,
el aan iets.

Papage, geraas, gedruisch, leven.

Papijt, kamer of vloerkleed; van,
dubbeleed; op het tapijt bren,
gen, ter sprake of ter tafel
brengen, opwerpen.

Papisserie, tapjtwerk, behangsel.

Paptoe, trommelslag, die de sol-
daten naar hien nachtkwartier
roept.

tapjineren, kwellen plagen, ka-
niken.

Para, tarra, aftrek, dat gene
wat van het bruto-gezicht

der waren door kisten, slaten
end. wordt afgetrokke.

Parantella, siciliaansche volks,
dans en de daarbij behoorende
muziek.

Parantila, dergestige spin in
Italië.

Parief, waren of goederenlijst, parij,
sopgave, bepaling van kosten,
ongelden, end.

Parok, kaartspel met 48 kaarten,
Hevenkoningspel.

Parra, die tara.

Partan, schotsche geruite wollen
stof; schotsche mantel.

Partarius, doodenrijke, schimmen,
rijke, onderwereld, hel; ook de
wijnsteen.

Partijfe, schijnheilige, goddelooke,
fijnman.

Pasje, kopje, drinkschaaltje.

totoieren, de huid met ingeprikte,
te of ingekerfde en beschilder,

T

四百十六

de figuren te teekenen.

Politologie, woordderspilling, w^o,
oordherhaling, onnoodige herha-
ling van het reeds gezegde.

Paxatuur, schatter, prijsketter.

Paxatie, prijs- of waardelapaling,
waardering, aanslag

Paxie, vastgestelde prijs, waarde-
bepaling.

taxieren, schatten, waarderen,
aanslaan; ook beschuldigen,
wraken.

Techniek, kunstleer, leer der
kunstregelen, der handgre-
pen; kunsttaal, kunstvoor-
denleer.

Technicus, kenner en uitroep-
naar der uiterlijke kunst-
regelen.

technisch, kunst- of handwerk-
kennelijk; volgens de kunsttaal,
technische termen, kunst-
woorden, eigen bevoordingen.

van eene kunst, een handwerk,
bedrijf enz.

Technologie, kunstleer, kunst- en
handwerksbeschrijving of -geschie-
denis, bedrijfskunde. **T**

technologisch, kunstbeschrijvend, tot
de kunst- of bedrijfsgeschiede-
nis behoorende.

Technoloog; kenner der kunst-
of bedrijfsleer.

Te-Deum, lofzang; — **Te Deum**
landamus, te, o god, loven
mij.

Tint, tint, kleur-; gekichts- of
huidskleur.

Tekst, samenhangende moordver-
binding, grondtaal van het
hoofdgescrift; in N. bybelsche
grondspraak, bybelplaats.

Telegraaph, verschrjver, werktuig
om met geheime teekens in ko-
rtten tijd berichten tot op ver-
reerijderde afstanden over te

brengen.

telegraphisch, tot de wetenschap der telegraphie of der verschrifkundst behoorende.

Teleskoop, spiegel-verrekijker, grootte verrekijker met een' meer, kaatsenden spiegel.

teleskopisch, alleen door verrekijkers naar te nemen, b. v. tekeren sterren, teleskopische sterren geheeten.

tellurisch, tot de aarde behoorende.

Tellurium, merkwaardig tot aanschouwelykmaking der aarden manbeneging.

Tellus, godin der aarde.

Temeriteit, vermetelheid, roekeloosheid.

Tempe, schilderachtig, verrukkelijk woord, lustmarande.

Tempeest, storm, keestorm.

Pepel, een aan de godsdienst

gerijid geboort.

Tempelier, ridder eener voormalige geestelyke orde; onmatig drinker, klipper.

Temperament, blyvende, doorgaande toestand van het gevoelsvermogen, natuurlijke gemoedsstemming, natuurraanleg, natuurneiging.

Temperantia, verkachtende middelen.

Temperatuur, graad van warmte of koude.

tempiren, matigen, verkachten, beperken; de brosheid aan gietwaren benemen.

tempestatief, tempestieus, stormachtig, bolderend, rakend en tierend.

tempestief, tydig te rechter, of ter beknamer tyd.

Tempo, rechte tyd, tydmaat in toon- en danskunst; handgreep.

temporair, tydelijk, niet duur,

T

四百十八

kaam.

Temporalien, wereldlyke inkomsten
der geestelykheid.

temporeel, tydelyk, wereldlyk, aard-
sch.

Temporisatie, draling, verschuiving
tot geschikter tyd.

temporiseren, zich naar den tyd
schikken.

Temptatie, tempteren, kie tent.

tenabel, hoedbaar, verdedigbaar.

Penaciteit, vasthoudendheid, taaiheid
(der metalen).

Penant, verdediger, voorreeker; sch-
ildhouder (in het blokken).

Pendentie, strekking, neiging, rich-
ting naar een doel.

Pender, het aan een stoomnagen
toegeroegde voertuig om steenko-
len en water aan te voeren; ook
het vaartuig, dat een linesschip
begelidt tot overbrenging van be-
velen en tydingen.

tenderen, spannen; bedoelen, trachten.

tenek! door, kiedaar! neem aan.

Tenor, inhoud; diepe tusschenstem tu-
schen alt en bas.

Tenorist, tenordanger.

Tentamen, voorloopig onderzoek.

Tentatie, verhoeking, verleiding, aan-
rechting, beproeving.

Tentatieve, poging, proef.

tentieren, in verhoeking brengen,
verlokken; beproeven.

tergiverseren, uitvluchten zoeken;
dralen.

Term, bemoeding, kunstuitdruk-
king.

Termieten, buitenlandsche mitte mi-
eren.

Termijn, bepaald tydpunt, vastgeste-
lde rechtsdag.

Terminatie, begrenking; voleinding.

termineren, begrenken; eindigen, af-
doen.

Terminologie, kunsttaal, kunstwoo-

T

四百十九

ridenboek, leer van de kunstvoor,
den eener wetenschap.

terminus a quo, tijdperk, van t welk
of gerekend iets geschieden moet;
— terminus ad quem, tijdperk tot
op het welk iets moet plaats he,
ben.

Terne, drietal behette en uitgekomen
nummers in de getallen-loterij.

Terra, aarde, land, — terra incognita,
onbekend land.

Terrain, zie terrein.

Terras, aardwal; vlakke of plat op
een heil; voorgrond.

terrasjeren, aarden wallen opwerpen;
op den grond werpen, stellen; nierd,
lichtig maken, den moed benemen.

Terrein, grond, bodem, plek gronds,
inzonderheid met betrekking tot
de stelling van troepen.

Terreur, schrik; de tijd van het
schrikbewind in de fransche re,
volutie na 1789.

terribel, vreeslijk, ijzelijk.

Ferrine, soepsotel.

Territorial-systeem, het stelsel, vol,
gens 't welk de Kerk, als een deel **T**
van het gebied des Staats, geheel en
al aan deke onderwerpen is.

Territorium, grondgebied, rechtsgebied.

Terrorismus, schrikbewind in Iran,
krijk gedurende de revolutie (17,
93-94).

Terrorist, lid of aanhanger van dat
bewind.

Tertia, derde schoolklasse.

Terts, tertie, derde toon van den grond,
toon, ook het vastigste gedeelte
van eene secunde.

Test, proef, proefed, de afkuring
van den paus in Engeland.

Testament, uiterste wil, laatste-
wilsbepaling; de christelike god,
sdiensoorhonden (bybel).

testamentair, den laatsten wil
betreffend.

Testateur, erfmaker; — *testatrice*,
erfmaakster.

testeren, getuigen; eene erfmaking
doen, bij diersten wil nalaten.

Festificatie, betuiging, bekrachti-
ging.

testificeren, door getuigen beuyligen,
getuigen.

Testimonium, getuigenis, getuigsch,
rijt.

Tête, hoofd; — *à la tête*, aan het
hoofd, aan de spits; *tête à tête*,
gesprek onder 4 oogen, geheime
samenkomst.

Tetragonaal-getal, vierkant getal.

Ferrarek, viervorst, beheerscher
van het vierde gedeelte eens
lands.

Thaler, duitsche rekenmunt, daal-
der, inzonderheid de *preussis*,
che thaler) = 1 gl. 80 ct. courant,
verdeeld in 24 goede of in 30
nieuwe of silver-groschen.

Tent, naam van een' goddelijk vercerden
krigskeld der oude Duitschers.

Teitonen, volkstam der oude Duitsche,
rs.

Teset, zie *tekst*.

Tectuur, weefsel, verbinding, wijze
van aaneenvoeging der moleculen
of samenstellende deeltjes van een
lichaam.

Theater, schouwtooneel, schouwburg.

Theater-coup, tooneel-kunstgreep.

theatruaal, tooneelmatig, bedriegelyk.

Phi-dansant, dansparty, by welke
thee wordt toegediend.

Theïsmus, het geloof aan eenen
God.

Thema, hoofdstelling, stof, voors,
tel, opgave tot een opstel; streek
ter vertaling.

Themis, godin der gerechtigheid.

Theocratie, godsheerschappij, die sta-
atsvorm, by welchen God als on-
middelyk regent beschouwd wordt.

(gelijk melcer by het joodsche volk),
heerschappij der priesters.

Theodicea, de verdediging van God,
rechtvaardiging van de goddelijke
voorkienigheid, ondanks het kwade,
dat er in de wereld is.

Theodoliet, hoogtemeter.

Theognosie, godskennis.

Theogonie, leer van het ontstaan
der goden.

Theologie, godgeleerdheid, religie leer,
wetenschappelijke voorstelling van
de positieve godsdienst uit ha-
re oorkonden (het oude en nie-
uwe testament).

theologisch, godgeleerd.

Theorema, leuze bespiegelend voor-
stel.

Theoreticus, bespiegelaar, grondken-
ner eener wetenschap.

theoretisch, beschoonend, bespiegel-
lend.

Theorie, verstandsbeschooning, on-

derzoek, inzicht, leer van de grond,
regels en beginselen eener wetensch.,
of kunst, grondenkennis.

Theosophie, gemaande godsrijksheid, gee-
stenrij en dieperij. T

Therapeut, geneeskundige, doctor in
de medicijnen.

therapeutisch, geneeskundig, geneke,
nd.

Therapie, therapeutisch, geneeskunst.

Theriaki, opium-eters in het Oos-
ten.

thermaal, warme bronnen betreffen,
de, daartoe behoorend.

Thermen, warme baden of bronnen.

Thermometer, warmtemeter, warm-
teaanwijzer (die van Reaumur
is in 80, die van Fahrenheit
in 180, die van Celsius in 100
graden verdeeld).

Thesaurier, schatmeester, penning-
meester.

These, thesis, stelling, inkt eene

te berispen stelling.

Phetiek, verzameling van leerstellingen, inzonderheid geloofsstellingen.

Phing, volks- of gerechtsvergadering, zie storting.

Phile, fabelachtig wonderland in het eerste Noorden.

Phyrus, de met wijngaardloop omwonden staf der Bacchanten.

Piara, drievoudige paarslyke kroon.

Picket, in Engeland een stemrecht; kaartje van toegang, looptje.

tiercéren, tot op een derde verminderen of terugbrengen.

Piercing, vermindering op een derde; het betalen van slechts een derde gedeelte van de renten der staatschuld, brieven.

Piers-état, derde stand in Perz,

ukryt (burgers en boeren).

Pillory, lichte colroet met 2 muelen in een paard.

Pimkeper, engelsche benaming van den chronometer.

timidi vreesachtig, beschroomd, schuchter

Timiditeit, schroomvalligheid, versaaagdheid.

Timocratie, republikeinsche staatsinrichting, bij welke een bepaald deel mogen stemmen en stem in de regering verlenen.

Timon, menschenhater, menschenvijand.

Timulier, verdeling, kleuring, geest, rijk knuisen of truksel.

Tint, zie teint.

Tirade, slepend verbinden van op- of afgaande noten; gedachte-rituel, zij dloopige uitweiding of redenering.

tiraillieren, met verspreide scherpschutters aantasten; misjels heen en weder trekken, om zich daar,

T

四百二十三

door geld te verschaffen.

Pirateliers, scheepschutters, die op verschillende punten verstreoid zijn en den aanval beginnen, zonder door eenig commando bestuurd te worden.

Titans, een godengeslacht, dat eenmaal, volgens de mythologie, wraakloos den hemel bestormde; van daar titans-arbeid, hoogst bekwamelijk werk.

Titel, opscheut, benaming; rechtgevend, doorwendsel.

titelbaar, volgens den titel; den titel eener waardigheid hebbende, zonder die merkelyke te bekitten.

Titelatuur, betiteling, stolle benaming.

tituleren, met ambts- of eernaamen voorzien, betitelen.

Titelmanie titelruikt, titelmoede.

Titus-kop, een hoofd, met kortge-smeden, kroes haar.

Toast, het voorstel tot de instelling van een' vriendschappelyken dronk op iemands gekendheid, op het melge-lukken sener onderneming enz.; ook een geroosterd broodje bij de thee.

Toega, soort van mansordermantel, abm, tsdrocht der overheids- en gerichtspersonen.

Toilet, koptoefel; sieraad, opschik, — zijn toilet maken, zich aankleeden, opschikken.

Poise, roede, radem, fransche ling, temaat van 6. loeten.

tolerabel, verdragelyk, lydelyk, mild, delmatig.

tolerant, verdraagzaam, enz. in zaken van godsdienst.

Tolerantie, verdraagzaamheid.

tolereren, verdragen, deelden, toelaten.

Pombak, geel koper.

Pombola, seker lotery-spel, dat

T

四百二十四

men op tooneelen pleegt te spelen
Tome, tonus, deel, boekdeel.

tonische middelen, tonica, versterkende
middelen.

Tonnage, de gansche scheepsloading; ook de
ne oplegging daarvan naar het tonnage,
halte, tonnage.

Tonsuur, hoofdschering, geschoren prijs,
terkruin.

Fontine, lijfrenten-genootschap (naar
den uitvinder Fonti) waarbij het
kapitaal door een geheel gezelschap ge-
leerd wordt, maar de renten naar
verhouding des ouderdoms betaald wor-
den. Bij het opstemmen van een lid
vervaldt diens kapitaal aan het ge-
heel.

Topas, een edelsteen, meestal van roode,
gele kleur.

Topisch plaats- of stakronnelyking.
topisch plaatselyk, de plaats of de lig-
ging betreffende.

Topographie, plaatsbeschryfing.

topographisch, plaatsbeschryfend.

Toreador, de stiervelechter te paard in
Spanje.

Tormentatie, knelling, fopperij
tormenteren, knellen, plagen, folteren

Tornado, heilige interueland, orkaan tij-
dens het regensaitoon in de keerk-
ringslanden.

torgieren, martelen, folteren, pijnigen.

tortuurs, vol krommingen, stertron-
gen.

Portuur, foltering, pijnbank

Pory, naam der koppartij, der aristo-
craten of koningsgezinden in En-
geland (vergelijk orthog).

total, geheel, ten volle.

Totaliteit, gekamentelykheid, geheel.

totaliter, geheel en al, ganschelyk.

touchant, roerend, aandoenlyk.

Touche, aanraking; penseelstreek, or-
getoets.

toucheren, aanraken; roeren, treffen,
aantastan, beleedigen.

T

目四十五

Poupet, hals, opgeket voorhoofdhaar.

*Pour, omvang; ritstapje, reusje; beu-
st, rondgang; moeilijk merk; stal,
sch kavallichtsel; — tour-à-tour,
beurdelings; — tour de baton, hand-
greep, gaafteigheid, ongeoorloofd wlin-
stbijag in ambtsbediening; — tour
de force, krachtket, stoute, genaa-
gde daad.*

Pourist, rondreikend persoon.

*Pourmentatie, tourmentieren, hie to,
um —*

Pournee, rondreis.

tourneren, draaien, vlerden.

*Pournooi, ridderkamp, krijgs- of ri-
dderspel, steekspel.*

*Pournière, vlerding, geschiktste wijze
van voordracht, hoeding, gestalte,
bevalligheid.*

*Pout, alles, het geheel; — tout de me,
me, edeneens, juist koo, — tout de
suite, koo dadelijk, oogenblikkelijk.*

Pouler, toren, versterkt kasteel in

London.

*Toxicologie, leer der vergiffen
tracasieren, plagen, — tracasieren, plase,
rj.*

tracieren, afteekenen, schetsen, ontwerpen.

Practaat, verdrag, vergelijk, vereffening.

*Practaatje, kleine verhandeling, kort op,
stel.*

tractabel, handelbaar, gedwee.

*Practament, tractement, behandeling; ont-
haal; smilpartij; bedoldiging, sol,
dij.*

*Practant, onthaler, betaler van de feest,
partij.*

Practatie, gastmaal smilpartij.

Practement, hie tractament.

*tracteren, verhandelen; feestelijk ont-
halen; bijgeven.*

*Praditie, overbrenging; bij monde over,
geleverd bericht.*

*traditioneel, door overlevering voort,
geplant.*

traducieren, overketten, vertalen.

T

四百二十六

Pradictie, oerbrenning; oerbrenning aan
een gerecht.

Prasiek, trafik, handel, koopmans,
bedrijf, nering.

Prasikant, handelaar in zelf bewerkte
goederen.

trafikeren, koopmanschap of nering
drijven.

Pragedie, treierspel, tredrig door,
stal.

tragi-comisch, tredrig-drolijk.

Pragicus, treierspeldichter.

tragisch, tredrig, droefdig, treierspel,
achtig.

Prain, trein, gerolfg, gekumentlijk ge,
schiet aan een leger; de reeks
van magazens op de overbarren, le,
getros; genone loop der dingen.

traineren, slepen, talmen of dralen,
op de lange baan schuiven.

traitable, handelbaar.

Praineur, achterblijver bij een le,
ger, strooper.

Prate, zie tratte.

Prateur, gaarkok, tafelhouder.

Prasect, overvaart, veer.

Prasontane (de) verlieken, in verbar,
ring geraken, het spoor bijster k,
ijn.

tranchant, scherp, snijdend; bits.

Prancheen, laopgraven bij beligerin,
gen.

Prancheermes, doorsnijmes.

Prancheur, doorsnijder.

tranquille, gerust, bedaard, gelaten.

Pranquilliteit, rust, bedaardheid,
gelatenheid.

trans, aan gene zijde, oder (in sa,
menstellingen met namen van
materen, bergen).

Pransactie, vereffening, minnelijke
schikking, vergelijk.

transalpinisch, aan gene zijde der
Alpen, gelijkbeteekend met ultra,
montaan.

transfereren, overdragen, verplaa,

T

四百二十七

tsen.

Transfiguratie, verborming; verheerlijking van Christus, op den berg Tabor.

transfigurieren, vervormen, van gedaante veranderen.

Transformatie, gedaanteverandering, herschepping.

transformieren, ombvormen, een' anderen vorm geven.

transigieren, tot stand brengen; een vergelijk treffen, tot eene schikking komen.

Transitie, de overgang van het eene onderwerp of van den eenen toon in den anderen.

Transito, doorgang, doorvoer van waren; — transitohandel, handel met doorvoer-goederen.

transiteren, doorgaan (van waren).

transitief, transitoir, overgaand.

Translateur, vertaler.

Translatie, vertaling, overdraging.

Translocatie, plaatsverandering, overbrenging.

transmissibel, overzendbaar.

Transmissie, overkending, overdraging, overlevering.

transmitteren, overzenden, ter hand stellen.

transmontaan, zie ultramontaan.

transparent, transparant, doorschijnend; als hoofdwoord; een doorschijnbeeld; lijnenblad om recht te schrijven.

transponieren, overketten; een muziekstuk in eene andere toonsoort omketten.

Transport, overdraging der slotsom in rekeningen van de eene zijde op de andere; overvoering, vervoering, verkieping; vracht; het geen vervoerd wordt; ook drift, vervoering.

transportabel, vervoerbaar, overdraagbaar (van schulden en verbintenissen).

T

四百三十八

Transportatie, zoo veel als deportatie.

transporteren, overvoeren, overdoeren; overdragen, b. v. de som der rekenposten van het eene blad op een ander.

Transporteër, hoek- of graadmeter.

Transpositie, verketting, om- of overketting (in een' anderen toon).

transcendent, transcendentiaal, bovennatuurlijk.

Transspiratie, uitwaseming, uitdamping.

transpireren, uitwasemen, kweeten; zichtbaar worden.

Transsubstantiatie, verandering van het brood en den wijn bij het avondmaal in het lichaam en bloed van Christus (naar de leer der Roomsche-Katholyken).

transversaal, dwars, overdwars.

Transversalen, dwarslantien.

Trappetium, ongelijkzijdige vierhoek, met twee evenzijdige zijden.

Trappist, lid der orde van de Trappisten (de gestrengste der geestelijke orden).

Trassaat, de betrokkene

Trassant, trekker (van een' nisjel)
trassieren, trekken, een' nisjel afgeven.

Trasterlere, het aan gene zijde des Tibers oostwaarts liggende roomeinsche gebied.

Tratte of traite, een getrokken nisjel.

travailëren, arbeiden (inzonderheid met inspanning); knellen, afmatten.

traverseren, dwars doorgaan; dwars ontsprongen maken.

travestieren, verkleeden, belachelijk of koddig inkleeden; ernstige voorwerpen in schertsende beantwoordingen voorstellen.

Travestie, lachwekkende of scherpe

T

四百二十九

rtzende omschrijving of inkleeding,
inzonderheid van een gedicht, waar,
bij de vorm hoodanig veranderd wo-
rot, dat dat gene, wat eerst erns-
tig was, nu lachlekkend is gebor-
den.

Pravant, begeleider, lijfwacht; bijpla-
neet, maan.

Preple, klavieren, een van de merken
der speelkaarten.

Preillis, traliwerk, tralievormig lat-
werk.

Prein, zie train.

Premblant, tremulant, triltroon, sid-
derton.

tremülleren, sidderen, trillen, inson-
derheid van de stem of den toon.

trente-ix, trente-et-un, een-en-de-
rtig, keker kaartspel.

Prepaan, schedelboor, panboor.

trepanieren, de hersenpan doorboren.

Presor, trekboor, schat, schatkamer.

Presorie, tresorerie, schatkamer.

Presoier, schatmaster, rentmeester.

Prese, goud- of silverboordsel; haan,
lecht.

Triangel, driehoek; driehoekig-stalen
sloginstrument in de türkische mu-
ziek.

triangulaire, driehoekig.

triangulieren, metingen door driehoeken
verrichten.

Triarchie, drieheerschappij, driemanssch,
op.

Tribulatie, drukking, beangstiging;
nederwaardigheid.

tribulieren, beangstigen, knellen. ver-
ontnisten.

Tribunaal, rechterstoel, gerechtshof.

Tribune, spreekgestoelte; verheven
plaats voor het volk in de ker-
ken, galerij in de kerken.

tributair, schatplichtig.

Tribuën, gemeensman bij de Romei-
nen, hoofd eener tribus of volks-
afdeeling.

T

四百三十

Tribuut, opbrengst, belasting, cijns.
 tricolor, driekleurig; al' hoopwoord de
 driekleurige amaranth: ook de fran-
 sche vlag.
 Trioot, gebreed merk.
 Triotrac., italiaansch spel, tussehen
 twee personen op een bord, met dob-
 belsteenen.
 triest, zie triste.
 Trigolium, drieblad, klaver.
 Trigonaal getallen, driehoekige getal-
 len, als 1, 3, 6, 10, 15 enz.
 Trigonometrie, driehoeksmeting.
 Trigoniën, trigoon, driehoek.
 Trillion, duizendmaal duizend biljoenen.
 Trilogie, driehed, deeling in drieën.
 Trimester, drie maanden, vierendeel ja-
 ars.
 Primoerti, drieenheid der Indiers.
 Trinitarissen, drieenheids-belijders.
 Trinitest, drieenheid.
 Trio, driespel, driestemmig muziek,
 tik, klaverblad, tuit van vrien,

den.
 Triomp, zie triumph.
 tripel, triple, drievoudig, driedig.
 Triple-alliantie, drievoudig verbond. T
 triplexen, veldriedubbelen.
 Tripliciteit, drievoudigheid.
 Tripliek, beantwoording van het tri-
 ede verkeerschrift of dripliek.
 Triplicium, het drievoudige.
 triste, triest, triestig, trurig, droefgees-
 tig, bedroefd.
 Tritheismus, driegoderij, geloof aan drie
 goden.
 Triton, de zoon en begeleider van Ne-
 ptunus; — tritons, lagere zeegoden.
 Triumph, triumf, overwinning, zege,
 feest.
 triumphant, triumphantelijk, zegepra-
lend, juichend.
 triumpheren, een' zegepralenden into,
 cht houden; zegepralen; juichen.
 Triumvir, drieman; — triumviraat,
 driemanschap.

triviaal, gemeen, plat, laag, alledaagsch.
Trivialiteit, plathed, onbeduidendheid,
nietswaardigheid.

Troep, zie *troupe*.

Troglodieten, holbentoners; ook mijn,
merkers.

Trojaansche (het) *paard inhalen*, zelf
zijn vjand, zijn verderf binnen
doeren.

trouqueren, afstompen, verminken,
besnoeien.

Trope, *tropis*, omgekeerde, oneigent,
lyke uitdrukking; moordenaar;
redesieraad.

Tropen, konnekeerpunten.

Tropaeen, tegeteekenen.

tropisch, oneigentlyk, beeldsprakig;
ook tot de keerkingslanden be,
hoorende, daar te vinden.

trouqueren, ruilen, ruilhandel drij,
den.

Tros, hoop, menigte; Antare baga,
gie van een leger; krijgspakkaa,

dje.

trotteren, draven.

Trottoir, opgehoogde steenweg of voet,
pad van stenen, naast den groo,
ten weg.

Troubadour, middeleeuwsch minne,
kanger.

Trouble, wanorde, verwarving; vol,
ksopstand.

troubleren, troebel maken, verontui,
sten, storen.

Trou-madame, zeker spel met 13
intoren balletjes.

Troupe, *troup*, hoop, menigte; rond,
reizend gezelschap tooneelspelers.

Trouvère, *trouverre*, noord-fransehe
dichter in de middeleeuften.

Trumeau, mandruimte tusschen 2
vensters; penantspiegel.

tuberculeus, knobbelig, geknollen.

Tubus, buis, kijker, verrekijker.

Tuillerien, beroemd koninklyk pa,
leis en openbare tuin te Parijs.

T

四百三十二

Pilband, türksche hoofdbedekking;
ook een keker gebak.

Pille of tulle, netvormig gaten wees-
fel.

Pimili, oude graven of grafsteden.

Pimult, opschudding, oploop, opro-
er, alarm.

Pimultiant, onrustmaker, rustver-
stoorder.

tümültiären, opschudding vernie-
ken.

Pinica, oud-romeinsek onderkleed,
ook een onderkleed der roomsek
katholijke geestelijken.

Pinnel, onderaardsche weg, inkonder-
heid die onder de Pheems te Lon-
den.

Purbatie, verwarring, stoornis
türbren, verontrüsten, beroeren.

turbulent, woelig, onrustig.

Turbulentie, onrustigheid, onstuimi-
ghed.

Pirlepinade, laffe grap of moord,

speling.

tutelair, beschermend, als voogd hande-
lend, tot de voogdy behoorende.

Tuteur, tutor, voogd, beschermer.

Tutti, een spel of gekang van allen
te gelyk.

Tulst, engelsek katoenen garen; ook
keker drank.

Type, die typis.

Typhon, heete, sterderlyke stuidenind,
meestal een orkaanochtige sterdelind,
nd.

Typhus, gerocloosheid, aanstekende
koorts met sterdooving, inkonder-
heid teninkoorts.

typisch, voorbeeldelyk, op bepaalde
tyden wederkeerende

Typograaf, boekdrukker.

Typographie, boekdrukkunst.

typographisch, tot de boekdrukkun-
st behoorende.

Typometrie, landkaartendruk, de
kunst om landkaarten als boeken

T

四百三十三

te zetten en te drukken.

Pypus, *type*, *afdruck*; voorbeeld, giet-,
vorm; gegoten drukkletter; regelma-
tige wederkeer ener ziekte of
koorts.

Pyron, heerscher; doringeland.

Pyranney, doringelandj, breedheid.

tyrannisch, *tyrannick*, genelddadig,
willekeurig

tyranniseren, hard, breed of willeke-
urig behandelen.

U.

U. J. D. betekent *utriusque juris*
doctor, docter der beide rechten.

U. S. betekent *ut supra*, als boven.

ult. betekent *ultimo*, op den laatsten
dag (der maand).

Uberteit, vruchtbaarheid, volheid, over-,
vloed.

ubi bene, *ubi patria*, waar het mij wel
gaat, daar is mijn vaderland.

Ubiqvarissen of *ubiquisten*, de be-
lijders van de alomtegenwoordig-
heid des lichaams van Christus
in het brood des avondmaals.

Ubiquiteit, het overal-zijn, de overal-
tegenwoordigheid.

Ukaz, bevel van den russischen kei-
zer, zoo veel als kabinetts-order

Ulan, poolseh lansier.

Ulcera tie, verittering, kvering; ver-,
bittering.

U

四百十四

Ulema, rechtgeleerden en geestelijken
bij de Turken.

Ulezel (*oludella*), eigenlijk een olyf,
je: een bekende lekkernij.

Ultima, laatste.

Ultimatum, laatste verklaring, laatste
voorslag bij een onderhandeling;
slotaan.

Ultimo, op den laatsten dag (der maand).

Ultra, aan gene zijde, over, verder.

Ultraans, overdrigders, overspannen men-
schen, die uit harststoekten voort-
deed geen maat houden; van daar
ultra liberalen, ultra-royalen,
ten, ultra-revolutionairen, enz.

Ultramarijn, bergblauw, hemels,
blauw (overzee-kleur).

Ultramontaan, eigenlijk aan gene zijde
de van 't gebergte, onafhankelijk
van de Alpen; van daar over en
komstig met den geest en de grond-
stellingen van het pausdom.

Ultramontanen, verdedigers der onbe-

perkte kerkelijke macht en onfeilbaar-
heid van den paus.

Umber, umber-aarde, donkerbruine aar-
dew.

Unanimum, eenstemmig, eensgezind.

Unanimitéit, eenparigheid, overeenste-
mming in gevoelens en gezindheden.

Undulatie, golfsgevijte-beweging, gol-
ving.

Unie, vereeniging, eendracht; kerk-,
geloofs- of staten-vereeniging, en,
Koninkrijk de Vereenigde Staten
van Noord-Amerika.

Uniek, unique, eenig, alleen in zijne
soort, wonderlijk.

uniëren, vereenigen.

Uniform, eenvormig, gelijkvormig.

Uniform, krijgsmans-dienstkleeding,
ambtsdraekt.

Uniformiteit, gelijkvormigheid, over-
eenstemming.

Unigenitus, eeniggeborene (zoon go-
ds); de bulle unigenitus, een

U

bül, door paüs Clemens XI in 1113
tegen de Jansenisten uitgevaardigd.
Unionist, meensmelter van godsdiens,
toge gekindheden.

unisono, gelijkkluidend, van gelijken
zin.

Unitariüs, eenheidsbelijfer, hij, die
slechts eenen persoon in de god-
heid aanneemt.

Unititeit, elk ding op zich-zelf; een-
dracht, gelijkvormigheid.

universaal, universeel, aan allen
gemeen, zonder uitkondering; uni-
verseel erfgenaam, eenig, uitsluit-
tend erfgenaam.

universalia, algemeene voorwerpen.

universeel, zie universaal.

universiteit, gekamentijkheid; hooge-
school, akademie.

universum, heclat, wereldgebouwt.

uno animo, eensgezind, eenparig.

Urania, de hemelsche, Muzie der
sterrekunde.

Uranüs, eerste der goeden: naam eener
planeet.

urbann, steedsch, betrefd, kipsch.

Urbaniteit, steedsche beschaving, melgeme-
nerikeid.

urgent, dringend, geen uitstel gedoogend.

Urgentie, dringende nood, nooddrang

ingeren, drängen, dringen, dringen.

Urias brief een door den overbrenger
getuurlijk, verderfelijk schrijven. ge-
lijkt dat man koning David aan yo-
ab, betreffende den overbrenger Uria
(zie 2 Sam XI: 14 en 15).

urine, pis.

urineren, zijn water lizen, wateren.

urine, materkruid; aschkruid, lijkluis,
stembuis.

Urokoop, pesteschoumer, pistijker.

urselinen, leden eener nonnenorde, die
ziek met de opvoeding van jonge me-
sjes en met de verpleging van zie-
ken bezig kruidt.

usage, usance, usantie, gebruik, ge-
bruik.

moente, handelsgebruik.

Uas of usance, musselgebruik, gewone
betalingstermijn, eens maant duist;
use-mussel een mussel melks ruc,
naltje. a use bepaald is.

usueel, in gebruik, naar de gewoonte

U suprietuaris, vruchtbruiker, vrucht,
trekker

U suprietis, usipriet, vruchtgebruik, ly,
stocht.

U surpateur, overmeldeger, onrechtmatig
bezitnemer.

U surpatie, mederrechtelijke inbesitne,
ming; onrechtmatig besit.

U surperen, op eene mederrechtelijke my,
ze iets meester worden, overmeldeger.

U tensilien, bruikbaar gezelschap, wer,
krijgen.

U tilisatie, te nutte making, aanmen,
ding.

utiliseren, ten nutte maken, gebruiken.

U tiliteit, bruikbaarheid, nuttigheid,
voordeelbaarheid.

Utopia (niet Eútopia), een gelukkig.

land, dat niet aanwezig is, een kroeg,
naam? Lijlekkerland. (Se. uitdrukking
is ontleend aan den roman van Thomas
Moris "Utopia.")

utopisch, utopiansch, nergenswittig,
ingebeld.

Utopist, een nergenswittig, Lijlekkerlan-
der.

Utopiisten, eene partij der Russieten,
die het genot des Amondmaals on,
der heiderlei gestalte verlangde.

ut retro, gelijk op de doorgaande blad.
rijge, als achter.

ut supra, als boven, gelijk dooraf.

U
V

四
百
三
十
七

V.

V, als romcinsch getal, beteekent vijf.

V. D. M. beteekent *Verbi dertini mine*, ster, dienaar van 't goddelijk woord.

vid. beteekent *videatur*: men zie, sla op

vid. beteekent *vide licet*, namelijk, of gelijk licht te zien is.

va. het gelde, het zij: kom op: *va ban,* gne, het gelde de bank of den gan, scken geldvoorraad des bankhouwers.

vaag, zie *vagie*.

vacant, openstaand, ontzet.

Vacantie, opengerallen plaats; eestige. Sreepontijheid; opschieting der verk, haamheden.

Vacatie, het vrijzijn van eene verplichting, opbrengst enz.

Vacature, openvalling, openzijn van eene post.

Vaccinatie, koepokinenting.

Vaccine, koepok koepokinenting.

vaccineren, de koepokken inenten.

vaceren, openstaan, onvervuld zijn.

vacérend, openstaand, ontzet.

vacilleren, wankelen, besluiteloos zijn.

Vacuum, ledige ruimte, ijdel.

Vade-mecum, eigenlijk: ga met mij, begeleid mij; waartoe, dat men steeds bij zich draagt, inzonderheid zakboek, verzameling van snedige gezegden of anecdoten.

Vadimonium, borgtocht; beloofde verschijning voor 't gerecht.

Vagabond, zwerver, landlooper.

vagabonderen of *vagieren*, omankeren, als landlooper rondzolen.

vagie, vaag, onbepaald; onduidelijk, wispelend in uitdrukking.

valabel, gellig, rechtsgellig; aanne, melijk: van goed alloo.

vale! waartoe! leef gezond!

valeren, gelden, waard zijn.

Valueur, *valor*, waarde; gelligheid eener muntspede; - *Valueur recue*,

waarde genoten (op wissels).
Validatie, geldigverklaring, goedkeuring (op wissels).
valide, geldig, geldig in rechten.
valideren, geldig maken, voor goede betaling gelden.
Validiteit, rechtsgeldigheid eener zaak.
Valies, mantelzaak, langwerpige ledere zaak.
Valor, die waarde.
valueren, schatten, waarderen.
Valuta, waarde, wisselwaarde.
Vampier, bloedzuiger, amerikaansche vledermuis.
Vandalen, Vandalen, waarschijnlijk een slavische volkstam, die in de 5de eeuw al de kunstwerken in Rome vernielde; van daar.
Vandalismus of Mandalismus, barbaarsche vernielingswoede, aan de kunstwerken gepleegd.
Vanille, een oost- en west-indisch

genas, en de peulvormige zaadhuisels daarvan, die intonderheid tot de bereiding der chocolade gebruikt worden.
Vaniteit, ijdelheid, vergankelijkheid.
vanteren, praten, roemen, poeken.
Vapeur, damp; - vapeurs, maagdampen, opstijgingen; tabak luimen, grillen.
Varia, allerlei, gemengde zaken
variabel, veranderlijk, onbestendig.
Varianten, (variae lectiones), verschil, lende leeswijzen van eenen tekst.
Variatie, verandering, verscheidenheid.
Varicellen, valsche pokken, windpokken.
varieren, afsisselen, veranderen, ontfaarden.
Varieteit, verscheidenheid; opvoeding, speel- of bastaardsoort.
Varinas, rooktabak, naar de amerikaansche stad Varinas zoo geheeten.
Variolen, (variolae), pokken, kinderpokken.
Varioliden, gentygde pokken.

Wasal, wassal, leenman, dienstman, afhangeling.

Vase, vaas, vat, pronkvat, kunstige bloempot; leemen vat uit de Oudheid.

Vassal, zie wasal.

Vaticaan, pauslyk paleis en hof te Rome op den Vaticaansehen berg.

Vauderville, volkslied; straatlied; klein tooneelstuk met ingevoegde liedjes naar bekende danclyke.

Vaukall, prachtige lusttuin, verdamel, plaats tot openbare vermakelykhe, den in warme komernachten onder fraai verlichting, muziek enz.

Vedas, oude gelyke boeken der Hindoes, in het Sanskrit geschreven.

Vedette, ruitervacht, voorpost te paard; schilderkuis op den vestingwal.

Vegetabiliën, gemassen; plantenspijzen.

Vegetatie, plantenrassdom, plantenleven.

Vegetieren, groeien; een plantenleven leiden.

vehement, hevig, gelydig, drijftig.

Vehementie, hevigkeit, drijft, onstuimigheid

Vehikel, vehiculum, voertuig, voermid, del, gelegentheid of bekorgingsmiddel.

Veine, ader; — en veine rye, opoentekt, ginstig gestemd rye tot eenig merk.

Weitadans, st. Witus-dans, kramp met hevige trekkingen.

Velijn, pergament-papier; zyn en glad papier.

Velocipede, het zelfde als draisine (zie dat woord).

Velociteit, snelheid, gelyndheid.

Venaal, veil, te koop; omkoopbaar.

Venaliteit, veilheid, omkoopbaarheid.

Vendetta, bloedwraak, doodelyke haat en vijandfchap.

Vendita, verkoopplaats; vergaderplaats (ook Venta).

Venditie, verkooping, verkoop.

Vendü, vente, verkooping, vervreemding

door geld.

venerabel, vereerens- of eerbiedwaardig.

Venerabile, het hoogwaardige in de roo,
much kath. kerk; de ter vereering
doorgehoedene genigte kostie.

Veneratie, vereering, eerbiediging, eer,
bied.

Venereren, vereeren, eer betuyken.

Vencis, tot de bloedaderen behoorende.

Venia, ongluiking verlof; - het seniam
actatis bekomen, door den tyd meer
vergeving verklaard worden.

Vennootschap, handelsgemeenschap, han-
delsgekelschap.

Venta, spaansche herberg, eenzaam
liggende herberg aan den grooten
weg (die ook Vendita).

Ventiel, lucht of windklep

Ventilatie, luchtiging; naauwkeurig
onderzoek, breedvoerige uiteenzet-
ting.

Ventilator, luchtsteker, windvang;
luchtreniger.

Ventilieren, luchten; iets rypelijk onder,
soeken, schiften; gerechtelijk behan-
delen.

Ventriloquentie, buikspreekkunst.

Ventriloquist, buikspreeker.

Verabuiseren (zich), zich vergissen.

Veraccijnsen, belasting of pacht opleg-
gen; den accijns betalen.

Veraciteit, waarheidsliefe, oprechtheid.

Verba, woorden (enkelv. Verbum, woord,
werkwoord).

Verbaal, moordelijk; - ~~verbale injurie~~,
opentlijke belediging door beschi-
mpende, onteerende woorden.

Verbaliseren, mondeling behandelen;
onnutte woorden gebruiken

Verbed's, moordengijt, nigdloornig.

Verboosheit, moordengijttheid.

Verbum, zie Verba.

Verdict (van vere dictum), uitspraak,
beslissing van gemorenen.

Vergaloppieren, (zich), zich overijlen, een
misslag begaan bit onbetonnenheid of

drift.
Verhypotheker, als onderpand doen in,
schrijven.
Verificatie, echtheidsonderzoeker.
Verificatie, waarheidsstaving, bekrachtiging,
nader onderzoek.
Verificeren, verifiëren, de deugdelijkheid
eener zaak staven, bekrachtigen.
Verinteresten, de renten van het kapitaal
laten oploopen, ook den interest ver-
liezen door het kapitaal of pand onge-
bruikt te laten.
Verifabel, waarlijk, echt, onvervalscht.
Vermicelli, draadvormige meelknodde-
l, Italiaansche knodde-
l.
Versaal-letters of versaliën, groote aan-
vang letters.
Versaaiel, veranderlijk niigt.
Versatilitieit, onbestendigheid, wiftheid.
Versieren, zich met iets bezig houden,
mede omgaan. - in gevaar versieren,
gevaar loopen, in gevaar zijn, - in iets
geverseerd zijn, daarin geëfend be-

drenken vreten.
Versie, vinding, vorm of inrichting van een
verhaal; vertaling.
Versificatie, versbun, versvorming.
Versificeren, versen maken, versen.
verticaal, loodrecht, schiedrecht, - verti-
cale lijn, loodrechte lijn.
Verde, geestbrijf, verbeeldingsgloed, kün-
stenaarskuur, dichtkuur.
Vesper, namiddag-goddienst, avondmis.
Vesta, godin des huws, der kederheid en
kuisheid; ook eene ~~stroom~~
vestaalsch, kuisch, eerbaar, ingetogen.
Vestalen, vestaalsehe maagden, priestere-
ssen van Vesta, streng kederige, kuische
maagden.
Vestibule, doorhof, voorzaal, doorkuis, ook
wel voorkamer.
Vestigien, sporen, voetstappen.
Veteraan, oud soldaat, beproefd krijgs-
man; ervaren of beproefd geleerde,
kunstenaar enz.
Veterinair, veearts, paarden doctor

Veterinaire school, veeartsenijsschool.

Veto, ik verbied, verwerpen.

Veto, verbod, verwerping; het verwerpings-
of ontkenningrecht van eenen vorst.

Vetatie, plagerij, decontrasting, erger-
nis, krenking.

Vetieren, kwellen, plagen, onrecht aandoen.

Vestier, (minder goed slijtier), staatsraad
of minister des turkischen keizers;
- groot-vestier, opperste staatsamb-
tenaar het turkische rijk.

Via, weg; middel.

via (op brieven, passen enk.), order (met
aanduiding van den te nemen weg),
b. v. via Marseille, order Marseille.

Viaduct, hoogbrug over eenen weg, ee-
ne rivier enk. aangelegd, ter diens-
te van een spoorweg.

Viatium, reis of toerpenning; laats-
te oliezel.

Vibratie, schommeling, slingering,
berging der snaren, der stem.

vibreren, slingeren, trillen, schomme-
len.

Vicarius, vicaris, ambts- of plaatsder-
vanger, hulpgeestelijke.

vice, in plaats; in samenstelling: onder
of waarnemend, b. v. vice-admiraal,
ondervlootvoogd; vice-consul, tuze-
de consul.

Vices, beurtwisselende ambtsverrich-
tingen; -iemand's vices bekleeden,
zijne ambtsverrichtingen waarnemen.

vice-versa, in omgekeerden zin, heen-
en weer, naar eene plaats heen en
van daar terug.

vicieus, het zelfde als vitieus.

Victiem, offer; slachtoffer.

Victoria, kege, kegepraal, overwinning;
victorieus, kegevierend, overwinnend.

Victualien, levensmiddelen, mondvo-
orraad.

Vide, videutier, men zie er op na
zie!

Videtur, meening, gevoelen.

vidi, ik heb het gezien.

Vidimatie, bekrachtiging, goedverke,
laring der juistheid van een gesch,
rift.

vidimèren, voor echt verklaren, am,
bts halve bevestigen.

vidig, vidig, lertendig, wakker, fiksch,
vlig.

Vigilant, waakzaam, bij de hand.

Vigilant, oppasser, spion; naam van
kekere openbare rijkliken.

Vigilantie, waakzaamheid, zorgvul,
ldigheid.

Vigilèren, waakzaam zijn, sekerp
toekien, oppassen.

Vigilien, nachtelijke gebeden voor
t kieleheil eens overledenen.

Vignet, druksieraadje, versierings-
beeldje.

Vigoreus, sterk, vol lertenkraecht, v u,
ker.

Vilain, laag, gemeen, snood; ontuchtig.

Vilipendèren, gering schatten.

Villa, landhuus, landgoed.

Vindicatie, de terugvordering sener ont,
stroomde zaak.

Vindicatief, straffend, wrekend, wraak,
kuechtig.

Vindicèren, als eigendom in bezit nemen
of terug vorderen.

Violatie, schending, onteering.

Violent gewelddadig, onstuimig, rin,
nig.

Violentie, gewelddadigheid, geweldenaar
rij.

Violèren, schenden, onteeren.

Violet, paarsch, als hoofdwoord ook
hooverl als violetje, het bekende
paarse bloempje, kinnebeeld der
bescheidenheid en nederigheid.

Violine, discantviol, de gewone vi,
ool.

Violinist, de violspeler.

Violoncel, kleine basviol, kniesi,
ool.

Violonist, de basviolspeler.

Viool, strykinstrument, armviool, basviool.

Viooltje, die violet.

Virago, mannelijk vrouws-persoon, manwijf, driedekker.

Virginiteit, maagdelijkheid, onbertheid.

viriel, mannelijk, tot den man behoorende.

Viriliteit, mannelijkheid.

Virtuoos, meester in eene kunst, ~~in de muziek~~.

Virtuositeit, groote kunstvaardigheid, volkomenheid in de uitoefening eener kunst.

Visa, getuigenis van iets gezien te hebben en te billijken.

vis-à-vis, tegenover; als hoofdwoor-
d: iemand die (bij den dans, aan
tafel) tegenover een ander geplaatst is; dubbelklavier.

Visceerder, ijkmester, rooier; onderzoeker van passen en dergelyke.

viseren, mikken, tieren; den inhoud van een vat met den viseerstok onderzoeken of meten; eenen pas enk. doorkien en bekrachtigen.

visibel, zichtbaar, klaarblykelyk.

Visibiliteit, zichtbaarheid.

Visie, visioen, droombeeld, nachtgezicht, herenschim, inbeelding.

Visionair, diener, geestendiener, mensch vol kotte inbeeldingen.

Visier, die stekier en stidier.

Visitatie, onderzoeking; ~~huid~~ ~~bezoeking~~, trichtiging.

Visite, bekoek, opwachting; inkonderheid artsenbekoek.

Visite-kaartje, bekoekkaartje.

visiteren, bekoeken, doorzoeken, bekrachtigen.

Visiteur, bekoeker, onderzoeker; bekiener, peiler; een vreemd strymer, tselaar, die eene loge bekoekt (broedervisiteur).

Vista, zicht, vertooning van een'

wissel; — à vista, op zicht of reu,
tron (te betalen).

Visum repertum of respectum, seri,
cht van onderzoek schoolwylerslag.

Vita, leven; — vita brevis, ars longa,
het leven is kort de kunst is lang.

Vitaal, tot het leven behoorend, levend,
betorderend of onderhoudend.

Vitaliteit, levenskracht; tijdstip, maar,
op het leven een' aanvang neemt.

Vite, snel, spedig, gekwint.

Vitijs, gewillig, verkeerd; ondeugend,
slecht.

Vitres, glasachtig, glazig.

Vitisdans, die reitsdans.

Viva! vivat! vive! hij (hij, het) -leve!

— een vivat, een heilmenschend med,
gdegeroep.

Vivaciteit, levendigheid, wakkerheid,
vrolijkheid.

Vitificatie, bekieling, levend- of levend,
digmaking.

Vivres, levensmiddelen, mondvoorraad.

Vidier, visier, helmschijf, helmklep; mi,
kijker aan schietgeweren; ook: oog, ge,
licht, b.v. iets in 't vidier krijgen,
het in 't oog krijgen; — iemand iets
in 't vidier zeggen, hem iets grofs,
toevoegen; ook doorgaans voor de,
kier (z. aló.).

Vladika, naam van het wereldlijk en
geestelijk hoofd der Montenegrijnen
in Albanië (sedert 1852 in dien
van vorst veranderd).

Vocaal, klinkletter, ~~klank~~.

vocaal, wat met de stem geschiedt, b.
v. vocale muziek, in tegenstelling
met instrumentale muziek.

Vocabulaire, woordenboek, woorden,
lijst.

Vocatie, roeping, beroeping tot een
ambt; aanleg, neiging; dagvaardig,
ng, noodiging.

Vocatief, vocativus, vijfde naamval,
of roeper in de spraakkunst; ook
een ghit, schalk.

noe'ren, roepen, noodigen; voor de re,
chtbank roepen.

Nogie, gebruik, klanng; aankien, naam,
— in nogie kijn, in klanng kijn, ge,
soekt worden.

noici, hier, — noilà, vandaar.

Noile, slijer.

volatil, vliegend, gevleugeld; vluchtig,
verdampend.

volatiliseren, vervluchtigen, vluchtig
maken.

Volatilitéit, vervluchtbaarheid; wanke,
lmoedigheid; veranderlijkheid, wif-
theid.

vol d'oiseau, vogelvlucht; à vol d'oi-
seau, in rechte lijn, kemels breed;
als uit de vluchtgeken (b. v. geteeke,
nd).

Volé, het halen van al de slagen door
een kaartspeler.

Volée, vlucht, menigte; — de la premie-
re volée, van den eersten rang; —
à la volée; in de vlucht, onbekonnen.

Volière, vogelvlucht, groote vogelkooi,
dierestag.

Volkaan, zie volkaan.

Volontair, vrijwillig soldaat.

Volte, wending, kuening; kunstgreep bij
t schermen; het snel verwisselen of
ruilen van een speelkaart.

Voltegeren, kunstige sprongen maken;
heen en weder kuening.

Volteger, kunst- of lichtspringer.

Voltegers, soort van licht voetvolk, be-
stemd om op den allengel te tiraille-
ren.

Volubel, buigzaam, bewegelijk, lenig.

Volubilitéit, bewegelijkheid, radheid of
vaardigheid van tong; onbestendig-
heid.

Volūmen, (verkort vol.), boekdeel; rol,
pak, bundel; lichamelijke inhoud of
omvang.

Volūminéit, uit vele boekdelen besta-
ande; dik, diklijvig, van aanzienlij-
ken omvang.

solépticus, wellustig, genot-ademend.

stombrén, braken, overgeven.

stomitus, braakmiddel.

stocraciteit, gél'tigheid, spraakluicht.

stota, stemmen, kiesstemmen; — stota
majora, de meeste stemmen, stem,
menmeerderheid.

stotant, stemgevoer, stemdittbrenger.

stotatie, stotering, stemgeving, stem,
opening.

stoteren, stemmen, door meerderheid van
stemmen beslissen.

stotief, krachtens eene gelofte.

stotieve mis, zulk eene mis, die niet tot
de orde van den dag behoort.

stotium, gelofte, ditgesproken wensch,
stem, kiesstem; goedkeuring, toestel-
ming; — stotium van vertrouwen

wordt de stemming zonder vertegenwo-
ordigende vergadering genoemd; waa-
rdoor hij of eene door het ministerie
re uitgegane schuld erkent, of ook
eenen minister volmacht geeft,

om ter bestrijding van eene dekere
uitgave het crediet te gebruiken.

stox, stem; — stox humana, menschen,
stem; — stox populi, stox Dei, de
stem des volks (als uitdrukking der
openbare meening) is de stem van
God.

stoyageur, reiziger; — commis-stoyageur,
reizend handelsbediende.

stue, gekien; — à stue, op kicht.

stulcandis, die Vulkaan.

stulgair, gemeen, alledaagsch, gering.

stulgairiteit, gemeenheid, platheid, on-
beschaafdheid.

stulgata, de gewone latijnsche bijbel,
vertaling, waarvan zich de Roo-
msch-Katholijken bedienen.

stulgerlaag, naar den gemeenen trant;
omkruzend.

stulgs, gemeenlijk, naar gewoon gebruik,
ik of spraakgebruik, in 't gemeen-
ne leren.

stulgis, het volk, inzonderheid 't

gemeene volk, de groote hoop.

W'ülkaan, Vulcanus, god des vuurs
en der metaalarbeiders.

W'ülkaan, volkaan, vuurspijwen,
de of brandende berg.

W'ülkanisten, aanhangers van de le-
er dat de aarde hare tegenwoor-
dige gedaante door de werking
van 't vuur heeft gekregen.

vulnerabel, kwetsbaar.

W'ulneratie, kwetsing, verwonding.

vulnereren, wonden, kwetsen.

W.

Waalisch, Wallonisch, de taal der W'a-
len of Wallonen of der oor-
spronkelijke fransche bewoners van
België tusschen de Schelde en de
Maas; van daar Waalische ker-
ken, fransche kerken, sulke ker-
vormde kerken in Nederland, wa-
ar de dienst in de fransche taal
wordt verricht.

W'aardijn, metaaltoetscr, inzonder-
heid, munttoetscr.

W'adden, ondiepe plaatsen aan de kü-
sten.

W'aggon, wagen, inzonderheid groote
wagen voor passagiers op spoor-
wegen.

W'alkalla, in de noordsche mytholo-
gie, paradijs, hemel der in den krij-
g ver slagene.

W'allonen, fransche Belgen (die Waa-
W

W

四百四十九

Loek).

Walschland, Italië.

Wandalen, wandalisme, die Wand.

Warande, gaard, diergaarde, bekoor-
lyke dreef.

Wanaxarie, veelkleurigheid van b,
loemen, bloemleking.

Warrant, volmacht, bevel tot inhe-
chtenisneming in Engeland.

waterproef, bestand tegen 't water.

Waltertivist, garen op watermolens der
waardig.

watleren, opvullen met watten.

W'edgwood, soort van engelsch aar-
denwerk.

W'enden, een tak der Slaven (Sla-
vonen) in noord- en oost-Dui-
tschland.

W'erst, russische mÿl (1 gelijk 1 dui-
tsche).

W'hig, volksgebende, vrijheidsvri-
enô, die in Engeland de konin-
klyke macht beperkt en de re-

chten des volks beschermô wil hebben
(vergelijk Pouy).

W'hiskey, korenbrandewijn, jenerder
(in Schotland en Ierland).

W'hist, engelsch kaartspel tusschen
4 personen met 52 kaarten.

W'hisky, engelsche opene, eenspan-
nige wagen met zeer hooge kap.

W'odan, oppergoô der germaansche
volkstammen; van daar W'odans,
dag, d. i. W'eensdag.

W'odka, W'iddki, brandewijn (by de
Prusen, Polen).

W'ood, doortreffelykste staalsoort,
indisch of gedamaseerd staal.

W'ouide, heervoerder der storst, her-
tog, stadhouder in Polen, Hol-
dantië en W'allachijë.

W

四百五十

X.

X, als romeinsch getal, beteekent 10.

Xr. is in het hoogduitsch eene afkorting van Kredker.

Xantippe, de lastige vrouw van den griekschen wijsgeer Socrates; van daar: een ku'aad wijf, hiisdraak, helledeeg, broekdraagster.

Xeniën, gastgeschenken; ook eene soort van punt- of hekeldichten.

Xenocratie, heerschappij van vreemde lingen.

Xenograaph, een erdarene in het leken van het schrift van vreemde talen.

Xenographic, de kennis der geschreven vreemde talen.

Xenomanie, overdriven klucht voor het vreemde.

Xenotaphium, grafstede voor vreemde lingen.

X

四百五十一

Kyloglyptiek, houtsnijkunst.

Kylographie, het drukken met houten letters of platen.

Kylolatrie, de aanbedding van houten beelden.

Kylogogie, de leer of beschrijving der houtsoorten.

Y.

Yacht, snelzeilend scheepje.

Yacht-club, vereeniging ter oefening in het snel-zeilen en roeien.

Yam, Yamswortel, broodwortel, gewoon voedingsmiddel in de Indiën.

Yankee, spotnaam der noordamerikaansche Engelschen.

Yard, eng. el van 3 eng. voeten = 0,9144 ned. el.

Yatagan, zie Yatagan.

Yeoman, niet-adeljk engelsch landeigenaar; lijfwacht, koninklijk trawant.

Yonk, chineesch koopvaardyschip.

Ysop, heilkame tuiplant; in bijbeltaal: de kleinste plant.

Y

四百五十二

Z.

- Zagaai, werpspies der Negers.
- Zambo, naam, dien men in Amerika aan de afstammelingen van Amerikanen en Negers geeft.
- Zebaoth, God, heer der hemelsche heerschen.
- Zechine, türkische of italiaansche goudmunt (dukkaat).
- Zelle, ijzer, rijk.
- Zeloot, ijderaar, wets- of geloofsijderaar.
- Zelotismus, gekindheden en grondstellingen van eenen geloofsijderaar.
- Zelotypie, jaloeschheid, die in waankin ontaardt.
- Zend-aresta, godsdienstboek der oudgen Perken en hunne nakomelingen de Parsen, dat de leer van Zoroaster bevat.
- Zenith, schedelpunt, kruin- of toppunt, dat punt in het vlak des

Z

hemelkloots, het welk recht boven den schedel des waarnemers is.

Genonismis, de leer van den wijs, geest geno, het hoofd van de stoïcijnsche school.

Genonist, aanhanger van geno's leer; stoïcijner.

Gephyr, koele, kachte westewind, aangenaam koeltje.

Gephyrisch, kacht waaiend, stikend.

Hero, de nul.

Heis, grieksche naam van Jupiter.

Higeluners, duitsche naam van het rondkruwend volk, dat wij Aleidens noemen.

Higlag, H-vormige lijnen, gelijk b. v. de loopgraven maken.

Hink, witblauwachtig, enkelvoudig metaal, spialter.

Hodiak, dierenriem, de gordel met de 12 hemelteekens, die de kon jaarlijks schijnbaar doorloopt.

Hoildis, een nijdig, wanginstig, sche,

rp bedillaar.

Hone, gordel; aardgordel, luchtstreek, hemelstreek, aardstreek.

Zoögraphie, dierenbeschrijving en afbeelding.

Zoölater, diernaanbidder.

Zoölogie, dierenleer, natuurbeschrijving der dieren.

Zoölogisch, dierenbeschrijvend, dierkundig; zoölogische tuin, dierentuin.

Zoöphagen, dierenvleesch-eters.

Zoöphyten, dierplanten, plantdieren.

Zoöplastiek, naarvorming van dieren gestalten.

Zoötomie, dierenontleding.

Zotica, dierlijke levenskracht.

Zotisch, het leven betreffend.

Z

四百五十四

[Faint, mirrored handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is illegible due to fading and mirroring.]

[Vertical handwritten text on the left margin of the page.]

[The right page of the notebook is blank, showing only the texture and color of the aged paper.]

